

Public Profits Sp. z o.o.

ul. Paderewskiego 8
61-770 Poznań
tel. (61) 851 02 16
fax (61) 851 02 26

www.publicprofits.pl
biuro@publicprofits.pl

NIP 782-11-21-903
Regon 630582129

**Zagraniczna migracja zarobkowa. Struktura
społeczno zawodowa oraz wpływ migracji na spadek bezrobocia,
przyczyny i motywy zagranicznych migracji zarobkowych
ludności**

RAPORT POBADAWCZY

Przygotowany przez firmę Public Profits Sp. z o.o.

na zlecenie

Wojewódzkiego Urzędu Pracy w Szczecinie

**Projekt finansowany przez Unię Europejską
ze środków Europejskiego Funduszu Społecznego
oraz budżetu państwa w ramach
Zintegrowanego Programu Operacyjnego Rozwoju Regionalnego**

Grudzień 2006

SPIS TREŚCI

1. Wprowadzenie.....	2
2. Analiza i interpretacja wyników badania kwestionariuszowego.....	4
2.1. Charakterystyka badanej populacji.....	4
2.2. Charakterystyka historycznych zagranicznych migracji zarobkowych.....	9
2.2.1. Czas i miejsce historycznych zagranicznych migracji zarobkowych.....	9
2.2.2. Odsetek osób pracujących podczas wyjazdów w swoim zawodzie oraz ocena warunków pracy za granicą.....	13
2.3. Charakterystyka planowanych zagranicznych migracji zarobkowych.....	15
2.3.1. Okres planowanego wyjazdu za granicę oraz najczęściej wybierane kraje migracji.....	15
2.3.2. Przyczyny planowanego wyjazdu za granicę, obawy oraz oczekiwane korzyści z nim związane.....	19
2.3.3. Przygotowania do wyjazdu – poniesione koszty, formy doradztwa i pomocy.....	23
2.3.4. Informacje o podejmowanej za granicą pracy, ocena możliwości znalezienia pracy w Polsce.....	25
2.3.5. Osoby i instytucje pośredniczące w poszukiwaniu pracy za granicą.....	28
2.3.6. Planowane wydatki i inwestycje za granicą i w Polsce.....	30
2.3.7. Planowane zarobki za granicą, a optymalna kwota zarobków w kraju.....	33
3. Analiza danych wtórnych.....	35
3.1. Wielkość migracji.....	36
3.2. Kierunek migracji zagranicznych.....	40
3.3. Kierunek migracji zagranicznych – migracje zarobkowe.....	42
3.4. Portret migranta.....	47
3.5. Sytuacja na rynku pracy, a liczba osób migrujących.....	51
4. Podsumowanie i wnioski.....	53
5. Metodologia.....	58
5.1. Opis metodologii badania	58
5.2. Opis zastosowanych technik badawczych.....	60
5.3. Opis nadzoru i kontroli badań.....	61
5.4. Sprawozdanie z realizacji badań.....	63

Aneks - Spis tabel i wykresów

Kwestionariusz

1. Wprowadzenie

Firma badawcza Public Profits Sp. z o.o. na zlecenie Wojewódzkiego Urzędu Pracy w Szczecinie przeprowadziła badania na temat: „Kompleksowe wojewódzkie badania rynku pracy, gospodarki i edukacji” w obszarze 5 tychże badań: „Zagraniczna migracja zarobkowa. Struktura społeczno-zawodowa oraz wpływ migracji na spadek bezrobocia, przyczyny i motywy zagranicznych migracji zarobkowych ludności.” Badania przeprowadzono na potrzeby projektu „Zachodniopomorskie obserwatorium Rynku Pracy”, realizowanego przez Wojewódzki Urząd Pracy w Szczecinie, w ramach Zintegrowanego Programu Operacyjnego Rozwoju Regionalnego, współfinansowanego przez Unię Europejską ze środków Europejskiego Funduszu Społecznego oraz budżetu państwa.

Podstawowym celem badania było zdiagnozowanie przyczyn i motywów, jakimi kierują się osoby decydujące się na podjęcie zagranicznej migracji zarobkowej.

Cel cząstkowy badania, to rozróżnienie kategorii przyczyn i motywów podjęcia zagranicznej migracji zarobkowej oraz analiza metod i sposobów poszukiwania i podejmowania pracy za granicą, a także opisanie i poznanie struktury społeczno – zawodowej zagranicznej migracji zarobkowej osób z województwa zachodniopomorskiego oraz analiza i ocena wpływu migracji zarobkowej na strukturę rynku pracy województwa (zwłaszcza na bezrobocie).

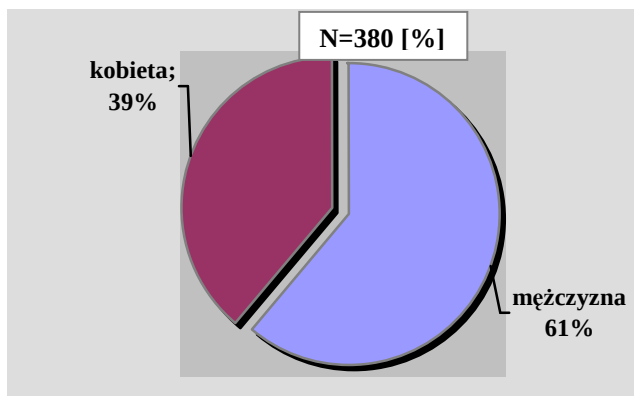
2. Wyniki i interpretacja badania kwestionariuszowego

2.1. Charakterystyka badanej populacji

W przypadku badanej populacji osób planujących wyjazd za granicę, w celu podjęcia pracy zarobkowej, przeważają osoby młode w wieku do 35 lat. Stanowią one 69% badanej populacji. Najwięcej wyjeżdżających posiada wykształcenie średnie (37%) oraz zasadnicze-zawodowe lub średnie nieukończone (33%); 60% spośród wyjeżdżających stanowią osoby pracujące, 23% stanowią osoby bezrobotne, 14% uczniowie i studenci, natomiast 3% emeryci i renciści. Spośród osób pracujących wyjeżdżają najczęściej osoby wykonujące takie zawody jak: modelka, sprzedawca i demonstrator (12%); pracownik usług osobistych i ochrony (11%), górnik i robotnik budowlany (10%) robotnik obróbki metali i mechanik maszyn i urządzeń (10%); pracownik obsługi biurowej (8%); pracownik pozostałych specjalności (8%); pozostali robotnicy przemysłowi i rzemieślnicy (8%); pozostali specjaliści (8%); specjalista nauk fizycznych, matematycznych i technicznych (6%); kierowca i operator pojazdów i maszyn samojedźnych (5%).

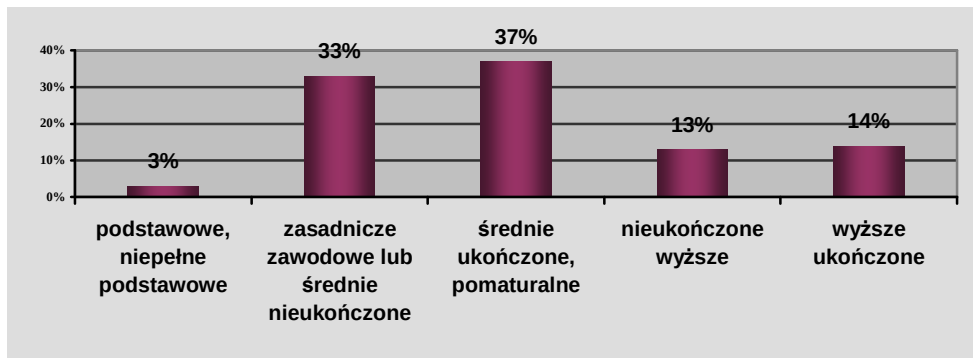
Za granicę wyjeżdżają najczęściej osoby stanu wolnego (56%) - cecha ta z pewnością powiązana jest z młodym wiekiem osób wyjeżdżających; 1/3 spośród osób migrujących pozostaje w związku małżeńskim, natomiast 1% zadeklarowało, że są rozwiedzeni lub ich współmałżonek/ka nie żyją. Większość osób badanych, to osoby o dochodach z przedziału od 500 do 1500 zł (60%).

Wykres 1. Charakterystyka badanej populacji – płeć (kryterium doboru próby)

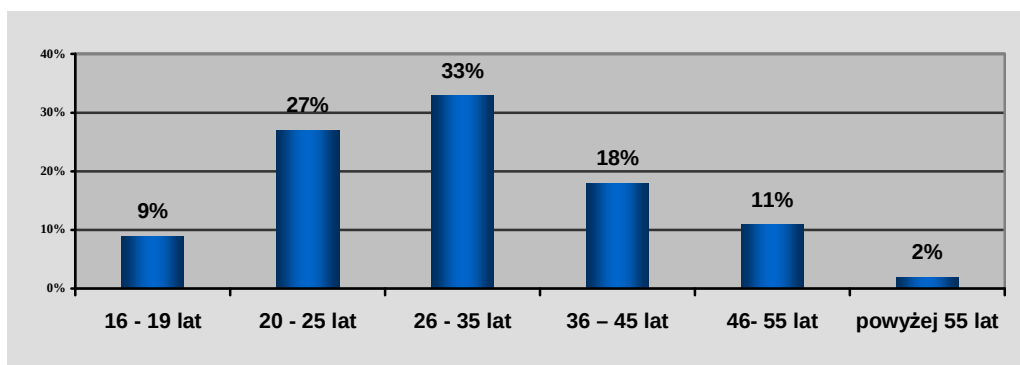
Wykres 2. Charakterystyka badanej populacji – wykształcenie

Pyt. M2. Jakiego ma Pan/i wykształcenie?; N=380 [dane w %]

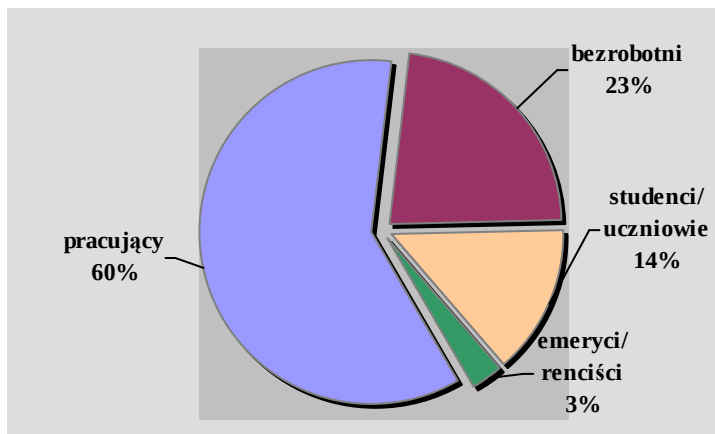
Wykres 3. Charakterystyka badanej populacji – wiek

Pyt. M2. Czy mogłaby Pan/i podać mi datę swojego urodzenia?; N=380 [dane w %]

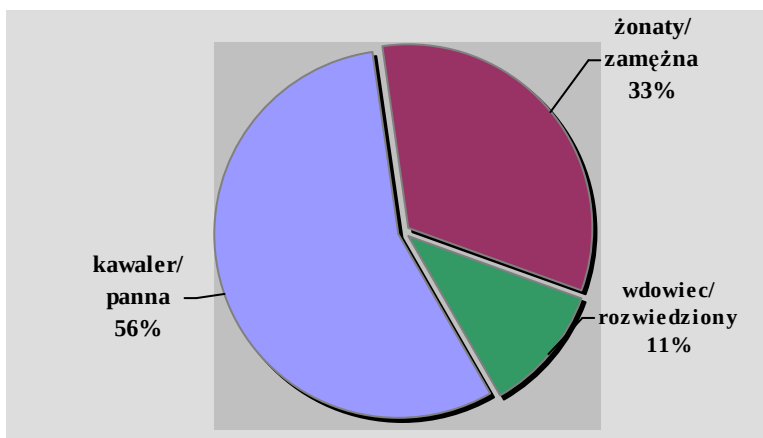
Wykres 4. Charakterystyka badanej populacji – stan zatrudnienia

Pyt. M5. Jaki Pan/i zawód wykonuje; N=380 [dane w %]

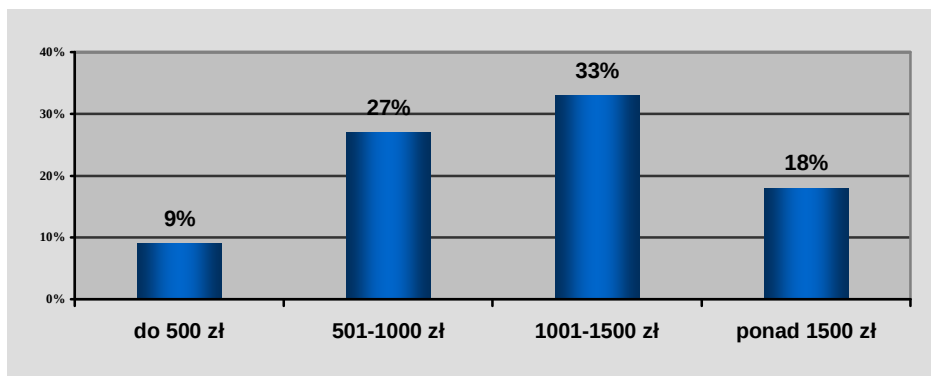

Wykres 5. Charakterystyka badanej populacji – stan cywilny

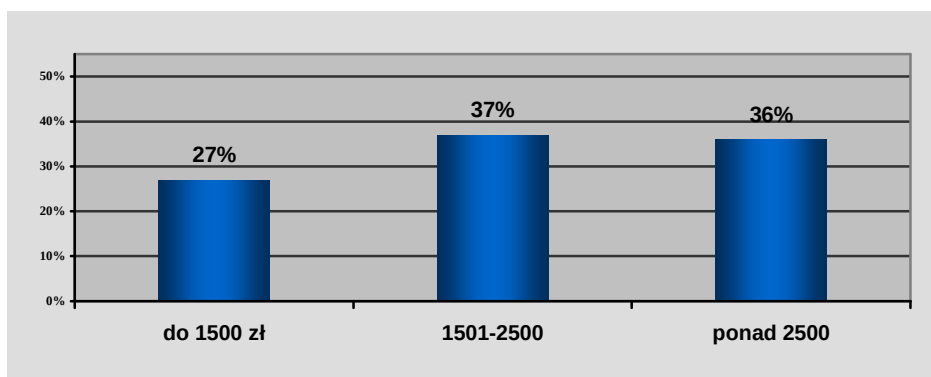
Pyt. M6. Jaki jest Pana/i stan cywilny?; N=380 [dane w %]

Wykres 6. Charakterystyka badanej populacji – dochód respondenta

Pyt. M8. Proszę Pana/ią o podanie swojego własnego dochodu. Proszę dodać wynagrodzenia, premię, nagrody, zapłaty za nadgodziny, stypendia, rentę, emeryturę, prace zlecone, dochody z gospodarstwa rolnego w ubiegłym miesiącu. N=380 [dane w %]

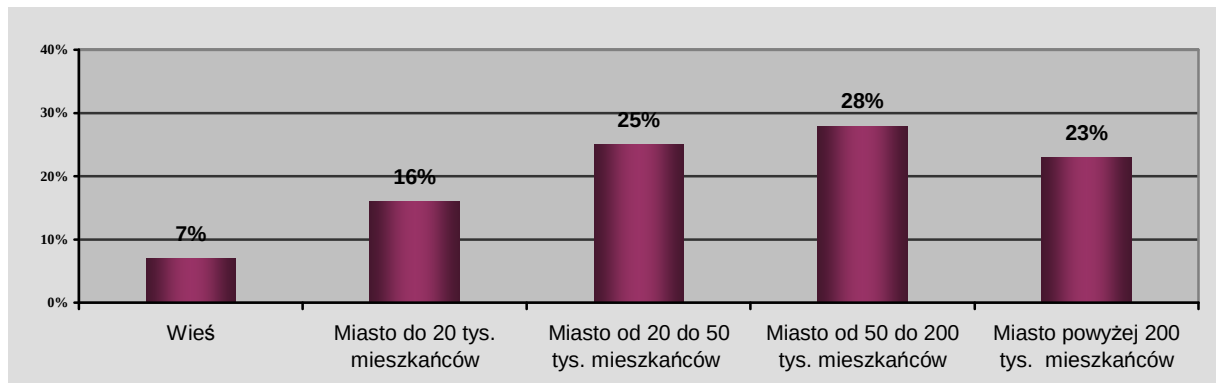
Wykres 7. Charakterystyka badanej populacji – dochód gospodarstwa domowego

Pyt. M7. Proszę Pana/ią o policzenie łącznych dochodów wszystkich członków gospodarstwa domowego. Proszę dodać wynagrodzenia, premię, nagrody, zapłaty za nadgodziny, stypendia, rentę i emeryturę, prace na zlecenie, dochody gospodarstwa rolnego w ubiegłym miesiącu i powiedzieć, do której grupy zaliczył(a)by Pan(i) dochody swojego gospodarstwa domowego.

Wykres 8. Charakterystyka badanej populacji – wielkość miejscowości

Pyt. M7. Proszę Pana/ią o policzenie łącznych dochodów wszystkich członków gospodarstwa domowego. Proszę dodać wynagrodzenia, premię, nagrody i powiedzieć, do której grupy zaliczył(a)by Pan(i) dochody swojego gospodarstwa domowego. N=380 [dane w %]

Wykres 9. Charakterystyka badanej populacji – liczba członków gospodarstwa domowego

Pyt. M9. Ile osób liczy Pana/i gospodarstwo domowe? N=380 [dane w %]

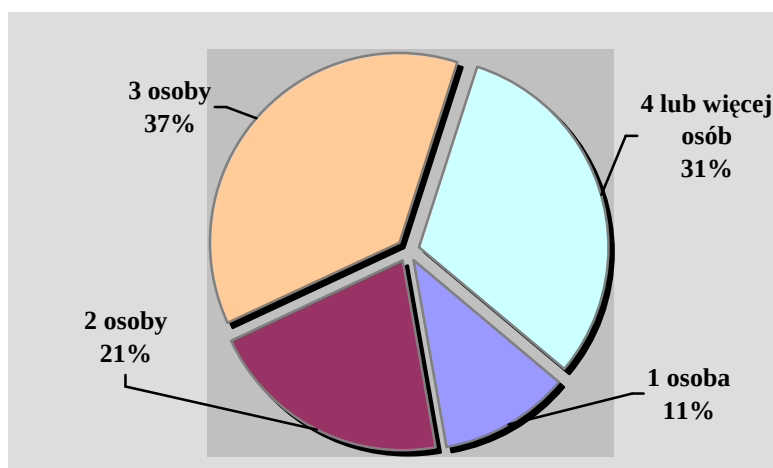

Tabela 1. Wyuczony zawód

Pyt. M4. Jaki jest Pana/i wyuczony zawód? N=380 [dane w %]

WYUCZONY ZAWÓD	N=380 [%]
Nie ma zawodu	15%
Robotnicy obróbki metali i mechanicy maszyn i urządzeń	15%
Pozostali specjaliści	12%
Pracownicy usług osobistych i ochrony	8%
Górnicy i robotnicy budowlani	7%
Specjaliści nauk fizycznych, matematycznych i technicznych	7%
Średni personel techniczny	6%
Modelki, sprzedawcy i demonstratorzy	5%
Pozostali robotnicy przemysłowi i rzemieślnicy	5%
Kierowcy i operatorzy pojazdów i maszyn samojezdnych	4%
Rolnicy i rybacy pracujący na własny rachunek	3%
Operatorzy i monterzy maszyn	3%
Średni personel rolnictwa i ochrony zdrowia	3%
Nauczyciele	3%
Specjaliści nauk przyrodniczych i ochrony zdrowia	2%
Rolnicy, ogrodnicy, leśnicy i rybacy zorientowani na rynek	1%
Pracownicy pozostałych specjalności	1%
Robotnicy zawodów precyzyjnych, ceramicy, wytwórcy wyrobów galanteryjnych, robotnicy poligraficzni i pokrewni	1%

Tabela 2. Wykonywany zawód

Pyt. M4. Jaki jest Pana/i wykonywany zawód? N=230 [dane w %] TYLKO OSOBY PRACUJĄCE

WYUCZONY ZAWÓD	N=230 [%]
Modelki, sprzedawcy i demonstratorzy	12%
Pracownicy usług osobistych i ochrony	11%
Górnicy i robotnicy budowlani	10%
Robotnicy obróbki metali i mechanicy maszyn i urządzeń	10%
Pracownicy obsługi biurowej	8%
Pracownicy pozostałych specjalności	8%
Pozostali robotnicy przemysłowi i rzemieślnicy	8%
Pozostali specjaliści	8%
Specjaliści nauk fizycznych, matematycznych i technicznych	6%
Kierowcy i operatorzy pojazdów i maszyn samojezdnych	5%
Kierownicy małych zakładów pracy	3%
Robotnicy pomocniczy w górnictwie, przemyśle, budownictwie i transporcie	1%
Średni personel rolnictwa i ochrony zdrowia	1%
Średni personel techniczny	1%
Specjaliści nauk przyrodniczych i ochrony zdrowia	1%

Pozostali – poniżej 1%: operatorzy i monterzy maszyn; operatorzy maszyn i urządzeń wydobywczych i przetwórczych; robotnicy zawodów precyzyjnych, ceramicy, wytwórcy wyrobów galanteryjnych, robotnicy poligraficzni i pokrewni; rolnicy i rybacy pracujący na własny rachunek; pracownicy obrotu pieniężnego i obsługi klientów; nauczyciele, robotnicy przy pracach prostych w handlu i usługach; nauczyciele praktycznej nauki zawodu i instruktorzy; kierownicy wielkich organizacji

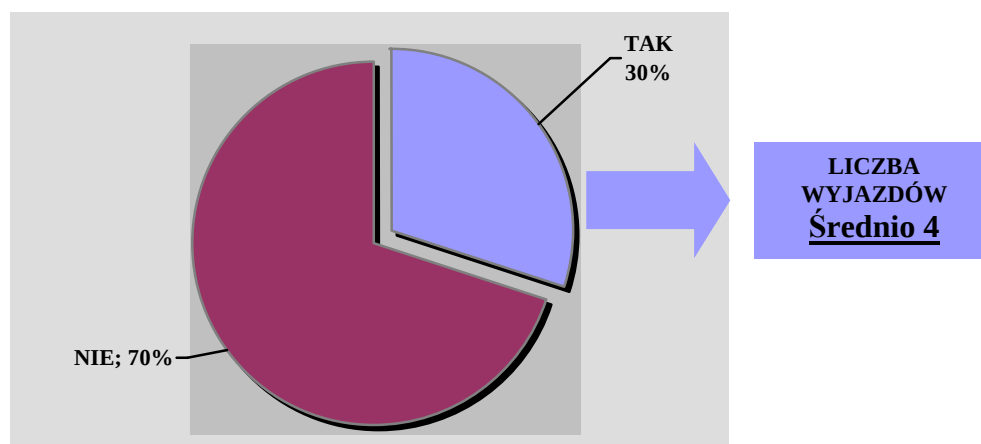
2.2. Charakterystyka historycznych zagranicznych migracji zarobkowych

2.2.1. Czas i miejsce historycznych migracji zagranicznych

Osoby biorące udział w badaniu, które wyjeżdżały za granicę już wcześniej w celu podjęcia pracy, stanowią 30% badanej populacji, są to częściej mężczyźni, niż kobiety, najczęściej osoby o dochodach powyżej 1500 PLN, mieszkańcy wsi. Średnia ilość wszystkich wyjazdów respondentów wynosi 4 (3,7). Największą ilość razy wyjeżdżały za granicę osoby w wieku od 35 do 45 lat, z grupy o najwyższych dochodach powyżej 1500 zł, rozwiedzione lub takie, których współmałżonek nie żyje.

Wykres 10. Odsetek osób, które wyjeżdżały wcześniej za granicę w celu podjęcia pracy zarobkowej

Pyt. 2. Czy wyjeżdżał/a Pan/i wcześniej za granicę w celu podjęcia pracy zarobkowej?; N=380 [dane w %]
Pyt. 3. Ile razy Pan/i wyjeżdżał/a? N=114 [średnia]

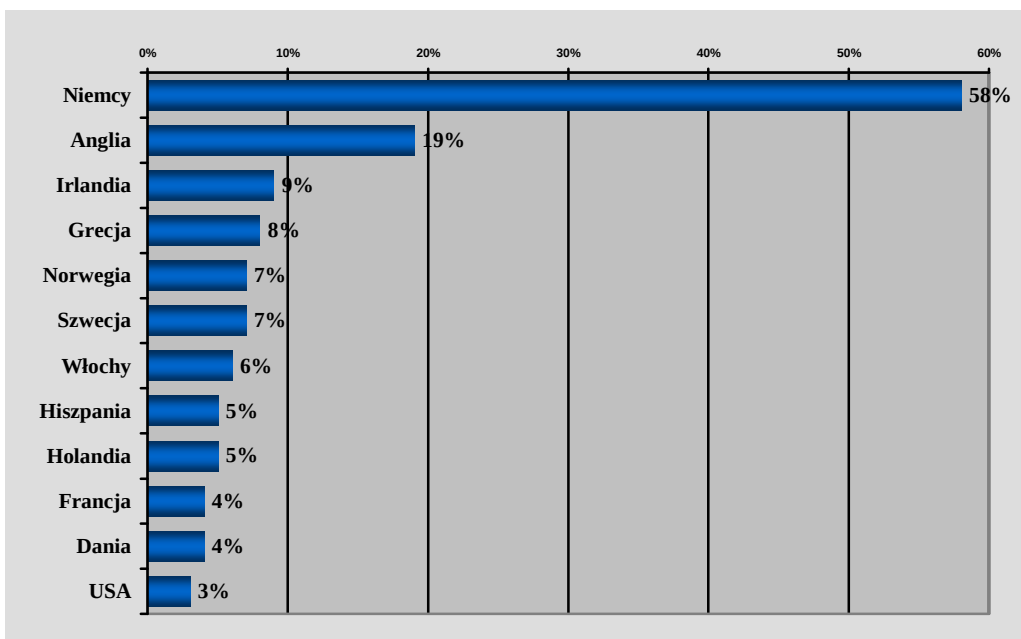
Badani, którzy zadeklarowali, że wyjeżdżali już wcześniej wskazywali najczęściej jako kraj swojego pobytu – Niemcy (58%). Do Niemiec wyjeżdżają najczęściej: osoby z wykształceniem podstawowym i zasadniczym, mieszkańcy wsi. Do krajów wybieranych w drugiej i trzeciej kolejności należą Wielka Brytania (19%) i Irlandia (9%). Najwięcej osób wyjeżdżało w latach 2004/ 2005 (59%). Badani wyjeżdżają najczęściej w okresie wakacyjnym: czerwiec – wrzesień, ostatni wyjazd miał miejsce w tym okresie w przypadku 54% respondentów.

Badani wyjeżdżający do Anglii i Niemiec wybierają najczęściej te kraje, jako kraje ponownej migracji. W przypadku osób, które pracowały ostatnim razem w Niemczech

odsetek planujących obecnie wyjazd do tego kraju wynosił 91%, natomiast w przypadku Anglii 52% (pozostałe osoby z tej grupy planują wyjechać do Niemiec – 26%, Holandii – 4%, Szwecji - 4% lub Stanów Zjednoczonych - 4%).

Wykres 11. Kraje migracji zarobkowej

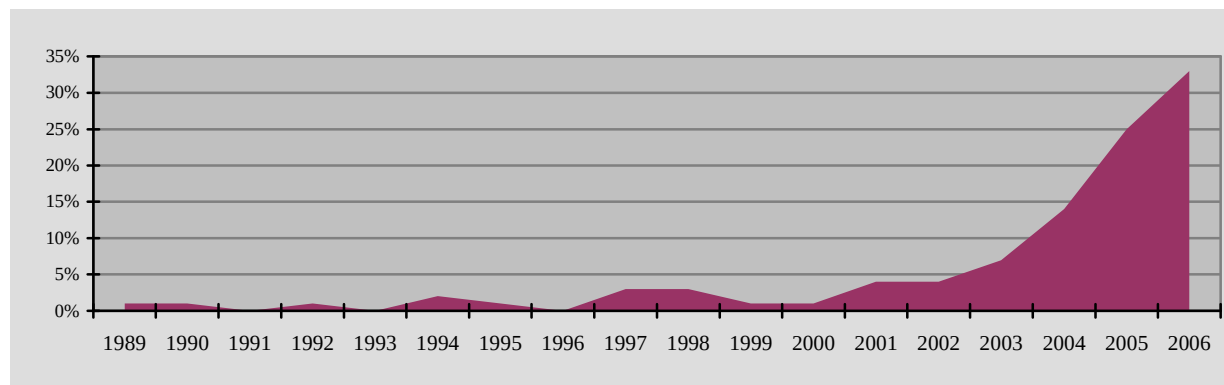
Pyt. 3a. Do jakich krajów Pan/i wyjeżdżała w celu podjęcia pracy zarobkowej.?; N=114 [dane w %]

Pozostałe z wymienionych krajów poniżej 2,5%: Czechy, Egipt, Belgia, Jugosławia, Rosja, Indie, Luksemburg, Kanada

Wykres 12. Odsetek wyjeżdżających w poszczególnych latach począwszy od 1989 roku

Pyt. 4. Kiedy dokładnie Pan/i wyjechał/a ostatnim razem?; N=114 [dane w %]

Wykres 13. Odsetek wyjeżdżających w poszczególnych miesiącach

Pyt. 4. Kiedy dokładnie Pan/i wyjechał/a ostatnim razem?; N=114 [dane w %]

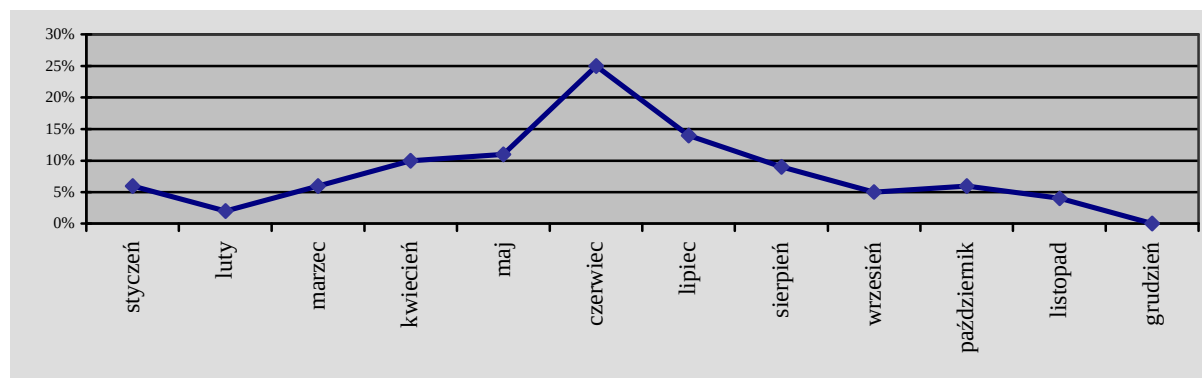

Tabela krzyżowa 3. Wcześniejsze wyjazdy za granicę, a wybór kraju przy obecnie planowanym wyjeździe

Pyt. 3a. Do jakich krajów Pan/i wyjeżdżał/a w celu podjęcia pracy zarobkowej?

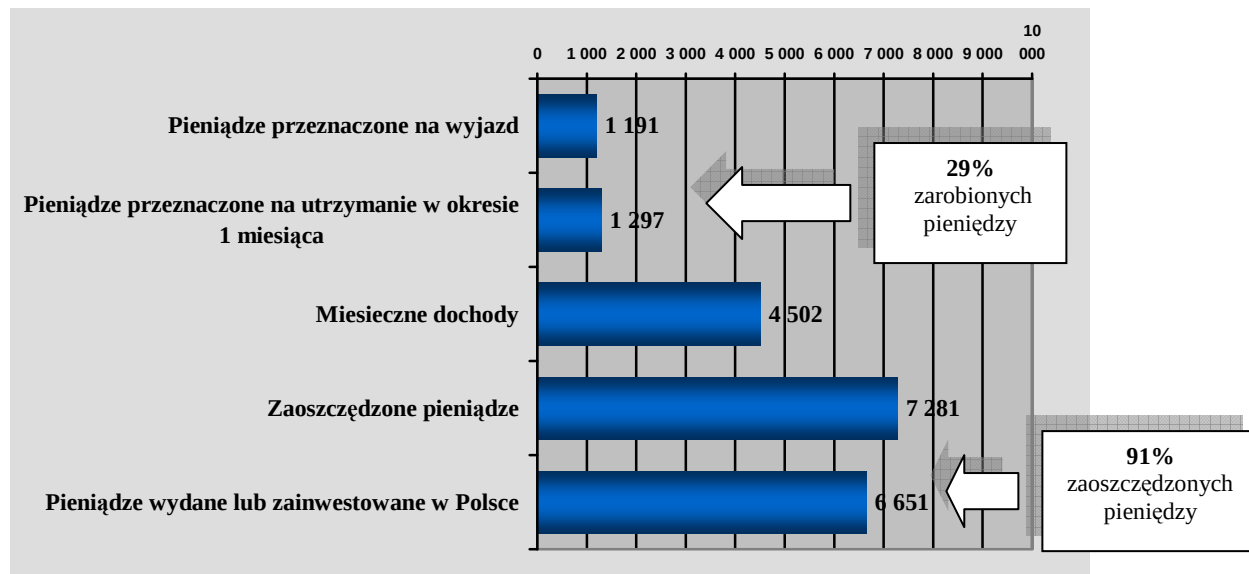
Pyt. 16. Do jakiego kraju zamierza Pan/i wyjechać? N=114 [dane w %]

PLANOWANY WYJAZD	KRAJ DO, KTÓREGO RESPONDENT WYJECHAŁ OSTATNIO										
	Ogółem	Niemcy	Anglia	Szwecja	Norwegia	Irlandia	Dania	Holandia	Hiszpania	Włochy	USA
N=114 [%]	114	32	27	10	9	8	5	4	4	3	3
Niemcy	45%	91%	26%	0%	56%	13%	20%	25%	25%	33%	33%
Włochy	4%	3%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	67%	33%
Anglia	14%	0%	52%	10%	0%	0%	0%	0%	25%	0%	0%
Holandia	3%	0%	4%	10%	0%	0%	0%	25%	0%	0%	0%
Hiszpania	3%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	50%	0%	0%
Szwecja	6%	0%	4%	60%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%
Norwegia	5%	0%	0%	10%	33%	13%	0%	0%	0%	0%	33%
Irlandia	7%	0%	0%	0%	11%	63%	0%	50%	0%	0%	0%
USA	1%	0%	4%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%
Dania	4%	0%	0%	0%	0%	0%	80%	0%	0%	0%	0%

Podczas ostatniego wyjazdu badani zaoszczędzili średnio 7 281 zł, z czego 6 651 zł wydali lub zainwestowali w Polsce, co stanowi 91% wszystkich zaoszczędzonych pieniędzy. Na wyjazd za granicę przeznaczili średnio 1 191 zł, co stanowiło 16% zaoszczędzonych pieniędzy za granicą. Przeciętne miesięczne wynagrodzenie osób wyjeżdżających wynosiło 4 502 zł, z czego respondenci średnio 29% przeznaczali na utrzymanie. Przeciętna kwota możliwa do odłożenia w ciągu miesiąca wynosiła 3 205 zł.

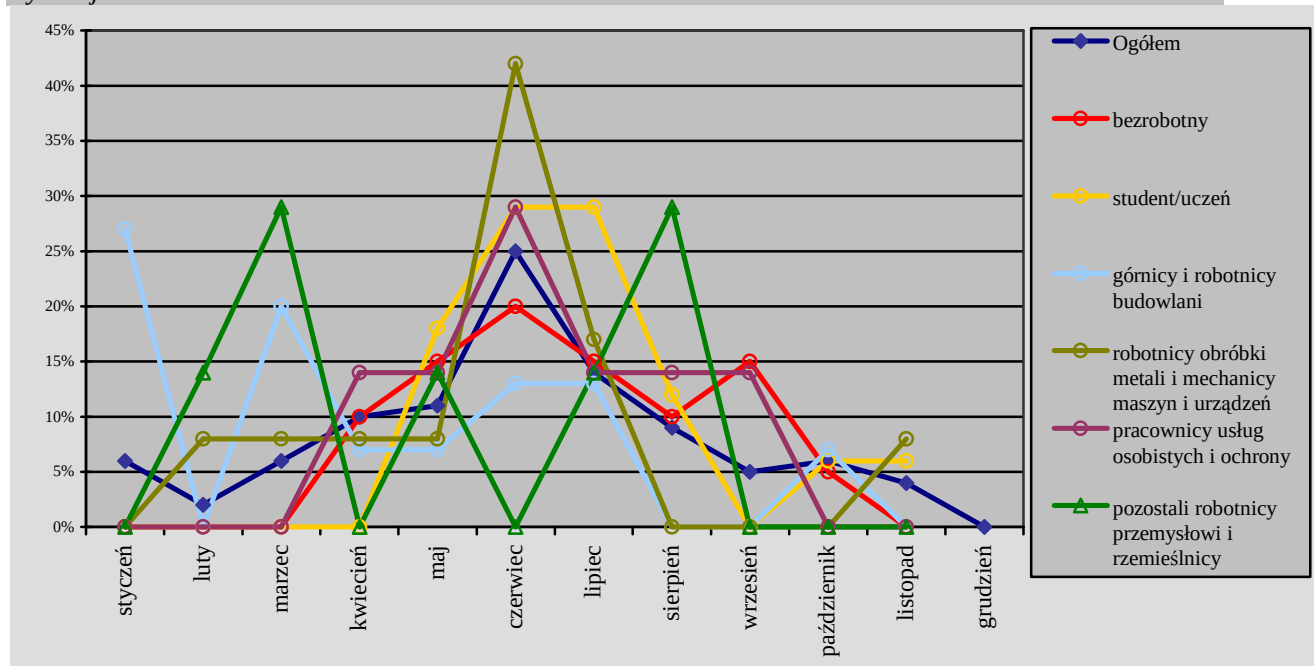
Wykres 14. Średnie wydatki i przychody związane z wyjazdem i pobytem za granicą

Pyt. 7. Ile pieniędzy wydał/a Pan/i na ten wyjazd (chodzi o koszty związane z przygotowaniem do wyjazdu oraz podróżą)? Pyt.8. Ile pieniędzy wydał/a Pan/i na utrzymanie za granicą; proszę podać wydatki w okresie 1 miesiąca? Pyt. 9. Ile pieniędzy miesięcznie Pan/i zarabiał/a? Pyt. 10. Ile pieniędzy Pan/i zaoszczędził/a? Pyt. 11. Ile z tych pieniędzy zainwestował/a lub wydał/a Pan/i w Polsce?; N=114 [dane w %]

Wykres 15. Odsetek wyjeżdżających w poszczególnych miesiącach, a wykonywany zawód w Polsce

Pyt. 4. Kiedy dokładnie Pan/i wyjechał/a ostatnim razem?; N=114 [dane w %] Pyt. M5. Jaki Pan/i zawód wykonuje? TYLKO RESPONDENCI Z NAJLICZNIEJ REPREZENTOWANYCH GRUP

2.2.2. Odsetek osób pracujących podczas wyjazdów w swoim zawodzie oraz ocena warunków pracy za granicą

Osoby badane, które wyjeżdżały już, w celu podjęcia pracy za granicami kraju, nie pracowały na ogół w wyuczonym zawodzie (70%). W wyuczonym zawodzie pracowali najczęściej przedstawiciele takich zawodów jak: pozostali robotnicy przemysłowi i rzemieślnicy, górnicy i robotnicy budowlani, pracownicy usług osobistych i ochrony.

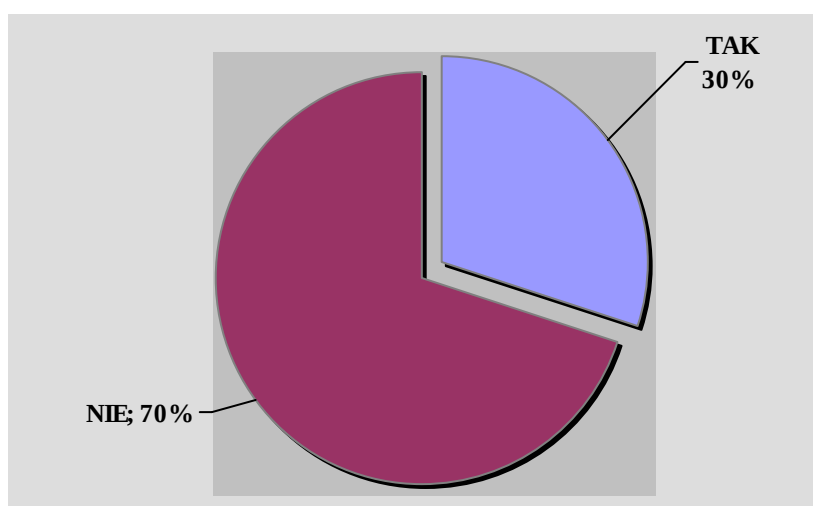
Częściej w wyuczonym zawodzie pracowali mężczyźni, niż kobiety, najczęściej osoby w wieku od 26 do 35 lat, mieszkańcy miast od 50 do 200 tys. mieszkańców oraz zamieszkujących wieś.

Większość osób, które pracowały już wcześniej za granicami kraju, ocenia panujące tam warunki pracy jako lepsze niż w Polsce (52%). Tylko 10% respondentów odpowiedziało, że warunki pracy a granicą są gorsze, natomiast według 34% respondentów, nie odbiegają one od warunków oferowanych przez rodzimych pracodawców.

Jako korzystniejsze niż w Polsce oceniane były takie aspekty pracy jak: organizacja pracy (83% badanych), stosunki z przełożonymi (72%), stosunki z kolegami z pracy (74%), czas pracy (64%) i atmosfera w pracy (67%).

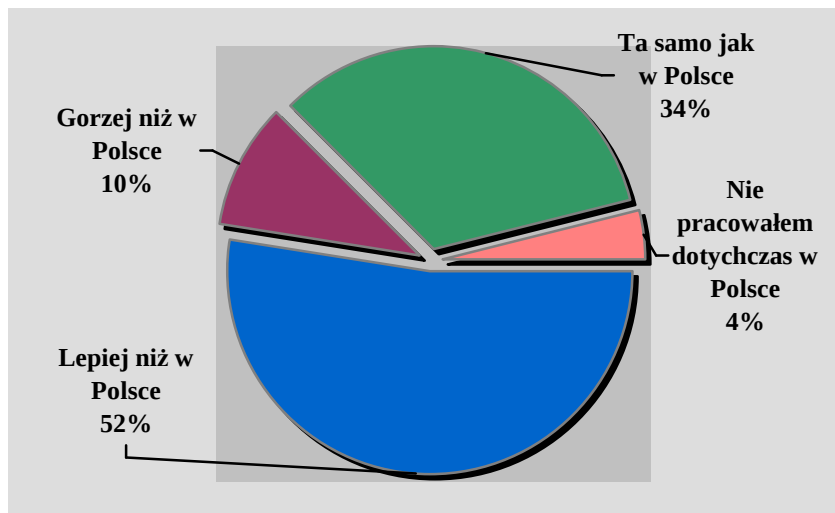
Wykres 16. Odsetek osób pracujących w wyuczonym zawodzie

Pyt. 12. Czy pracował/a Pan/i w wyuczonym zawodzie?; N=114 [dane w %]

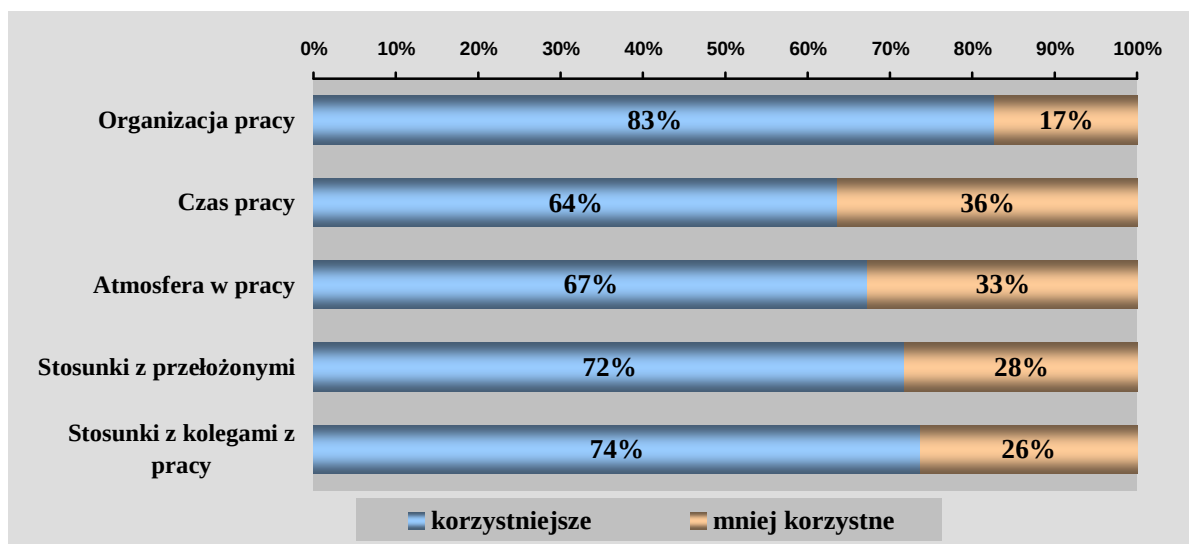
Wykres 17. Ocena warunków pracy za granicą

Pyt.13. Czy pracując za granicą był/a Pan/i traktowany/a:?: N=114 [dane w %]

Wykres 18. Ocena warunków pracy za granicą

Pyt. 14. Jakie cechy w Pana/i pracy za granicą (poza płacą) były korzystniejsze a jakie mniej korzystne w porównaniu z dotychczasową pracą w Polsce?: N=110 [dane w %]

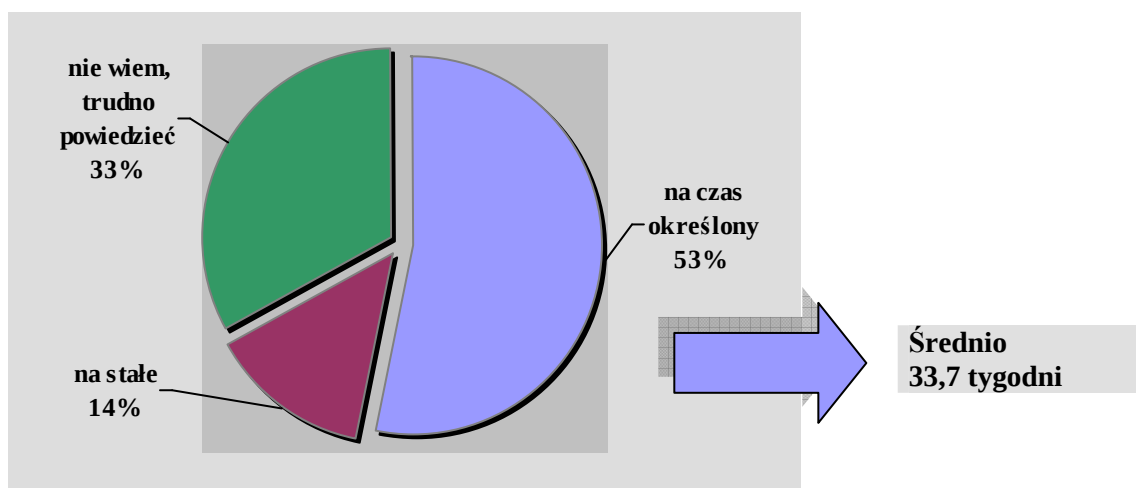
2.3. Charakterystyka planowanych zagranicznych migracji zarobkowych

2.3.1. Okres planowanego wyjazdu zagranicę oraz najczęściej wybierane kraje migracji

Większość badanych, którzy zamierzają w przeciągu najbliższych 3 miesięcy wyjechać za granicę w celu podjęcia pracy zarobkowej, zamierza wyjechać na określony czas – średnio na 34 tygodnie, czyli około 9 miesięcy. Na dłuższy okres zamierzają wyjechać mężczyźni niż kobiety, osoby w wieku od 26 do 45 lat, o dochodach powyżej 1500 zł, mieszkańcy miast od 20 do 50 tys. mieszkańców oraz powyżej 200 tys. mieszkańców, osoby mieszkające samotnie (z 1 osobowych gospodarstw domowych).

Wykres 19. Czas planowanego wyjazdu za granicę

Pyt.15. Na jak długo planuje Pan/i wyjechać? N=380 [dane w %]

Najpopularniejszymi kierunkami migracji są Anglia (29%) oraz Niemcy (25%), mniejszy odsetek respondentów wybiera się do takich krajów jak: Irlandia (11%), Norwegia (8%), Szwecja (6%) oraz Holandia (6%). Jak już wspomnieliśmy, badani wybierają często te kraje, w których przebywali i pracowali już wcześniej, co może sugerować, że kursują pomiędzy krajem migracji a Polską kilka razy w roku.

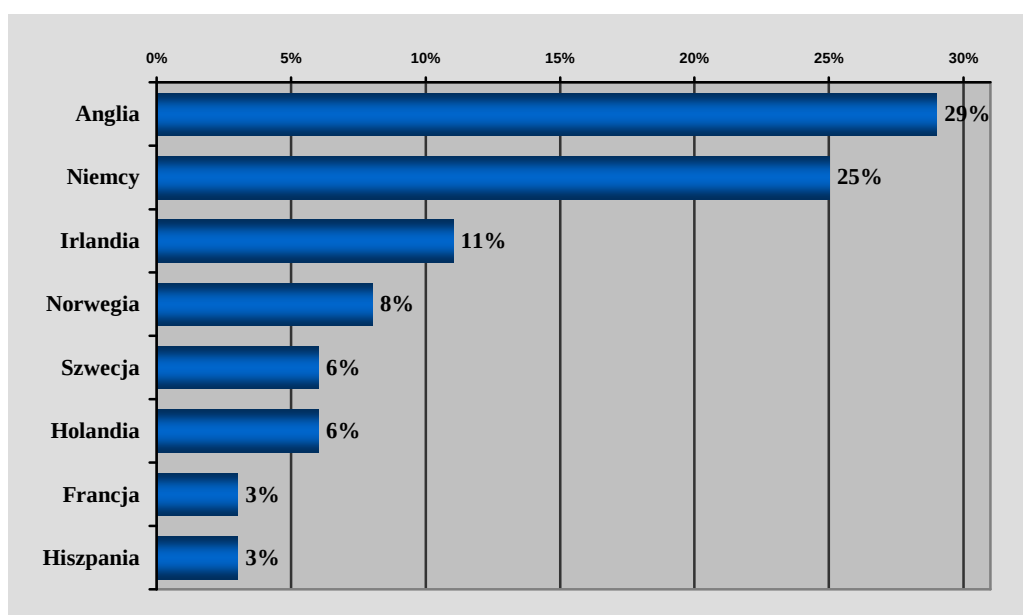
Do Wielkiej Brytanii zamierzają wyjechać najczęściej osoby w wieku od 20 do 25 lat, z wykształceniem wyższym i nieukończonym wyższym, o niskich dochodach do 1000 zł, z 3 i więcej osobowych gospodarstw domowych, stanu wolnego. Do Niemiec wyjeżdżają najczęściej osoby w wieku od 16 do 19 lat oraz powyżej 26 lat, z wykształceniem

podstawowym i zasadniczym, mieszkańcy wsi, o dochodach gospodarstwa domowego do 1500 PLN.

Wyjazd na stałe badani deklarują najczęściej do takich krajów jak: Stany Zjednoczone i Hiszpania, natomiast na czas określony do takich krajów jak: Włochy, Szwecja, Anglia, Irlandia i Niemcy. Najkrótszy okres pobytu przewidują migrujący do Holandii (średnio 19 tygodni), natomiast w przypadku takich krajów jak: Niemcy, Anglia i Irlandia jest to czas około 8 miesięcy.

Wykres 20. Najczęściej wybierane kraje migracji

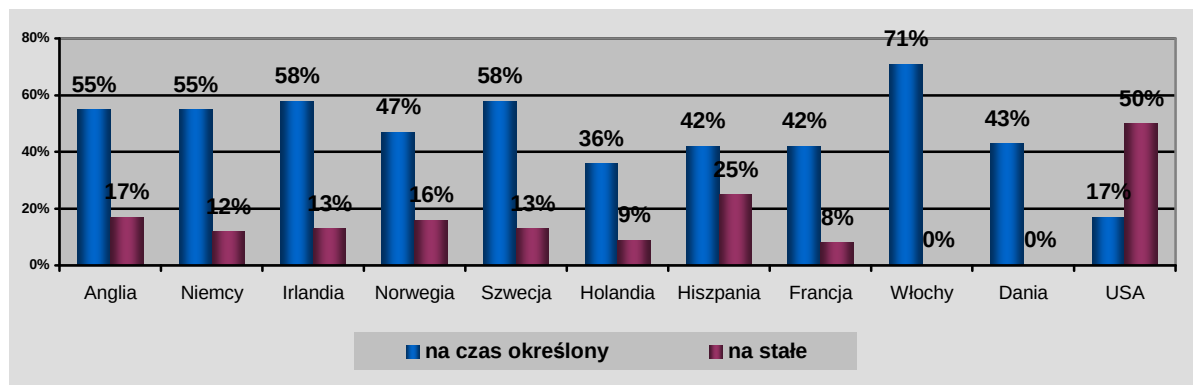
Pyt. 16. Do jakiego kraju zamierza Pan/i wyjechać? N=380 [dane w %]

Pozostałe kraje wskazywane przez mniej niż 2% badanych: Dania, Włochy, USA, Egipt, Kanada, Grecja, Belgia, Luksemburg, Australii

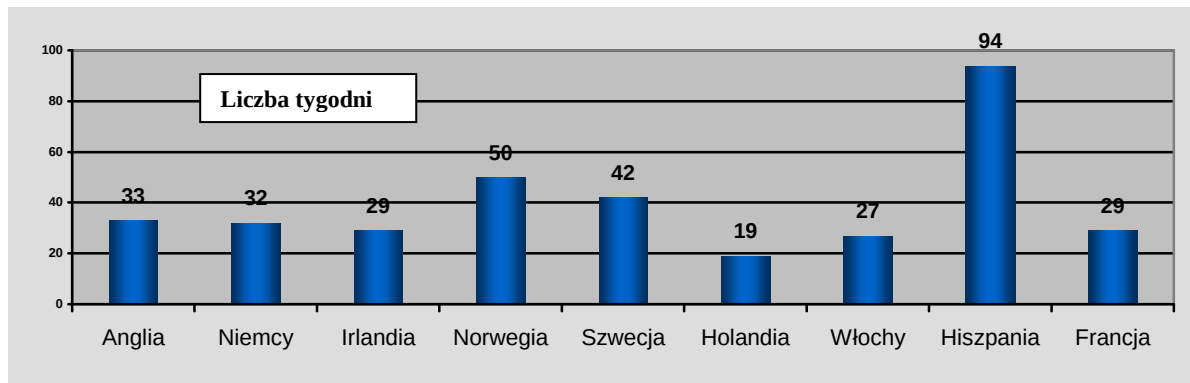
Wykres 20 a. Najczęściej wybierane kraje migracji, a czas pobytu w danym kraju

Pyt. 15. Na jak długo planuje Pan/i wyjechać? Pyt. 16. Do jakiego kraju zamierza Pan/i wyjechać? N=380 [dane w %]

Wykres 20 b. Najczęściej wybierane kraje migracji, a czas pobytu w danym kraju

Pyt. 15. Na jak długo planuje Pan/i wyjechać? Pyt. 16. Do jakiego kraju zamierza Pan/i wyjechać?
N=200 [dane w %] OSOBY DEKLARUJĄCE WYJAZD NA CZAS OKREŚLONY

O wyborze kraju migracji decydują w głównej mierze takie czynniki jak: posiadanie rodziny lub znajomych za granicami kraju (czynnik wymieniony łącznie przez 31% respondentów). Czynnik ten decyduje o wyborze kraju migracji częściej w przypadku kobiet niż mężczyzn, najczęściej w przypadku osób w wieku od 26 do 35 lat, o miesięcznych dochodach do 1500 zł. Rodzinę lub znajomych w kraju planowanej migracji posiadają najczęściej te osoby, które wybierają się do takich krajów jak Niemcy, Anglia i Holandia. W dalszej kolejności respondenci wymieniali taki czynnik jak: łatwość znalezienia pracy (19%). Czynnik ten był wymieniany częściej przez osoby wieku do 45 lat, planujące wyjazd do takich krajów, jak Anglia i Irlandia. O wyborze kraju migracji decyduje również ilość zarabianych pieniędzy. Anglia, Irlandia i Norwegia są postrzegane przez respondentów jako kraje oferujące najwyższe zarobki. Czynnik ten był wymieniany najczęściej przez osoby w wieku 20-25 lat, z wykształceniem wyższym. Bliska odległość (sąsiedztwo z Polską) jest czynnikiem wpływającym na wybór kraju migracji w przypadku osób planujących wyjazd do Niemiec.

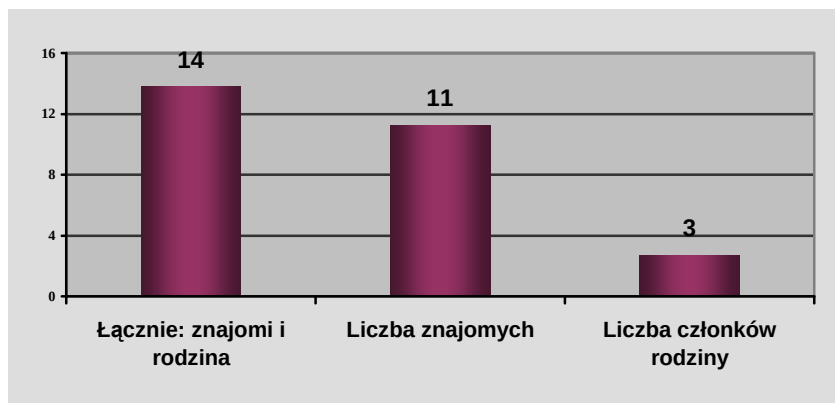
Tabela 4. Przyczyny wyboru krajów migracji

Pyt. 16. Do jakiego kraju zamierza Pan/i wyjechać? N=379[dane w %]

PYTANIE OTWARTE MOŻLIWOŚĆ UDZIELENIA DOWOLNEJ LICZBY ODPOWIEDZI

PRZYCZYNY WYBORU KRAJU MIGRACJI									
	Ogółem	Anglia	Niemcy	Irlandia	Norwegia	Szwecja	Holandia	Hiszpania	Francja
	109	109	94	40	32	24	22	12	12
Mam tam rodzinę, znajomych	31%	33%	30%	18%	25%	21%	59%	25%	33%
Łatwość znalezienia pracy	19%	27%	14%	40%	6%	17%	9%	8%	8%
Wysokie zarobki	16%	24%	5%	28%	25%	17%	5%	8%	8%
Jest blisko	10%	2%	33%	0%	3%	8%	9%	0%	8%
Czeka na mnie praca	9%	7%	14%	8%	6%	17%	9%	8%	0%
Ładny kraj, miasto	9%	8%	2%	13%	13%	21%	5%	8%	33%
Znajomi, rodzina tam pracuje	8%	6%	10%	13%	13%	8%	0%	8%	8%
Już tam byłem	7%	6%	9%	8%	13%	13%	0%	0%	8%
Znam język	6%	5%	16%	0%	0%	0%	5%	8%	8%
Mam zapewnione mieszkanie, pomoc	4%	2%	9%	0%	0%	0%	5%	0%	25%
Łagodny klimat, cieplejszy	4%	0%	0%	0%	0%	4%	0%	58%	0%
Docenianie Polaków	3%	3%	1%	10%	0%	0%	9%	0%	0%
Kultura	3%	2%	1%	3%	3%	8%	0%	17%	0%
Dobre warunki pracy	2%	1%	4%	0%	3%	4%	0%	8%	0%
Życzliwi ludzie	2%	1%	1%	8%	3%	0%	5%	8%	0%
Bezstresowe życie, atmosfera	2%	0%	1%	3%	0%	0%	9%	0%	0%

Pozostałe odpowiedzi poniżej 2%

Wykres 21. Średnia liczba znajomych i rodziny respondentów przebywających za granicą*Pyt.46. Ilu znajomych lub członków Pana/i rodziny wyjechało za granicę w celu podjęcia pracy?**N=358 (suma) N=348 (znajomi) N=362 (rodzina) [dane w %]- WYKLUCZONO OBSERWACJE ODSTAJĄCE***2.3.2. Przyczyny planowanego wyjazdu za granicę, obawy oraz oczekiwane korzyści z nim związane**

Zdecydowanie największa grupa badanych, wyjaśniając przyczyny podjętej przez siebie decyzji o wyjeździe za granicę, wymieniała chęć podniesienia statusu materialnego swojego i rodziny (80%). Czynniki te wymieniane były najczęściej przez osoby: w wieku powyżej 20 lat (a więc takie, które miały możliwość podjęcia pracy w kraju), z wykształceniem wyższym, o dochodach od 1000 do 1500 zł, zamieszkujące miasta od 20 do 50 tys. mieszkańców oraz miasta powyżej 200 tys. mieszkańców. Znacząca grupa badanych (44%) chce wyjechać z powodu braku satysfakcjonującej pracy w kraju lub braku możliwości jakiegokolwiek zatrudnienia (bezrobocie). Są to najczęściej osoby: w wieku 20 do 25 lat, o dochodach do 500 zł miesięcznie, mieszkańcy wsi. 37% respondentów chce podczas pobytu za granicą dokształcić się, w tym przede wszystkim nauczyć języka obcego. Czynniki te były wymieniane częściej przez kobiety niż mężczyzn, najczęściej przez osoby w wieku od 16 do 19 lat, z wykształceniem średnim oraz wyższym i niepełnym wyższym, stanu wolnego, zamieszkujące średnie i duże miasta. Nieco mniejszy odsetek respondentów wymienił takie czynniki jak: chęć zetknięcia się z kulturą innego państwa/ kraju lub cele rozrywkowe (30%), 26% badanych wskazało na złą sytuację polityczną w kraju, czynnik ten był wymieniany najczęściej przez osoby z wykształceniem wyższym.

Tabela 5. Przyczyny planowanego wyjazdu za granicę

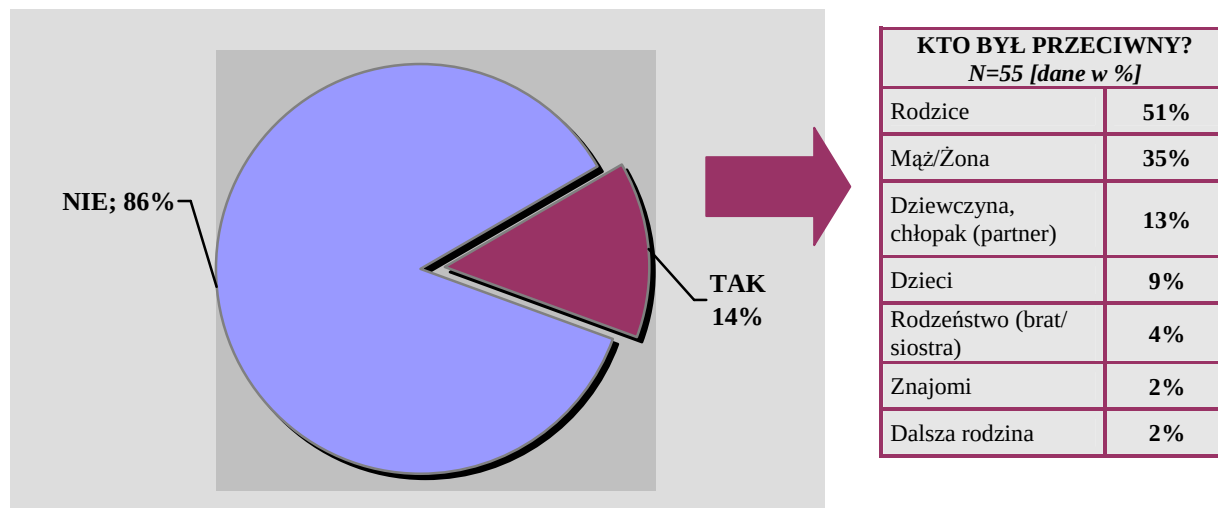
Pyt. 18. Czy mógłby/ mogłaby Pan/i powiedzieć, dlaczego planuje Pan/i ten wyjazd? N=380 [dane w %]
PROCENTY NIE SUMUJĄ SIĘ DO 100 - MOŻLIWOŚĆ UDZIELENIA WIELU ODPOWIEDZI

PRZYCZYNY PLANOWANEGO WYJAZDU ZA GRANICĘ	N=380 [%]
Podniesienie statusu materialnego	79%
Niesatysfakcjonująca praca lub jej brak	44%
Nauka, nauka języka/ chęć podniesienia kwalifikacji zawodowych	37%
Cel turystyczny - poznanie nowego kraju/ rozrywka	30%
Zła sytuacja polityczna w kraju	26%

Niewielki odsetek osób, bo zaledwie 14% badanych, zadeklarowało, że w ich otoczeniu znajdują się osoby, które są przeciwne ich wyjazdowi za granicę. Wśród osób przeciwnych przeważają te z najbliższej rodziny: rodzice (51%), mąż lub żona (35%). Ich sprzeciw jest związany z obawami o podłoże emocjonalnym, a nie racjonalnym. Najbliżsi boją się rozłąki i związanej z nią tęsknoty, boją się również o bezpieczeństwo osoby bliskiej.

Wykres 22. Odsetek osób z otoczenia respondenta przeciwnych wyjazdowi oraz podział na kategorie

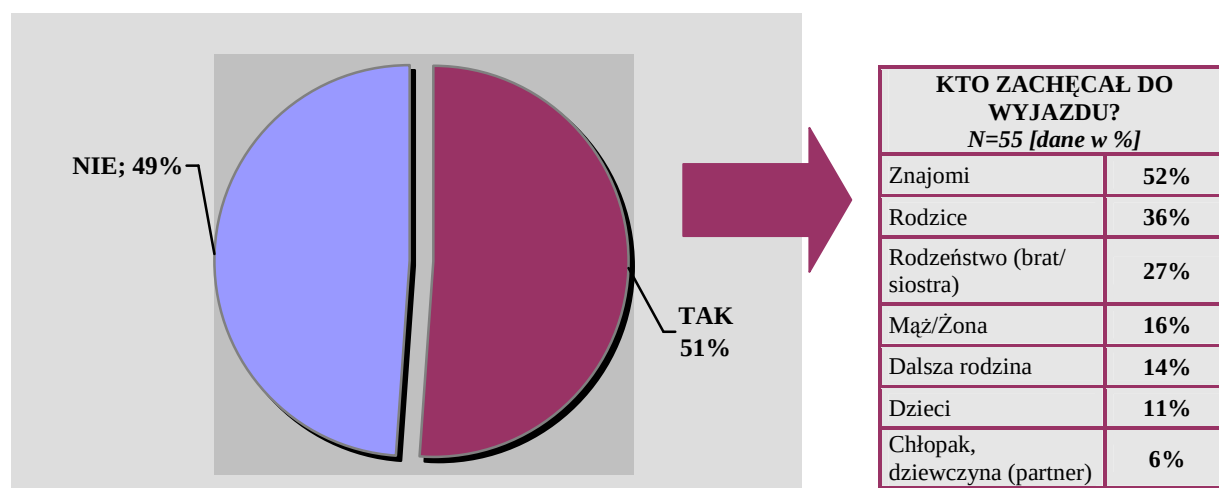
Pyt. 21. Czy ktoś z Pana/i rodziny lub otoczenia, jest przeciwny Pana/i wyjazdowi za granicę? N=380 [dane w %]

Otoczenie zdecydowanie częściej mobilizuje badanych do wyjazdu. Większość badanych zadeklarowało, że do wyjazdu zachęca ich ktoś z rodziny lub znajomych (51%). Zachęcają przede wszystkim znajomi 52%, w mniejszym stopniu związani emocjonalnie z wyjeżdżającymi. Ludzie z bliskiego otoczenia widzą w wyjeździe przede wszystkim szansę na lepsze zarobki (37%), lepsze życie (podniesienie statusu materialnego) – 29%, doradzają również wyjazd, ponieważ sami mieszkają i pracują na miejscu (26%).

Wykres 22a. Odsetek osób z otoczenia respondenta zachęcających do wyjazdu oraz podział na kategorie

Pyt. 24. Czy ktoś z Pana/i rodziny lub otoczenia, zachęca Pana/ią wyjazdowi za granicę? N=380[dane w %]

Wśród wymienianych obaw związanych z planowanym wyjazdem za granicę dominują racjonalne, związane z nabyciem umiejętności posługiwania się językiem, czy poradzeniem sobie w nowej sytuacji (znalezieniem pracy, miejscem zamieszkania, jakością tej pracy i wielkością zarobków). Nieco mniej badanych ma obawy związane z negatywnymi odczuciami, emocjami spowodowane brakiem bliskich i znajomych oraz tęsknotą za nimi.

Tabela 6. Obawy związane z wyjazdem za granicę

Pyt. 28. Jakie ma Pan/i obawy i wątpliwości związane z tym wyjazdem za granicę?. N=88[dane w %]
TYLKO OSOBY, KTÓRE WYRAŻAŁY TAKIE OBAWY

OBAWY ZWIĄZANE Z WYJAZDEM ZA GRANICĘ	
Czy nauczę się języka?	42%
Czy dam sobie radę w nowym otoczeniu?	34%
Brak znajomych, rodziny	32%
Czy znajdę pracę?	31%
Czy praca będzie mi odpowiadać?	18%
Jakie będą warunki mieszkaniowe?	10%
Czy pracodawca będzie uczciwy?	9%
Tęsknota za krajem, miastem	5%
Aklimatyzacja	5%
Jakie będą zarobki?	3%
Jak będą mnie tam traktować?	3%

Pozostałe odpowiedzi poniżej 2%

W związku z planowanym wyjazdem respondenci oczekują przede wszystkim korzyści finansowych i polepszenia jakości życia (94%), nieco mniej badanych zakłada, że dzięki wyjazdowi pozna kulturę nowego kraju oraz zwiedzi ciekawe miejsca (37%).

1/3 respondentów oczekuje, że dokończy się (głównie w zakresie języka) oraz podniesie swoje kwalifikacje. Około 1/10 badanych (8%) wyjazd daje możliwość przebywania z bliskimi i rodziną.

Badani mówiąc o czynnikach, jakie mogłyby wpłynąć na zmianę ich decyzji o wyjeździe, zwracali uwagę głównie na poprawę warunków finansowych w kraju – 94% (w tym przede wszystkim poprawę warunków płacowych – 54%). W przypadku 29% respondentów na zmianę decyzji mogłyby wpłynąć czynniki związane z problemami rodzinnymi (chorobą, śmiercią), a także nagłą zmianą sytuacji rodzinnej (ciąża, zdecydowany protest najbliższej rodziny, powrót żony, rozwód). Około 1/5 badanych twierdzi, że nie zrezygnuje z wyjazdu niezależnie od okoliczności, są to najczęściej ludzie bardzo młodzi (w wieku od 16 do 19 lat), stanu wolnego.

Tabela 7. Oczekiwanie korzyści związane z wyjazdem za granicę – kategoryzacja odpowiedzi

Pyt.29. Proszę powiedzieć, jakie ma Pan/i oczekiwania związane z tym wyjazdem, jakich korzyści Pan/i oczekuje? N=380[dane w %]

KORZYŚCI ZWIĄZANE Z WYJAZDEM ZA GRANICĘ	
	N=380 [dane w %]
Korzyści finansowe/ polepszenie warunków życia	94%
Poznanie nowej kultury/ zwiedzanie	37%
Nauka języka, kształcenie i podnoszenie kwalifikacji zawodowych	33%
Polepszenie warunków pracy	17%
Możliwość przebywania z rodziną/ znajomymi	8%

Tabela 8. Czynniki, które mogłyby wpłynąć na zmianę decyzji o wyjeździe za granicę

Pyt. 45. Co skłoniłoby Panią/Pana do rezygnacji z wyjazdu za granicę? N=380 [dane w %]

CZYNNIKI, KTÓRE MOGŁYBY WPŁYNAĆ NA ZAMIANĘ DECYZJI	
	N=380 [%]
Poprawa warunków finansowych w kraju	56%
Problemy rodzinne/ nagła zmiana w sytuacji rodzinnej	29%
Nie zrezygnuję z wyjazdu niezależnie od okoliczności	21%
Polepszenie warunków pracy w Polsce	13%
Poprawa sytuacji politycznej i gospodarczej	6%

2.3.3. Przygotowania do wyjazdu – poniesione koszty, formy doradztwa i pomocy

Respondenci planujący wyjazd za granicę chcą na niego przeznaczyć średnio 1 941 zł. Najwięcej pieniędzy badani przeznaczają na wyjazdy do takich krajów jak: Stany Zjednoczone i Australia (kwotę zwiększając z pełnością koszty samego przejazdu), do najtańszych krajów europejskich, jeśli chodzi o koszty przeznaczane na wyjazd, należą: Dania (średnia kwota przeznaczona na wyjazd to 883 zł), Niemcy (1051 zł), Holandia (1575 zł), Szwecja (1505 zł). Na wyjazd do takich krajów jak Anglia i Irlandia badani przeznaczają średnio odpowiednio 2413 zł oraz 2190 zł.

Pieniądze przeznaczone na wyjazd pochodzą najczęściej ze środków własnych (odkładane są z wypłaty lub innych przychodów), 48% badanych decyduje się na pożyczkę od znajomych lub rodziny, a zaledwie 3% badanych na pożyczkę bankową.

Badani przygotowując się do wyjazdu poświęcają ten czas na rozmowę z osobami, które były za granicą już wcześniej - 60%. 58% badanych odpowiedziało, że uczy się samodzielnie języka kraju, do którego zamierza wyjechać, 19% uczestniczyło również w kursach językowych, 55% respondentów przygotowywało się odkładając pieniądze, natomiast 41% zakupiło niezbędne wyposażenie (kosmetyki, ubrania lub inne). Niewielki odsetek badanych, zaledwie 6%, dokształca się w ramach planowanego zawodu.

Wykres 23. Środki finansowe przeznaczone na wyjazd

Pyt. 19. Proszę powiedzieć ile pieniędzy planuje Pan/i przeznaczyć na wyjazd. N=380 [dane w %]
Pyt. 20. Skąd Pan/i weźmie pieniądze na planowany wyjazd za granicę? N=380 [dane w %]

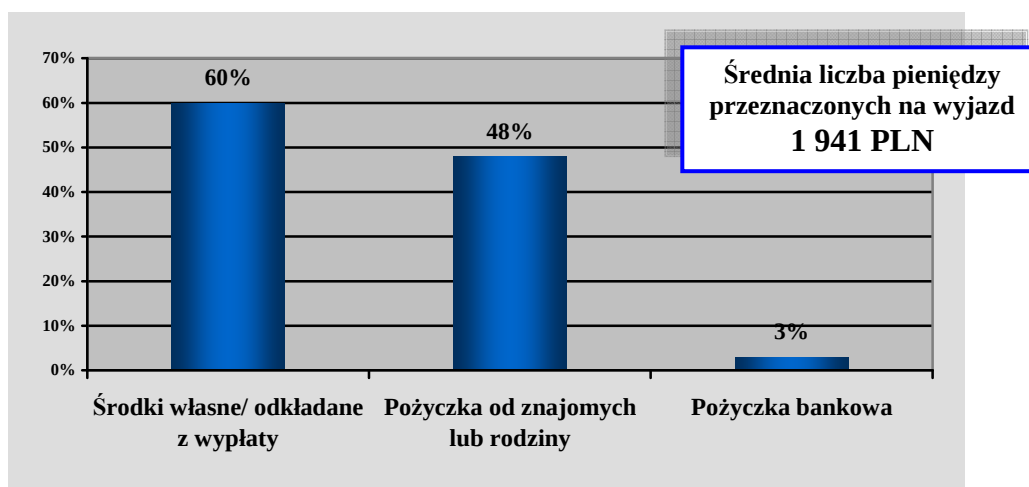

Tabela 9. Formy przygotowań do wyjazdu za granicę i częstotliwość ich występowania

Pyt. 33. W jaki sposób przygotowuje się Pan/ i do wyjazdu? N=273 [dane w %]
TYLKO OSOBY, KTÓRE PRZYGOTOWUJĄ SIĘ DO WYJAZDU (72%)

PRZYGOTOWANIA DO WYJAZDU	N=273 [%]
Rozmawiała(e)m z osobami, które przebywają obecnie lub przebywały wcześniej za granicą	60%
Dokształcała(e)m się sama w zakresie języka	58%
Odkładała(e)m pieniądze na wyjazd	55%
Zakupiła(e)m rzeczy na wyjazd: ubrania, kosmetyki i inne wyposażenie	41%
Uczestniczyła(e)m w kursie językowym	19%
Uczestniczyła(e)m w kursach doskonalenia zawodowego	5%
Czytam o kraju, do którego jadę	2%
Dokształcała(e)m się samodzielnie w zakresie planowanego zawodu	1%

Mniej niż połowa respondentów korzysta z jakichkolwiek form doradztwa lub pośrednictwa (w tym znajomych i rodziny). Odsetek badanych korzystających z takiej pomocy wynosi 47%. Badani zwracają się najczęściej o pomoc do znajomych (71%) oraz rodziny (37%), tylko 2% badanych korzystało z ogłoszeń prasowych lub internetowych, natomiast 11% z biur pośrednictwa pracy.

Wykres 24. Odsetek osób korzystających z pośrednictwa i doradztwa w trakcie poszukiwania pracy

Pyt. 30. Czy korzystał/a Pan/i z pomocy, pośrednictwa lub doradztwa podczas planowania obecnego wyjazdu za granicę? Chodzi mi zarówno o znajomych/ rodzinę, jak również instytucje. N=380[dane w %]

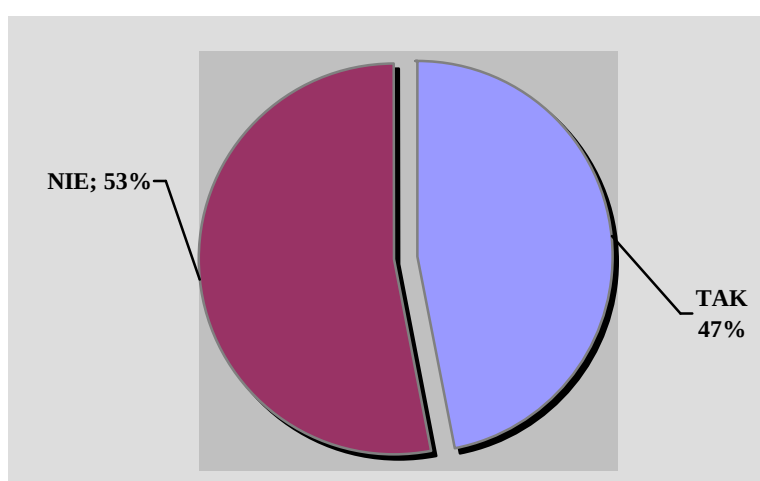

Tabela 10. Osoby i instytucje, z których pomocy respondenci korzystają najczęściej

Pyt. 31. Z czyjej pomocy Pan/i korzystał/a? N=178[dane w %]

TYLKO OSOBY, KTÓRE KORZYSTAŁY Z POŚREDNICTWA LUB DORADZTWA

	N=178 [%]
Znajomych	71%
Rodziny	37%
Pośrednictwo pracy, firma	11%
Partner/ partnerka	2%
Ogłoszenia prasowe	2%
Ogłoszenia internetowe	2%
UNIZED	1%
Ośrodek pomocy społecznej	1%

2.3.4. Informacje o podejmowanej za granicą pracy, ocena możliwości znalezienia pracy w Polsce

Spośród osób wyjeżdżających za granicę tylko 37% zadeklarowało, że znalazło już pracę, spośród tych osób 43% będzie pracować w wyuczonym zawodzie. Spośród osób, które nie znalazły jeszcze pracy, tylko 31% planuje pracować w wyuczonym zawodzie. Odsetek osób, które będą lub planują pracować w wyuczonym zawodzie wynosi 37%.

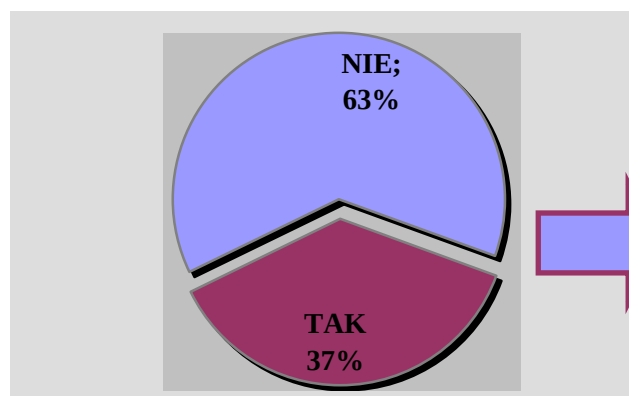
Wykres 25. Odsetek osób, które znalazły pracę za granicą oraz osób, które będą lub planują pracować w swoim zawodzie

Pyt. 34. Czy znalazła Pan/i już pracę za granicą? N=380 [dane w %]

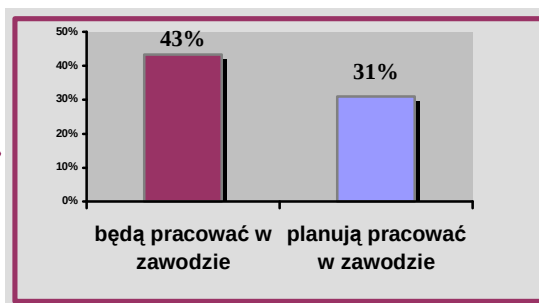
Pyt. 35. Czy będzie Pan/i pracować w wyuczonym zawodzie? N=141 [dane w %]

Pyt. 37. Czy planuje Pan/i pracować w wyuczonym zawodzie? N=239 [dane w %]

Odsetek osób, które znalazły pracę za granicą

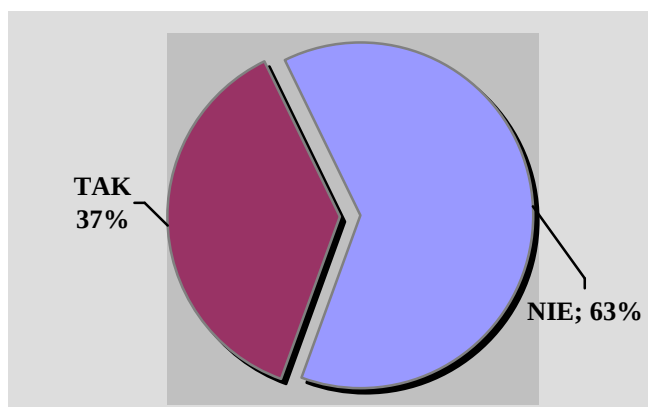

Odsetek osób, które planują lub będą pracować w zawodzie

Wykres 26. Odsetek osób, które będą pracować lub planują pracować w swoim zawodzie

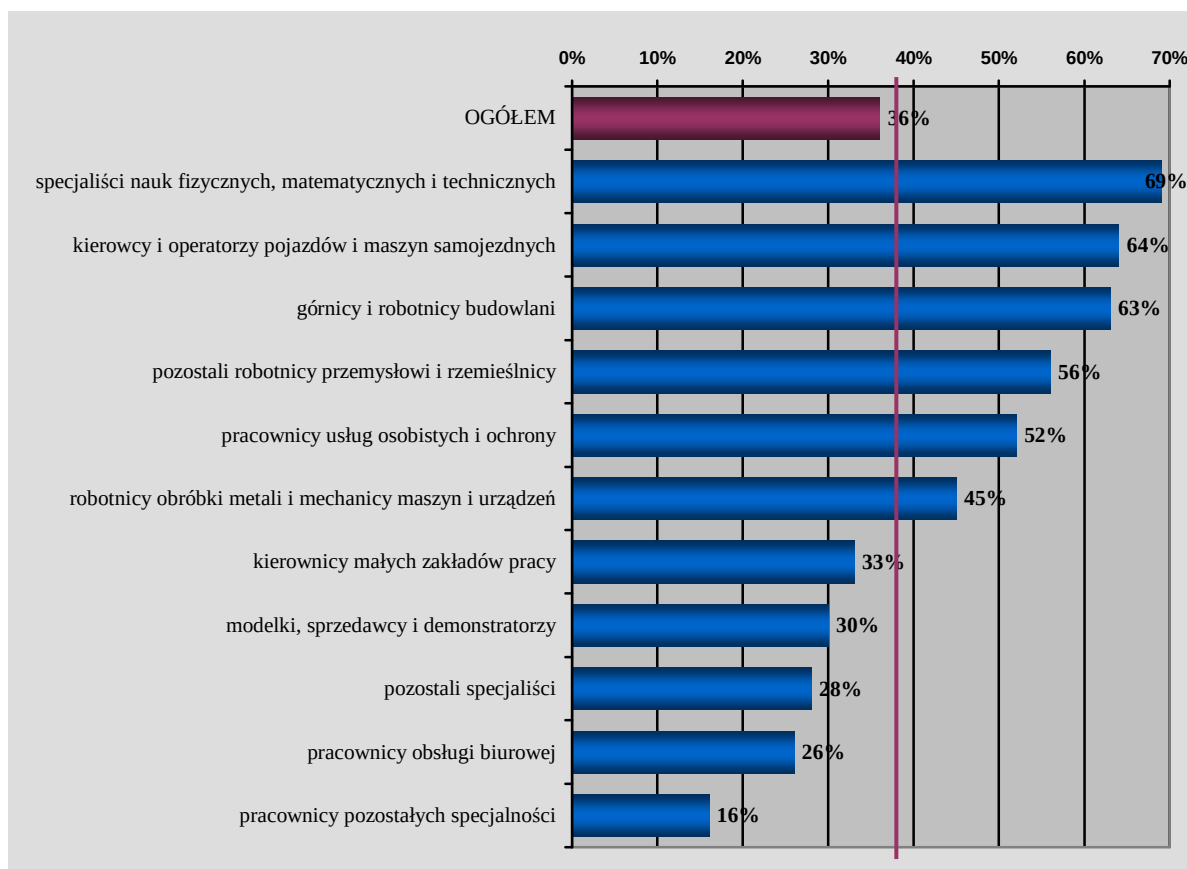
Pyt. 35. Czy będzie Pan/i pracować w wyuczonym zawodzie? / Pyt. 37. Czy planuje Pan/i pracować w wyuczonym zawodzie? N=380 [dane w %];

Największy odsetek osób spośród tych, które zadeklarowały, że planują lub będą pracować w swoim zawodzie (ponad 36%), to osoby, które w kraju pracują, w takich zawodach jak: specjalista nauk fizycznych, matematycznych i technicznych, kierowca i operator pojazdów i maszyn samojezdnych, górnik i robotnik budowlany, pozostali robotnicy przemysłowi i rzemieślnicy, pracownik usług osobistych i ochrony, robotnik obróbki metali i mechanik maszyn i urządzeń.

Wykres 27. Odsetek osób, które będą lub planują pracować w swoim zawodzie/ a wykonywany zawód w Polsce

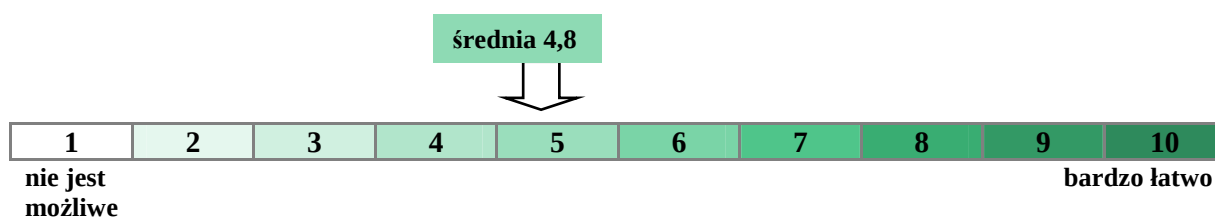
Pyt. 35. Czy będzie Pan/i pracować w wyuczonym zawodzie?/ Pyt. 37. Czy planuje Pan/i pracować w wyuczonym zawodzie? Pyt. M5. Jaki Pan/i zawód wykonuje? N- liczba osób wykonujących dany zawód [dane w %]

Respondenci dość nisko oceniają możliwość znalezienia pracy w swoim zawodzie w Polsce. Na skali od 1 do 10, gdzie 1 oznacza nie jest to możliwe, natomiast 10 bardzo łatwo, oceniają średnio tę możliwość na 4,8.

Wykres 27a. Ocena możliwości znalezienia pracy w Polsce

Pyt. 47. Jak ocenia Pan/i możliwość znalezienia pracy w swoim zawodzie w Polsce? Podczas dokonywania oceny proszę posłużyć się skalą dziesięciostopniową, gdzie 1 oznacza jest to możliwe, natomiast 10, jest to bardzo łatwe. N=380 [dane w %]

2.3.5. Osoby i instytucje pośredniczące w znalezieniu pracy

Badani, którzy znaleźli pracę za granicami przed wyjazdem, deklarują na ogół, że została ona znaleziona dzięki pomocy znajomych lub rodziny – 71%. Tylko 4% badanych skorzystało z biur pośrednictwa natomiast 8% z ogłoszeń zamieszczanych w prasie lub Internecie. Osoby, które nie znalazły jeszcze pracy zamierzają skorzystać przede wszystkim z pomocy rodziny lub znajomych (75%). Około 1/5 badanych zamierza przeglądać ogłoszenia zamieszczane w prasie lokalnej, 17% respondentów zamierza skorzystać z ogłoszeń zagranicznych biur pośrednictwa pracy zamieszczanych w Internecie, 14% z polskich biur pośrednictwa pracy ogłaszających się w Internecie, natomiast 16% respondentów z biura pośrednictwa zlokalizowanego w miejscu zamieszkania.

Tabela 11. Osoby i instytucje, dzięki którym respondent znalazł pracę

Pyt. 36. W jaki sposób znalazł/a Pan/i pracę? N=141 [dane w %]

TYLKO OSOBY, KTÓRE ZADEKLAROWAŁY, ŻE ZNALAZŁY JUŻ PRACĘ

OSOBY I INSTYTUCJE, DZIĘKI, KTÓRYM ZNALEZIONO PRACĘ	
Pomoc znajomych/ rodziny	79%
Biuro pośrednictwa pracy (zlokalizowane w miejscu zamieszkania)	4%
Ogłoszenia prasowe (prasa ogólnokrajowa)	4%
Kieruję firmą	2%
Ogłoszenia polskich biur pośrednictwa pracy w (Internecie)	2%
Ogłoszenie prasowe (prasa lokalna)	2%

Pozostałe poniżej 1%: z polecenia, wysłałem maila z listem motywacyjnym, biuro turystyczne, urząd pracy**Tabela 12. Osoby i instytucje, dzięki którym respondenci planują znaleźć pracę**

Pyt. 38. Kiedy zamierza Pan/i poszukać pracy za granicą? N=239 [dane w %];

- TYLKO OSOBY, KTÓRE ZADEKLAROWAŁY, ŻE NIE ZNALAZŁY JESZCZE PRACY

OSOBY I INSTYTUCJE, ZA POŚREDNICTWEM, KTÓRYCH ZAPLANOWANO POSZUKIWANIE PRACY	
Pomoc znajomych/ rodziny	75%
Ogłoszenia prasowe (prasa lokalna)	18%
Ogłoszenia zagranicznych biur pośrednictwa pracy (Internet)	17%
Biuro pośrednictwa pracy (zlokalizowane w miejscu zamieszkania)	16%
Ogłoszenia polskich biur pośrednictwa pracy w (Internecie)	14%
Ogłoszenia prasowe (prasa ogólnokrajowa)	11%
Urząd pracy	9%
Chodząc po firmach, lokalach	3%

Pozostałe poniżej 1%: ogłoszenia zagraniczne; Internet; targi pracy; przez nawiązane wcześniej kontakty przez zakład pracy, osoby, które jadą ze mną mają pracę;**Tabela 13. Osoby i instytucje, dzięki którym respondenci znaleźli lub planują znaleźć pracę**

Pyt. 36/39. W jaki sposób znalazł lub zamierza znaleźć pracę za granicą? N=380 [dane w %];

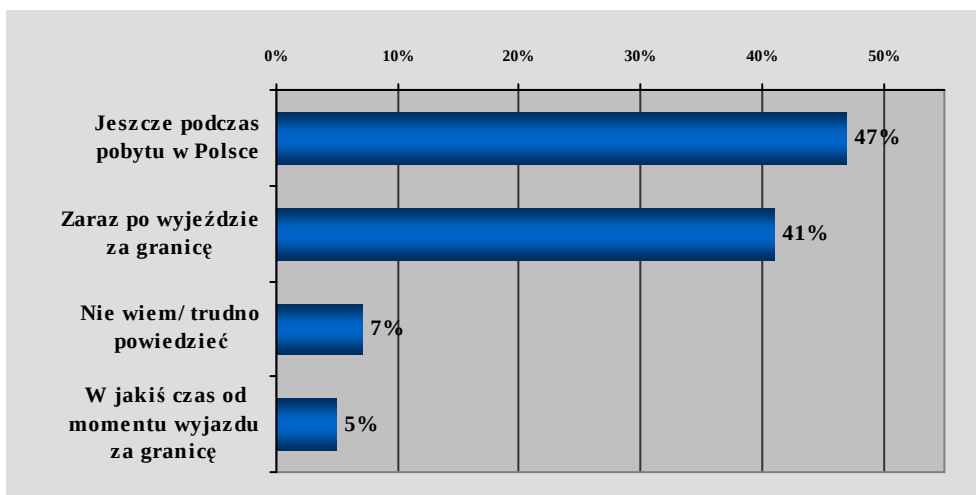
OSOBY I INSTYTUCJE, ZA POŚREDNICTWEM, KTÓRYCH ZAPLANOWANO POSZUKIWANIE PRACY lub znaleziono pracę	
Pomoc znajomych/ rodziny	77%
Ogłoszenia prasowe (prasa lokalna)	12%
Biuro pośrednictwa pracy (zlokalizowane w miejscu zamieszkania)	12%
Ogłoszenia zagranicznych biur pośrednictwa pracy (Internet)	11%
Ogłoszenia polskich biur pośrednictwa pracy w (Internecie)	10%
Ogłoszenia prasowe (prasa ogólnokrajowa)	8%
Urząd pracy	6%

Znaczący odsetek badanych osób, które nie znalazły jeszcze pracy za granicą – 46%, chce podjąć się jej poszukiwania dopiero po wyjeździe za granicę. Podczas pobytu w Polsce będzie poszukiwać pracy 47% respondentów. Za granicą będą szukać najczęściej osoby w wieku 36 do 45 lat, z wykształceniem podstawowym/ zasadniczym i średnim, częściej mieszkańcy miast niż wsi. W Polsce planują poszukiwać pracy najczęściej osoby w wieku 20-25 lat, z wykształceniem wyższym i niepełnym wyższym, mieszkańcy wsi.

Wykres 28. Planowany czas poszukiwania pracy za granicą (osoby, które nie znalazły pracy)

Pyt. 38. Kiedy zamierza Pan/i poszukać pracy za granicą? N=239 [dane w %];

- TYLKO OSOBY, KTÓRE ZADEKLAROWAŁY, ŻE NIE ZNALAZŁY JESZCZE PRACY

2.3.6. Planowane wydatki i inwestycje za granicą i w Polsce

Większość badanych pieniądze zarabiane za granicą planuje wydawać podczas pobytu na miejscu na codzienne potrzeby (wynajem mieszkania, zakup żywności i innych podstawowych artykułów). ¼ badanych (25%) planuje przeznaczyć część tych pieniędzy na podróże i zwiedzanie kraju, w którym będzie przebywać oraz zakup prezentów i pamiątek dla bliskich, 11% badanych chce wydać pieniądze na zakup sprzętu, mieszkania lub samochodu za granicą.

Tabela 14. Planowane wydatki i inwestycje za granicą

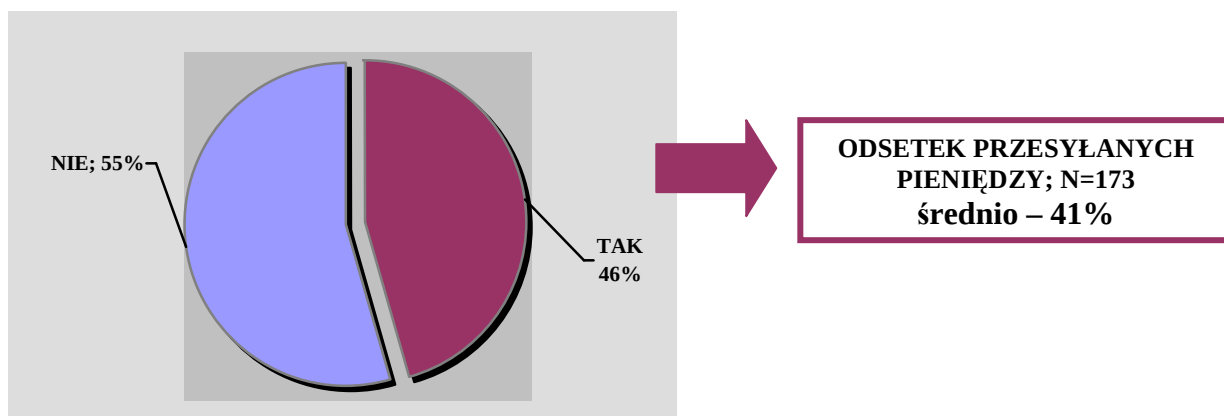
Pyt. 40. Na co planuje Pan/i wydawać swoje zaoszczędzone za granicą pieniądze podczas pobytu?
N=380 [dane w %]

	N=380 [%]
Wydatki na życie codzienne	70%
Zwiedzanie kraju/ rozrywki/ pamiątki i prezenty	25%
Inwestycje (zakup mieszkania/ sprzętu elektronicznego, samochodu)	11%
Przesyłanie do kraju	5%
Nauka/dokształcanie	4%

Znaczący odsetek badanych – 46% planuje przesyłać część zaoszczędzonych pieniędzy rodzinie lub znajomym w Polsce. Osoby, które zadeklarowały, że chcą wysyłać pieniądze bliskim planują przeznaczyć na ten cel średnio około 41% z zaoszczędzanych za granicą pieniędzy.

Wykres 29. Odsetek osób deklarujących przesyłanie pieniędzy rodzinie lub znajomym w Polsce

Pyt. 41. Czy planuje Pan/i przesyłać zarobione pieniądze rodzinie/ znajomym do Polsce? N=380 [dane w %]
Pyt. 42. Jaki procent zaoszczędzonych pieniędzy zamierza Pan/i przesłać do Polski? N=173 [dane w %]
TYLKO OSOBY DEKLARUJĄCE ŻE BĘDĄ PRZESYŁAĆ PIENIĄDZE DO POLSKI

Większość badanych deklaruje, że chce wydać lub zainwestować zaoszczędzone pieniądze po powrocie do kraju. Takie deklaracje składają częściej: osoby w wieku powyżej 20 lat, o najwyższych dochodach ponad 1500 zł oraz dochodach w gospodarstwie domowym 1501-2500 zł, mieszkańcy wsi, osoby pozostające w związku małżeńskim.

Największa grupa spośród osób, które chcą wydać lub zainwestować pieniądze po powrocie do kraju zadeklarowała, że wykorzysta je do zakupu lub budowy domu/mieszkania

(34%), remontu oraz zakupu wyposażenia (20%). Mniejsza część badanych planuje zakup środka transportu (17%) lub też sprzętu AGD, RTV oraz komputera (4%). Tylko niewiele ponad 4% badanych chce założyć lokatę bankową lub zainwestować w akcje.

Wykres 30. Odsetek osób deklarujących, że wydadzą/ zainwestują zaoszczędzone pieniądze po powrocie do kraju

Pyt. 43. Czy planuje Pan/i wydać lub zainwestować pieniądze w Polsce? N=380 [dane w %]

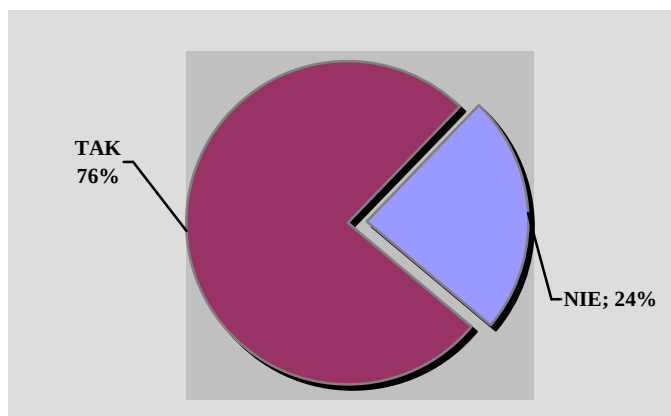

Tabela 15. Planowane wydatki i inwestycje w Polsce

Pyt. 44. W jaki sposób planuje Pan/i wydać lub zainwestować swoje pieniądze w Polsce?
N=288 [dane w %]

PLANOWANE WYDATKI I INWESTYCJE	N=288 [%]
Zakup nieruchomości, mieszkania, budowa	34%
Remont domu, mieszkania/ wyposażenie mieszkania	20%
Zakup środka transportu/ samochód, skuter/	17%
Poprawa warunków życiowych	13%
Własna działalność gospodarcza	12%
Nie wiem	8%
Wykształcenie	8%
Splata długów	7%
Lokata bankowa, akcje	4%
Nowy sprzęt AGD, RTV/ komputer	4%
Splata kredytu	3%
Polepszyć warunki finansowe	2%
Założenie rodziny, ślub	2%
Zakup ziemi	2%

Pozostałe poniżej 1,5%: pomoc rodzinie, zainwestuję na giełdzie, rozrywki, prawo jazdy, wyjechać w podróż, otworzyć lokal gastronomiczny z motelem, klub, wyprawka dla dziecka, na następny wyjazd, odzież, zwiedzanie Polski, leczenie stomatologiczne.

2.3.7. Planowane zarobki za granicą, a optymalna kwota zarobków w kraju

Badani przewidują, że za granicą zarabiają średnio 6 466 złotych miesięcznie. Średnia kwota jaką chcieliby zarabiać w Polsce jest niemal dwukrotnie mniejsza i wynosi 3 882 złotych miesięcznie. Więsza kwotę planują uzyskać za granicą mężczyźni niż kobiety (o około 1 tys zł). Największą ilość pieniędzy planują zarabiać osoby w wieku od 26 do 35 lat, z wykształceniem wyższym i niepełnym wyższym, o dochodach powyżej 1500 zł, z miast od 20 do 50 tys mieszkańców oraz powyżej 200 tys. mieszkańców, z jednoosobowych gospodarstw domowych. W Polsce mężczyźni chcieliby zarabiać więcej niż kobiety (kwota większa o około 1 tys. zł, podobnie jak to miało miejsce w przypadku planowanych zarobków za granicą); najwięcej chciałby zarabiać osoby w wieku 26 do 45 lat, z wykształceniem wyższym i niepełnym wyższym, o dochodach powyżej 1500 zł, z miejscowości powyżej 200 tys. mieszkańców.

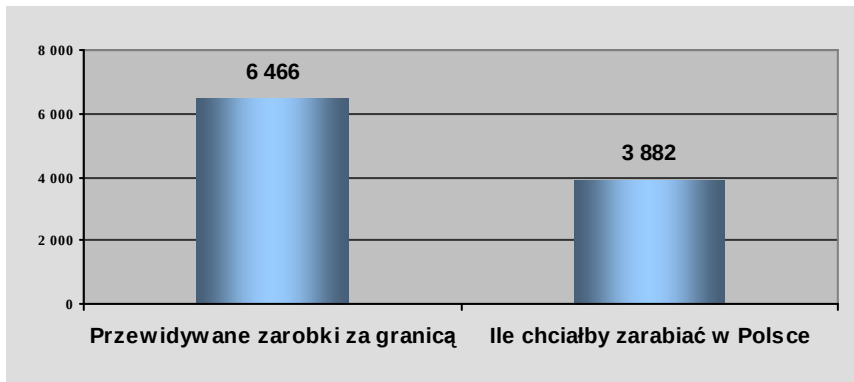
Jak pokazuje przeprowadzona przez nas analiza (wykres na kolejnej stronie) występuje bardzo duży rozdzźwięk między tym ile zarabiają osoby wyjeżdżające, a ich oczekiwaniami co do optymalnych zarobków w Polsce. Najwyższe oczekiwania mają osoby należące do grupy najlepiej zarabiających (czyli powyżej 1500 zł miesięcznie). Ich oczekiwania, co do zarobków w Polsce są czterokrotnie wyższe, natomiast planowany zarobek za granicą jest 6 krotnie wyższy niż dochody w Polsce. Osoby z grupy o dochodach od 1000 do 1500 zł, chciałby zarabiać w Polsce podobnie jak te o deklarowanych dochodach poniżej 500 zł (być może dlatego, że w skład tej ostatniej grupy wchodzi głównie osoby bardzo młode w wieku od 16 do 19 lat), natomiast różnią się zaniżając oczekiwania osób z tych dwóch grup, jeśli chodzi o planowane zarobki za granicą – respondenci o dochodach od 1000 do 1500 zł planują zarobić o wiele więcej niż ci, którzy zarabiają poniżej 500 zł. Wiąże się to też z wiekiem – osoby młodsze częściej planują zwiedzać kraj pobytu oraz doksztalać się, a co za tym idzie mniej czasu poświęcać na pracę.

Wykres 31. Zarobki za granicą i Polsce

Pyt. 48. Jak Pan/i myśli, na jakim poziomie będą Pana/i zarobki po wyjeździe/ ile będzie Pan/i zarabiać za granicą? Proszę spróbować określić planowany dochód miesięczny. N=380 [dane w %]

Pyt. 49. Ile chciał(a)by Pan/i zarabiać w Polsce? Proszę spróbować określić dochód miesięczny.

N=380 [dane w %]

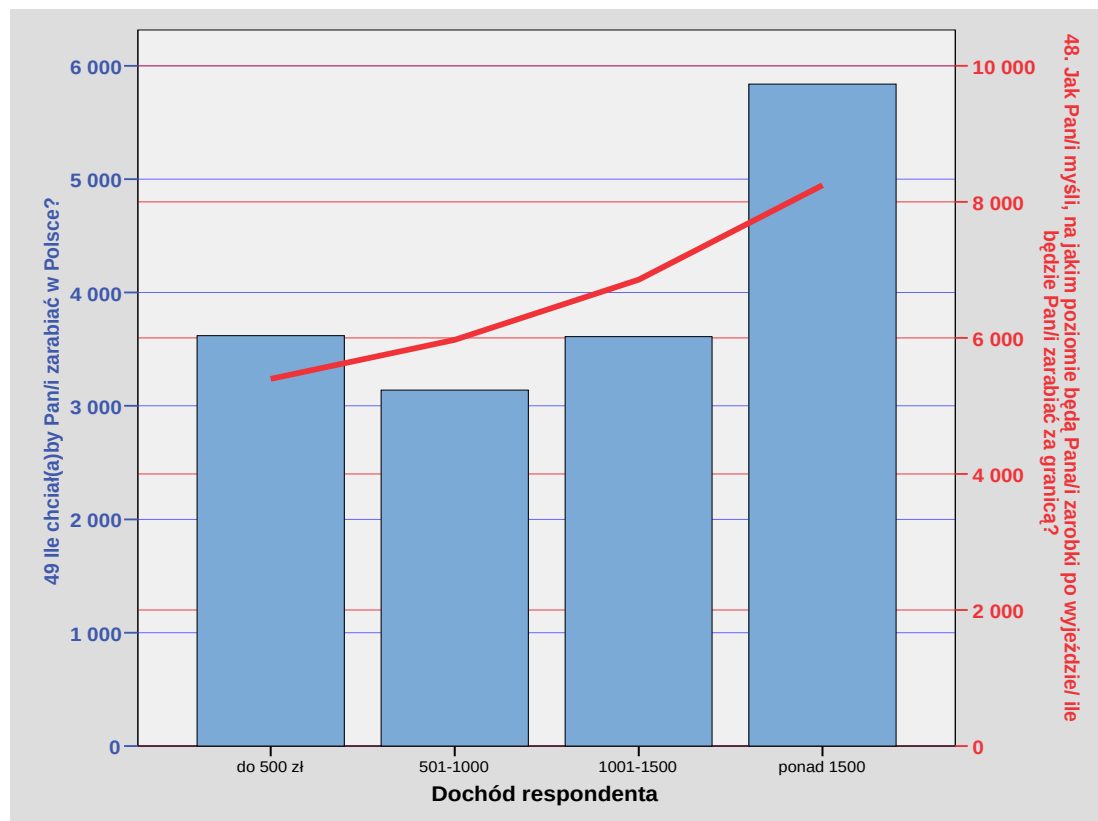

Wykres 32. Analiza zależności pomiędzy aktualnymi zarobkami, przewidywanymi zarobkami za granicą, a oczekiwanymi dochodami w Polsce

Pyt. 48. Jak Pan/i myśli, na jakim poziomie będą Pana/i zarobki po wyjeździe/ ile będzie Pan/i zarabiać za granicą? Proszę spróbować określić planowany dochód miesięczny. N=380 [dane w %]

Pyt. 49. Ile chciał(a)by Pan/i zarabiać w Polsce? Proszę spróbować określić dochód miesięczny.

N=380 [dane w %] Pyt. M8. Proszę Pana/ ią o podanie swojego własnego dochodu. Proszę dodać wynagrodzenia, premie, nagrody, zapłaty za nadgodziny, stypendia, rentę, emeryturę, prace zlecone, dochody z gospodarstwa rolnego w ubiegłym miesiącu.

3. Analiza danych wtórnych

Wstąpienie Polski do Unii Europejskiej i otworzenie rynków pracy postawiło przed polskimi pracownikami nowe możliwości, przede wszystkim wolność wyboru miejsca wykonywanej pracy oraz otrzymywanego za nią wynagrodzenia. Skutkiem tego, coraz częstsze podejmowanie migracji zarobkowej Polaków głównie do krajów członkowskich. Migracja nie jest nowym zjawiskiem w historii ludzkości i historii Polski, jednakże jest ona oceniana jako jedna z największych, a może nawet - zdaniem dra Janusza Kochanowskiego rzecznika Praw Obywatelskich - największa w dziejach naszego narodu.

Migracja jest zjawiskiem wieloaspektowym. Wśród czynników mających wpływ na wielkość migracji zagranicznych wyróżnić można: 1) czynniki społeczno-demograficzne takie jak: wiek, płeć, wykształcenie; 2) czynniki ekonomiczno-bytowe - sytuacja bytowa w gospodarstwie domowym, sytuacja mieszkaniowa, czy odległość miejsca pracy od miejsca zamieszkania; 3) czynniki kulturowe - pewne wzorce zachowań istniejące w danej grupie, które decydują o tym, czy emigracja traktowana jest jako zjawisko dopuszczalne w danej grupie i traktowane jako jedna z możliwości poprawy warunków ekonomicznych.

Ekonomiczne przesłanki migracji pojawiają się razem ze zróżnicowaniem rozwoju gospodarczego dwóch krajów. Szczegółowo można wyróżnić dwa rodzaje czynników: przyciągające i wypychające. Te pierwsze są to możliwości znalezienia zatrudnienia i szansy na wysokie zarobki poza granicami kraju ojczystego, odpychające charakteryzują z kolei wysokie bezrobocie, niskie dochody oraz trudności ze znalezieniem pracy w ojczyźnie¹.

Migracje uwarunkowane są przez szereg czynników i by doszło do tego procesu muszą być zagwarantowane przede wszystkim prawne aspekty. Unia Europejska stwarza takie możliwości dzięki wzajemnym umowom dotyczącym swobodnego przepływu siły roboczej. Od 1 maja Polacy mają dostęp do rynku pracy w innych krajach członkowskich oraz w Wielkiej Brytanii, Irlandii i Szwecji. Również Dania, Włochy i Holandia wprowadziły istotne

¹ M.Nowicka „Portret polskiego emigranta. Struktura i wielkość migracji z Polski przed i po rozszerzeniu Unii Europejskiej na Wschód”, Instytut Socjologii Uniwersytetu Jagiellońskiego

ułatwienia w uzyskaniu pozwolenia na pracę. 1 maja br. Polacy mogą podejmować pracę także w Hiszpanii, Portugalii Grecji oraz Finlandii.

3.1. Wielkość migracji

Podczas próby oszacowania migracji zarobkowej Polaków występują duże trudności. Wiąże się to przede wszystkim z faktem, że statystyka publiczna nie jest dostosowana do monitorowania międzynarodowego przepływu ludności. Główny Urząd Statystyczny publikuje, co roku statystyki dotyczące wyjazdów zagranicznych na pobyt stały. Zgodnie z terminologią przyjętą przez GUS – **emigracja, to dokonanie wymeldowania z pobytu stałego w związku z wyjazdem za granicę**. Dane te nie obejmują wyjazdów krótkookresowych, czy sezonowych wyjazdów do pracy (poniżej 2 miesięcy).

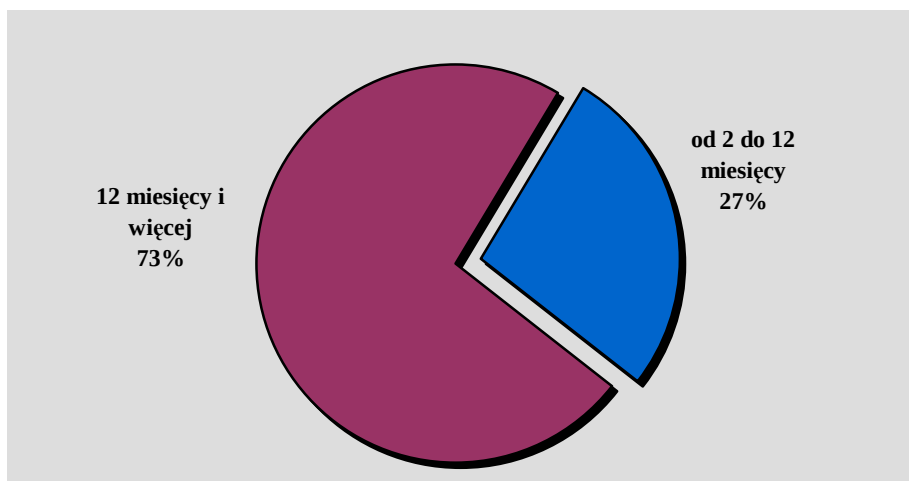
Dokładnych danych dotyczących Polaków przebywających za granicą, dłużej niż 2 miesiące, dostarczył Narodowy Spis Powszechny (2002). W momencie spisu 786,1 tys. osób, będących stałymi mieszkańcami Polski, przebywało za granicą powyżej 2 miesięcy, 79,7% z nich przebywało 12 miesięcy i więcej.

Wśród emigrantów 53,8% stanowiły kobiety. Większość z nich była między 25-29 rokiem życia, mężczyźni, znajdujących się przynajmniej 12 miesięcy poza granicami Polski, byli w wieku 40-44 lata.

Najwięcej osób przebywających za granicą mieszkało przed wyjazdem w województwie śląskim, następne w województwach opolskim i małopolskim. Najmniej osób wyjechało z województwa lubuskiego i łódzkiego.

W dniu Spisu Powszechnego 25,4 tys. mieszkańców województwa zachodniopomorskiego przebywało za granicą powyżej 2 miesięcy. Prawie 18,5 tys. znajdowało się za granicą powyżej 12 miesięcy. Ponad 61% emigrantów stanowili mieszkańcy podregionu szczecińskiego, a 39% podregionu koszalińskiego.

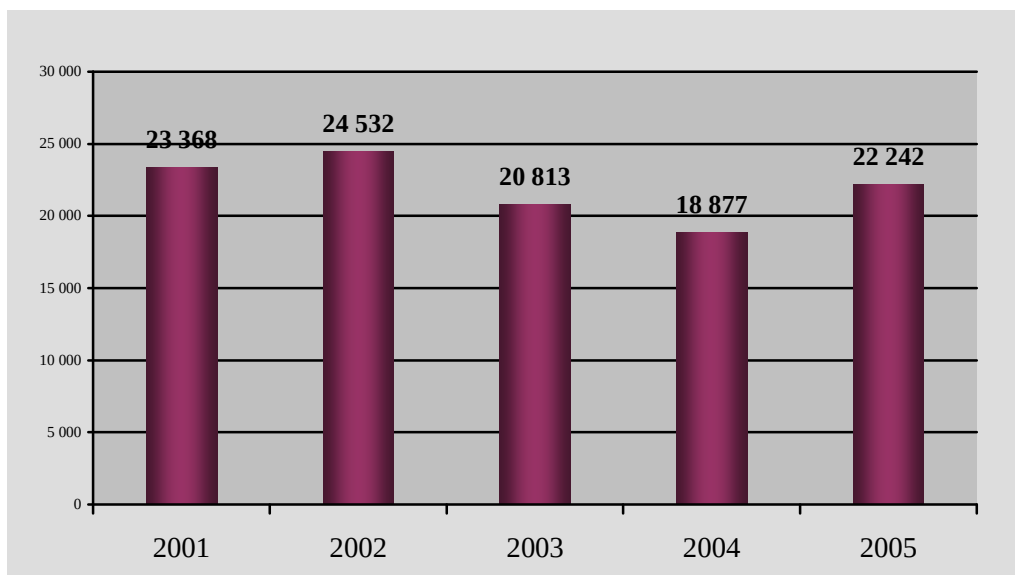
Wykres 33. Emigranci z województwa zachodniopomorskiego przebywający za granicą czasowo powyżej 2 miesięcy [dane z Narodowego Spisu Powszechnego 2002; źródło: GUS]

Co kwartał, od 1994 roku, Główny Urząd Statystyczny przeprowadza Badania Aktywności Ekonomicznej Polaków (BAEL). Pomijają one wyjazdy sezonowe, gdyż dotyczą tylko tych osób, które przebywają za granicą powyżej 2 miesięcy. Pomimo tego, z zebranych danych, po 1 maja 2004, widać wyraźny wzrost migracji krótkookresowych Polaków za granicę. Według BAEL w IV kwartale 2003 roku z Polski wyjechało za granicę 200 tys. osób, w IV kwartale 2004 było ich o 87 tys. więcej a w IV kwartale 2005 roku – 420 tys.

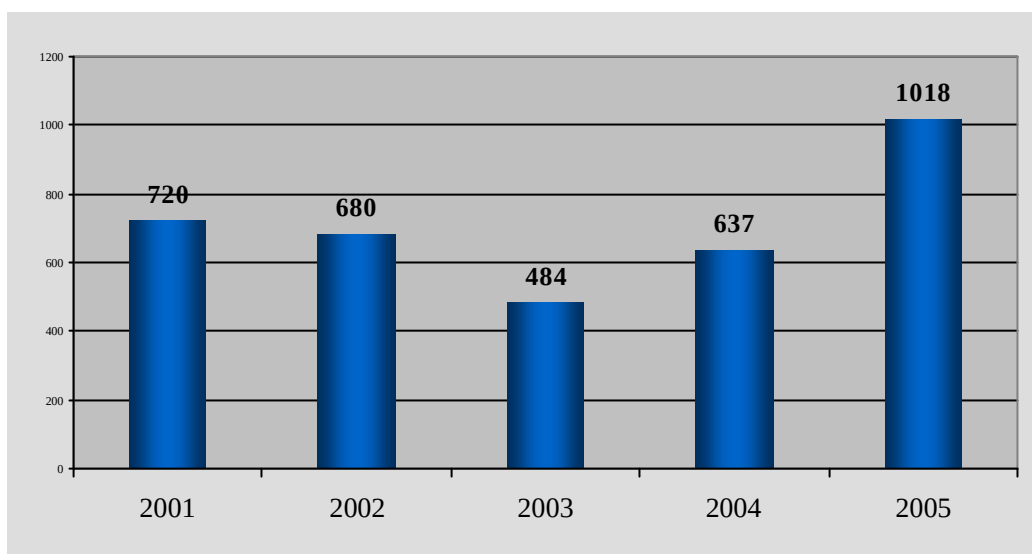
Pomimo tych danych nie zaobserwowano gwałtownego wzrostu wyjazdów z Polski po 1 maja 2004. Saldo migracji w Polsce było w tym roku ujemne, jednak było ono najniższe w okresie od 2000-2004. W roku 2004 odnotowano w Polsce najniższy poziom emigracji obserwowany od połowy lat 50-tych. W roku po wstąpieniu Polski do Unii Europejskiej liczba wyjazdów zagranicznych zwiększyła się w porównaniu z poprzednim rokiem, jednak wielkość ta była niższa o ponad 1 tysiąc w porównaniu z 2001 rokiem i o 2 tys. w roku 2004. [Źródło: GUS]

Wykres 34. Wielkość migracji zagranicznych na pobyt stały w Polsce w latach 2001-2005 [dane GUS]

Podobnych tendencji nie odnotowano w **województwie zachodniopomorskim**. W okresie 2001-2005 najniższy poziom emigracji wystąpił w roku poprzedzającym przyjęcie Polski do UE. Od 2004 obserwujemy stopniowy wzrost wyjazdów zagranicznych, choć dopiero w roku 2005 wielkość migracji była najwyższa na przestrzeni 5 lat (2001-2005) i osiągnęła wartość 1018. [Źródło: GUS]

Wykres 35. Migracje na pobyt stały zagraniczne w woj. zachodniopomorskim w latach 2001-2005 [liczba osób; dane GUS]

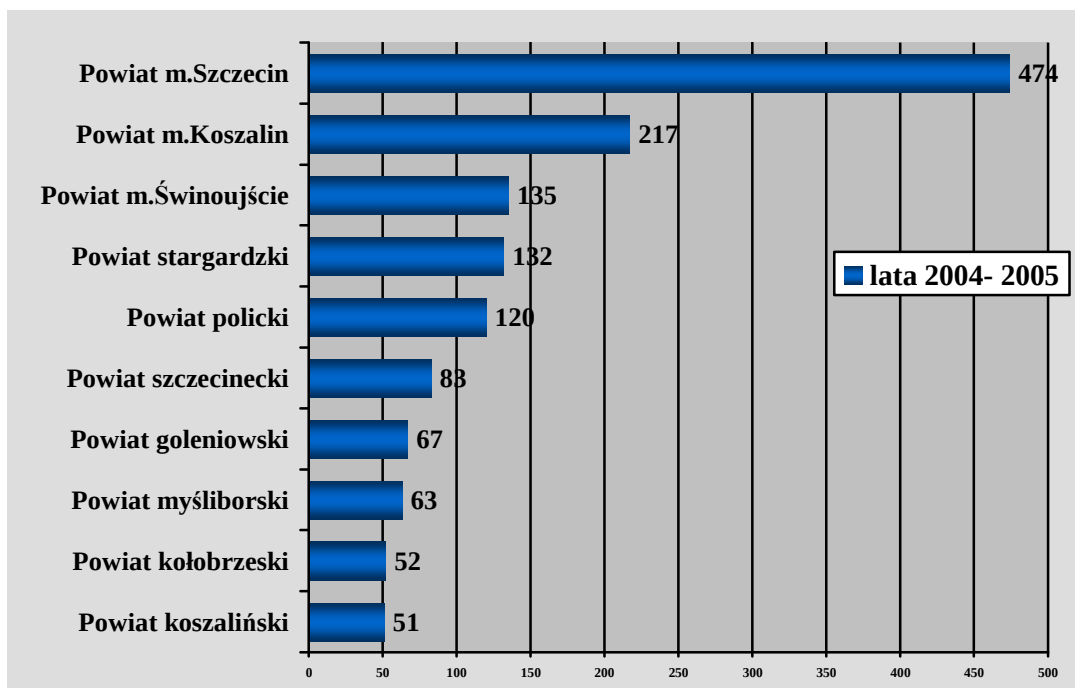
Wyjazdy zagraniczne z województwa zachodniopomorskiego stanowią 4% w skali całego kraju. Najwięcej ludzi emigruje z województw śląskiego 32% i opolskiego 18%. Pozostały odsetek wyjazdów zagranicznych wynosi poniżej 8%. [Źródło: GUS]

Tabela 16. Wyjazdy zagraniczne z Polski wg województw a latach 2004-2005 [Źródło GUS]

Województwo	Wyjazdy w latach 2004-2005
DOLNOŚLĄSKIE	8%
KUJAWSKO-POMORSKIE	3%
LUBELSKIE	1%
LUBUSKIE	3%
ŁÓDZKIE	2%
MAŁOPOLSKIE	6%
MAZOWIECKIE	2%
OPOLSKIE	18%
PODKARPACKIE	5%
PODLASKIE	3%
POMORSKIE	7%
ŚLĄSKIE	32%
ŚWIĘTOKRZYSKIE	1%
WARMIŃSKO-MAZURSKIE	5%
WIELKOPOLSKIE	2%
ZACHODNIOPOMORSKIE	4%

W przeciągu dwóch lat 2004-2005 **województwo zachodniopomorskie** opuściło 1655 osób, z czego 67,7% stanowili emigranci zamieszkujący w podregionie szczecińskim, a 32,3% w podregionie koszalińskim.[Źródło GUS] Z podanych informacji można wywnioskować, że większą mobilnością charakteryzuje się ludność z podregionu szczecińskiego. Tendencję tę można zaobserwować na przestrzeni paru lat (w 2002 roku ludność ta stanowiła 69% wszystkich emigrantów z województwa). Najwięcej osób opuściło powiat szczeciński oraz powiat miasta Koszalin – odpowiednio 28,6% i 13,1%. Ludność ta stanowi 41% wszystkich emigrantów zagranicznych. Najmniej odsetek mieszkańców województwa opuściło powiaty: łobeski - 1 osoba (0,1%) choszczeński - 4 osoby (0,2%) oraz sławieński – 4 osoby (0,2%). [Źródło: GUS]

Wykres 36. Migracje zagraniczne w latach 2004-2005 w woj. zachodniopomorskim - 10 wybranych powiatów. [liczba osób; źródło: GUS]

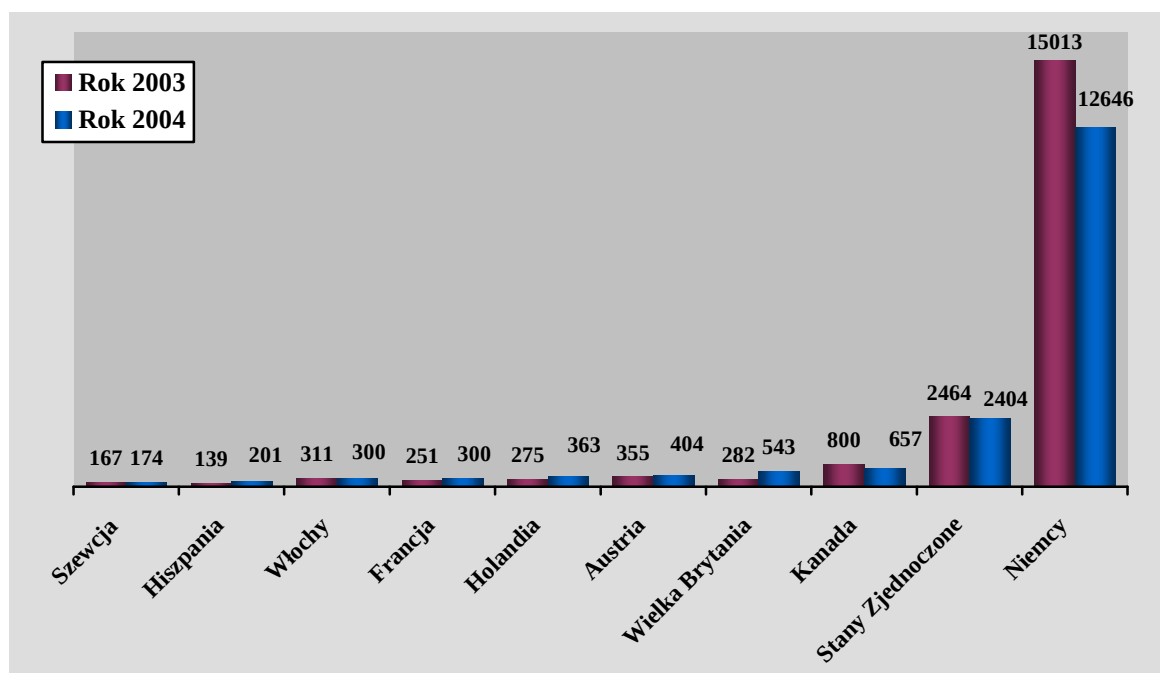

Źródło GUS

3.2. Kierunek migracji zagranicznych

W roku 2002 (dane ze Spisu Powszechnego) zdecydowana większość polskich emigrantów przebywała na terenie Unii Europejskiej (97%). Najczęściej wybieranym krajem były Niemcy, w których przebywało 37% wszystkich migrantów. Kolejnymi krajami emigracji były: Włochy, Wielka Brytania, Francja oraz Hiszpania. Chętnie wybieranym przez Polaków krajem, spoza Unii Europejskiej, była Ameryka Północna i Środkowa, gdzie wyjechało prawie 24% wszystkich emigrantów, z czego w Stanach Zjednoczonych przebywało ich 20%. Po 1 maja 2004 nie zanotowano dużych zmian. Nadal głównym kierunkiem migracji pozostają Niemcy, Stany Zjednoczone oraz Kanada. [Źródło: GUS]

Wykres 37. Kierunek emigracji z Polski w latach 2003 – 2004 [źródło: GUS]

Źródło GUS

Tabela 17. Emigracja z Polski w latach 2004 wg kraju docelowego

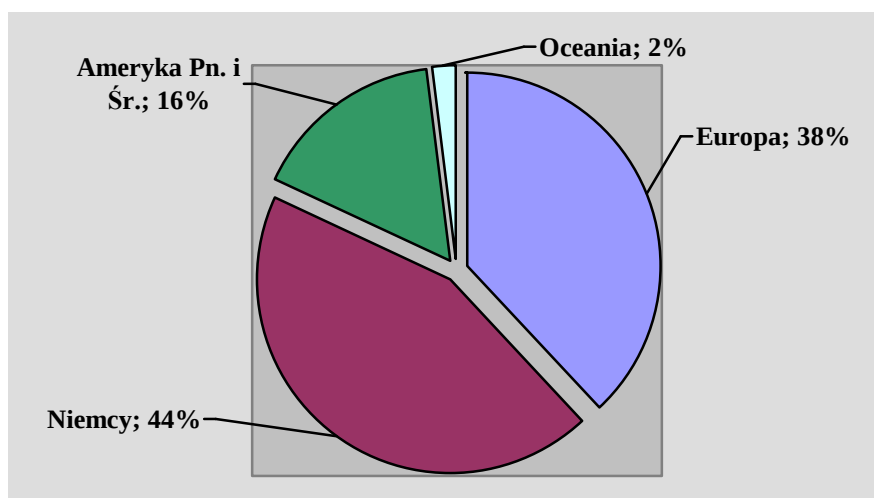
KRAJ DOCELOWY	LICZBA EMIGRANTÓW	MĘŻCZYŻNI	KOBIETY
Niemcy	12646	6501	6145
Stany Zjednoczone	2404	1255	1149
Kanada	657	344	313
Wielka Brytania	543	346	197
Austria	404	189	215
Niderlandy	363	184	179
Francja	300	145	155
Włochy	300	108	192
Hiszpania	201	113	88
Szwecja	174	82	92

Źródło: Centrum stosunków międzynarodowych – lipiec 2005

Według danych z Narodowego Spisu Powszechnego z 2002 r. najczęstszymi kierunkami migracji w **województwie zachodniopomorskim** były Europa – głównie Niemcy (42,0%), Ameryka Pn.i Środkowa (16%), z czego prawie 10% wyjechało do Stanów Zjednoczonych a 6% do Kanady.

Tendencje te nie zmieniły się z chwilą akcesji Polski do Unii Europejskiej. W dalszym ciągu, w okresie od 2004-2005, najczęściej wybieranym krajem migracji, przez ludność z województwa zachodniopomorskiego, była Europa - tu przebywało 81,9% wszystkich emigrantów, z czego 45% w Niemczech. Pozostali kierowali się do Ameryki Pn. i Środkowej, z czego w przeważającej części do Stanów Zjednoczonych. [źródło: GUS]

Wykres 38. Kierunek migracji zagranicznych ludności z województwa zachodniopomorskiego w latach 2004-2005. [źródło GUS]

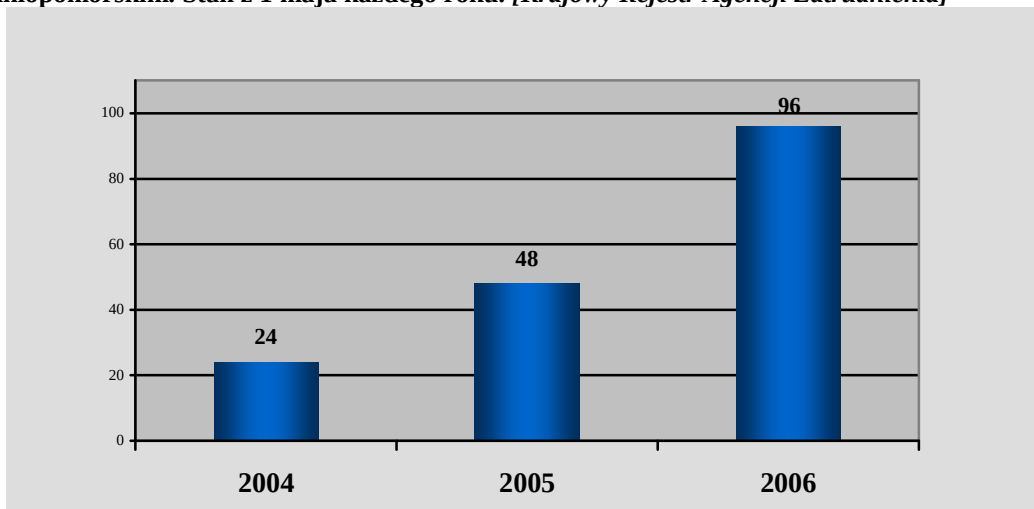
3.3. Kierunek migracji zagranicznych – migracje zarobkowe

W Polsce od momentu wstąpienia Polski do Unii Europejskiej widać wzmożone zainteresowanie zatrudnieniem za granicą, o czym świadczy rosnąca liczba niepublicznych agencji pośrednictwa pracy. Z ich usług, w ostatnim czasie, skorzystało 10% wszystkich migrujących (od 3- do 40 tys. w skali roku)².

W **województwie zachodniopomorskim** w okresie od maja 2004 do maja 2006, czterokrotnie zwiększyła się liczba agencji pośrednictwa pracy za granicą (na początku listopada było ich już 117). [źródło: Krajowy Rejestr Agencji Zatrudnienia]

² M.Boni „Wpływ wejścia Polski do Unii Europejskiej na sytuację rynku pracy”, str. 183

Wykres 39. Agencje pośrednictwa pracy za granicą u pracodawców zagranicznych w woj. zachodniopomorskim. Stan z 1 maja każdego roku. [Krajowy Rejestr Agencji Zatrudnienia]

Według najnowszego raportu Ministerstwa Pracy i Polityki Społecznej, opracowanego w kwietniu 2006 roku legalne zatrudnienie Polaków w krajach Unii Europejskiej przedstawia się następująco:

- W 2005 roku wydano 19 609 zezwoleń na pracę w Austrii (17,2% więcej niż w 2004 roku);
- Po koniec 2005 roku w Republice Czeskiej pracowało 12 635 polskich obywateli;
- Do Francji w celach zarobkowych wyemigrowało 9672 obywateli polskich (w tym 8192 pracowników sezonowych);
- W 2005 roku 11 639 Polaków otrzymało pozwolenie na pracę w Hiszpanii;
- W 2005 roku 26 474 polskich pracowników uzyskało pozwolenie na pracę w Holandii, co stanowi 89% wszystkich zezwoleń przyznanych wszystkim obywatelom UE;
- W Irlandii w okresie 2004-2006 wydano 104 883 numerów PPS (odpowiednik PESEL);
- W 2005 roku w Niemczech wydano 321 757 pozwoleń na pracę (o 22% mniej niż w roku 2004). Praca Polaków w Niemczech ma zdecydowania charakter sezonowy i większość pracowników po 2 miesiącach wraca do kraju. Wielu pracowników polskich

pracuje w rolnictwie. Szacuje się, że na stałe pracuje w tym kraju między 50 a 80 tys. osób.³

- 23 831 zezwoleń na pracę wydano w 2005 roku w Norwegii;
- W okresie maj 2004 – czerwiec 2006 w Wielkiej Brytanii 264 tys. polskich pracowników złożyło wnioski o rejestrację WRS (*Workers Registration Scheme*), z czego w 2005 roku było ich 129 440. Polacy stanowią 59% wszystkich osób zarejestrowanych w WRS. W sumie, wliczając wszystkich Polaków, którzy pracują w Wielkiej Brytanii na zasadzie samozatrudnienia, to legalnie pracę podjęło tam 600 tys. polskich obywateli. Nie oznacza to oczywiście, że stale na terenie Wielkiej Brytanii przebywa 260 tys. osób. Dane te rejestrują fakt podjęcia pierwszej pracy, nie uwzględniają natomiast migracji powrotnych. Szacuje się, że na stałe w Wielkiej Brytanii przebywa od 100 do 150 tys. Polaków⁴;
- We Włoszech, od sierpnia do sierpnia 2004, zarejestrowano 36 980 Polaków.

Dokonując zestawienia wszystkich odstępnych danych, po ich zweryfikowaniu i w oparciu o szacunki migracji sezonowych i powrotnych, za Instytutem Spraw Publicznych można przyjąć, że we wszystkich krajach Unii Europejskiej co roku pracę podejmuje około 800 tys. Polaków.⁵

Najświeższych informacji na ten temat dostarcza Ośrodek badawczy ECAS (*European Citizen Action, Service*), który szacuje, że od czasu rozszerzenia UE około 1.120 tys. Polaków wyjechało do krajów Unii Europejskiej w celach zarobkowych. Oznacza to, że w krajach UE pracowało w tym czasie, także sezonowo, około 3% ludności Polski.

Przydatność powyższych danych statystycznych jest wybiórcza, gdyż pochodzą one z różnych źródeł, nie możemy również założyć, że metodologia do ich obliczenia była taka sama, tym bardziej, że pochodzi z różnych okresów. Jedno, co można wywnioskować, na potrzeby tego raportu, to kierunki migracji zarobkowych Polaków. W dalszym ciągu Niemcy należą do krajów przyjmujących największą liczbę polskich emigrantów. Kolejnymi krajami są Wielka

³ Instytut Spraw Publicznych „Migracje zarobkowe Polaków po 1 maja 2004”, str. 15

⁴ Ibidem str. 14

⁵ Kwota ta obejmuje wszystkich Polaków, którzy w ciągu roku 2005 podjęli jakąkolwiek legalną pracę zarobkową

Brytania, Irlandia (gdzie otwarcie rynków pracy zdecydowanie zwiększyło napływ polskich pracowników), Włochy, Holandia, Hiszpania, Austria, Norwegia, Szwecja i Francja.

Z danych uzyskanych w Wydziale ds. Usług Rynku Pracy [*Źródło WUP w Szczecinie 2006*], dowiadujemy się, że dla ludności z **województwa zachodniopomorskiego**, dostępne były oferty pracy z Niemiec, Hiszpanii i Francji.

W I kwartale br. do Urzędu Pracy wpłynęło 7 943 umów dotyczących zatrudnienia sezonowego na terenie Niemiec. W większości (7 067) dotyczyły one zatrudnienia w branżach gastronomicznej, hotelarskiej oraz w rolnictwie. 51 umów o pracę sporządzono dla opiekunek starszych osób, wyjeżdżających za granicę na okres do 3 lat.

W lutym 2006 wydano również 151 kobietom pozwolenia na pracę sezonową w Hiszpanii.

Ponadto do września br. wydano 67 formularzy potwierdzających prawo do transferu zasiłku dla bezrobotnych, 31 formularzy potwierdzających okres zatrudnienia w Polsce. Zarejestrowano także 85 osób powracających zza granicy, którym wydano 81 decyzji o przyznaniu świadczeń, dla osób bezrobotnych powracających zza granicy oraz 4 decyzje o uznaniu nabytego w innym kraju prawa do świadczenia dla bezrobotnych.

Z dniem 1 maja Polska rozpoczęła proces włączania się do europejskiego rynku pracy. Pojawiły się nowe możliwości zatrudnienia w krajach Unii Europejskiej oraz nowe sposoby poszukiwania pracy. Jedną z nich jest EURES (*European Employment Service*) System Europejskich Służb Zatrudnienia, czyli międzynarodowa sieć pośrednictwa pracy. System ten ułatwia swobodę przemieszczania się pracowników w ramach krajów należących do Unii Europejskiej. Za pośrednictwem Systemu Eures Wojewódzki Urząd Pracy w Szczecinie, między kwietniem a grudniem 2004r., pozyskał 125 ofert pracy w 7 krajach członkowskich, na które zgłosiło się 406 osób. W wyniku pierwszego naboru do pracy w Irlandii, na stanowisko stolarza i piekarza, zatrudniono 43 osoby. O polskich pracowników zabiegali głównie przedsiębiorcy z Wielkiej Brytanii (zaoferowali 363 miejsc pracy), Cypru (54 oferty na 234 miejsc). Zatrudnienie można było również znaleźć w Irlandii – ponad 100 miejsc, oraz w Słowenii – 32 miejsca.

W następnym roku 2005 WUP pozyskał 114 ofert pracy z 11 krajów, które oferowały zatrudnienie dla 1303 osób. Odpowiedziało na nie 1812 osób. [*źródło: Biuletyn Informacyjny Wojewódzkiego Urzędu Pracy w Szczecinie*]

Tabela 18. Oferty pracy krajów, które zgłosiły chęć zatrudnienia za pośrednictwem sieci Eurek w 2005 roku.

Kraj	Liczba ofert pracy	Liczba miejsc pracy	Liczba kandydatów
Francja	1	3	0
Irlandia	29	581	1429
Islandia	4	201	71
Cypr	3	7	10
Słowenia	14	63	64
Wielka Brytania	56	307	207
Szwecja	2	19	25
Niemcy	2	2	0
Włochy	1	10	1
Słowacja	1	100	3
Dania	1	10	2
Łącznie	114	1303	1812

Największym zainteresowaniem w województwie zachodniopomorskim (w 2005r.) cieszyła się propozycja pracy złożona przez irlandzką firmę z branży elektroniczno-informatycznej.

Na 190 miejsc zgłosiło się 774 kandydatów z województwa.

W I półroczu 2006 roku WUP w Szczecinie otrzymał 115 ofert pracy na 966 miejsc. Zainteresowanie nimi wyraziło 126 kandydatów. Przeprowadzono rekrutację do Irlandii na stanowiska technik produkcji oraz asystent technika utrzymania sprzętu, w wyniku, których do pracy przyjęto 144 osoby. Prowadzono również nabór do linii lotniczych Ryanair, który zakończył się zatrudnieniem 25 pracowników. [źródło: *Biuletyn Informacyjny Wojewódzkiego Urzędu Pracy w Szczecinie*].

Tabela 19. Oferty pracy krajów, które zgłosiły chęć zatrudnienia za pośrednictwem sieci Eures od stycznia do czerwca 2006

Kraj	Liczba ofert pracy	Liczba miejsc pracy	Liczba kandydatów
Francja	2	2	0
Irlandia	21	151	530
Islandia	4	36	7
Cypr	14	96	10
Słowenia	5	51	0
Wlk. Brytania	42	221	297
Szwecja	4	121	15
Norwegia	7	44	15
Estonia	3	5	3
Słowacja	2	150	0
Czechy	1	1	0
Hiszpania	10	88	1
Łącznie	115	996	878

3.4. Portret migranta

Podczas Spisu Powszechnego ustalono, że wśród polskich emigrantów przeważały kobiety. Przewaga ta występowała wśród emigrantów pochodzących ze wszystkich województw, poza woj. opolskim (tu była równowaga płci). Ponad 80% wszystkich Polaków przebywających poza granicami kraju było w wieku produkcyjnym, a 64% było poniżej 45 roku życia. Największą zborowość stanowili ludzie młodzi między 25 a 29 rokiem życia (ponad 116 tys.). Wśród mężczyzn najliczniejszą grupą byli ludzie w wieku między 25-29 lat a kobiety między 20-24 lata (odpowiednio 16% i 20%).

W momencie spisu najwięcej emigrantów miało wykształcenie średnie, następnie zasadniczo-zawodowe, trzecią grupę stanowili ludzie z wykształceniem podstawowym. Osoby z wykształceniem wyższym stanowiły 11% wszystkich polskich emigrantów. Przebywające za granicą kobiety były lepiej wykształcone od mężczyzn. Kobiety częściej niż mężczyźni miały wykształcenie wyższe lub policealne lub średnie ogólnokształcące.⁶

Podczas Spisu Powszechnego ustalono, że wśród emigrantów z **województwa zachodniopomorskiego** przebywających (w momencie spisu poza granicami Polski) przeważały kobiety (58,3%). Mężczyźni stanowili 41,7%.

Wśród ludności, która wyjechała za granicę ludzie młodzi stanowili większość. Udział osób w wieku 20-44 lata wyniósł 64% (ogółem emigranci długo- i krótkookresowi). W przeważającej części były to osoby z wykształceniem średnim, zwłaszcza wśród kobiet. Odsetek osób z wykształceniem wyższym był relatywnie wysoki w grupie emigrantów krótkookresowych.

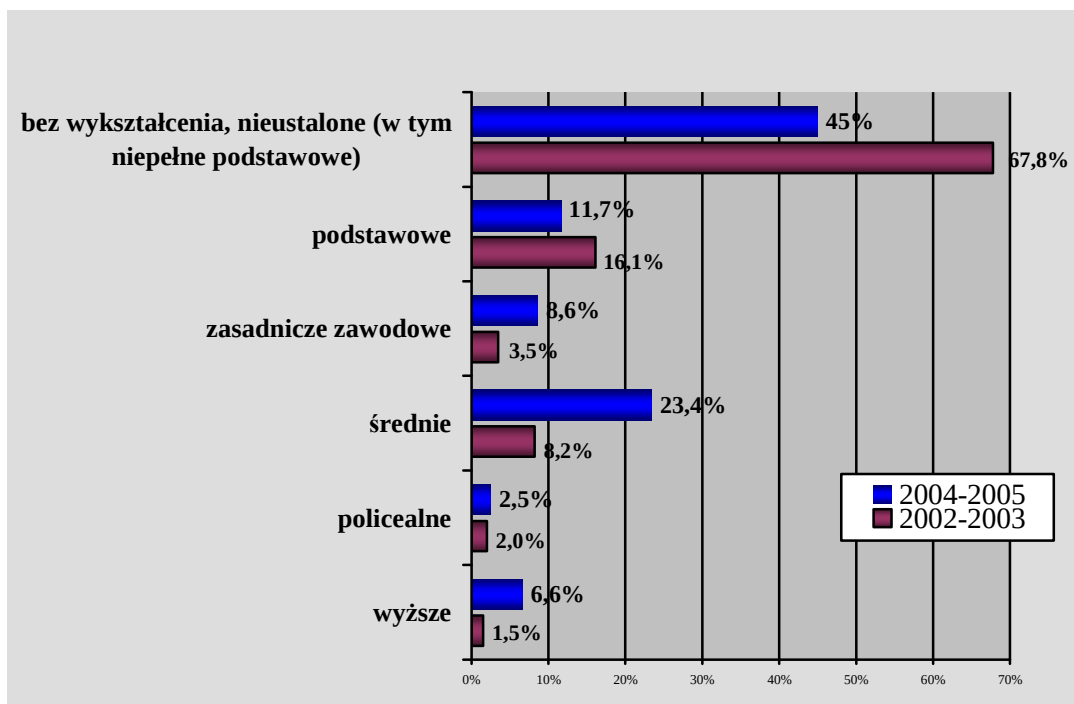
W zestawieniu z okresem sprzed 1 maja 2004, w pierwszych latach członkostwa, rósł systematycznie odsetek polskich emigrantów z wykształceniem wyższym. W porównaniu z latami 2002-2003 a 2004-2005 udział tych osób wzrósł o przeszło 5 punktów (do 6,5%), z wykształceniem średnim wzrósł o ponad 10 punktów (do 20,3%) oraz z wykształceniem zasadniczo-zawodowym o 10 punktów (do 16,6%). Zmalał natomiast o 4% odsetek Polaków z wykształceniem podstawowym, którzy po 1 maja 2004 opuścili granicę Polski (z 18,7% na 14,4%). Najliczniejszą grupę emigrantów polskich (w latach 2004-2005), stanowili ludzie z

⁶ Poziom wykształcenia dotyczy momentu spisu, a nie wyjazdu za granicę

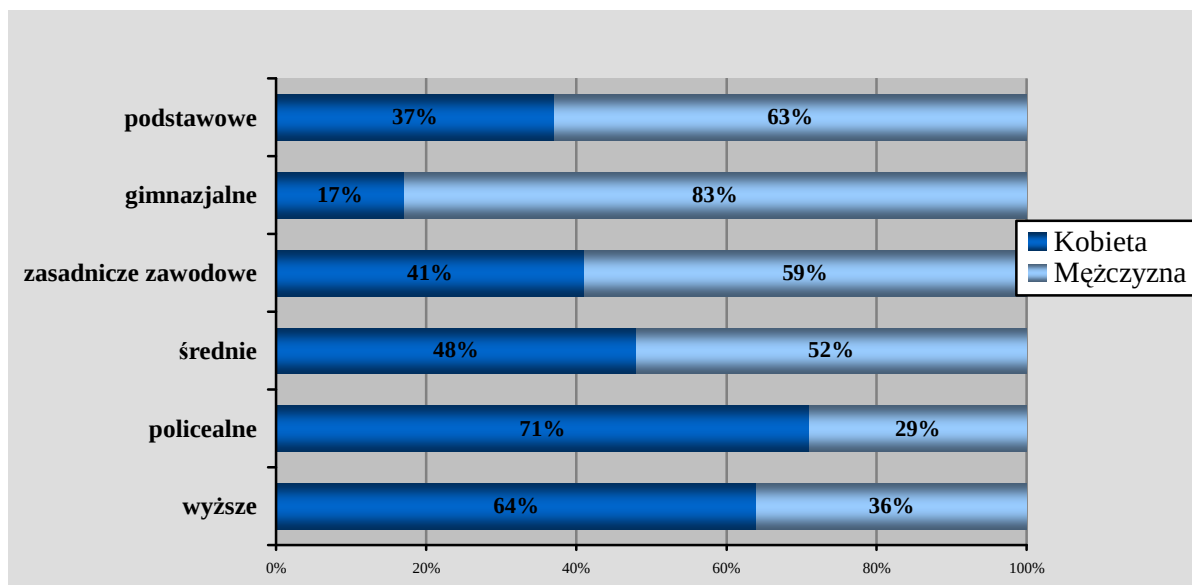
wykształceniem średnim i zasadniczo-zawodowym (odpowiednio 20,3% i 16,6%). [źródło: GUS]

Podobne tendencje możemy zważyć w **województwie zachodniopomorskim**. Łącznie przez okres dwóch lat obecności Polski w Unii Europejskiej (2004-2005), województwo to opuściło 23,4% ludności z wykształceniem średnim (48,2% kobiety, 51,8% mężczyzn). Drugą najbardziej liczną grupą, w przeciwieństwie do ogółu emigrantów z Polski, stanowiły osoby z wykształceniem podstawowym – 11,7%, w przeważającej części mężczyźni (63,4%) oraz zasadniczo-zawodowym (8,6%), wśród których w większości znajdowali się mężczyźni – 58,5%. Osoby z wyższym wykształceniem stanowili 6,6% wszystkich emigrantów, z czego aż 64% stanowiły kobiety. [źródło: GUS]

Wykres 40. Migracje na pobyt stały zagraniczne w województwie zachodniopomorskim wg. wykształcenia migrantów – porównanie na przestrzeni lat 2002-2003 i 2004-2005

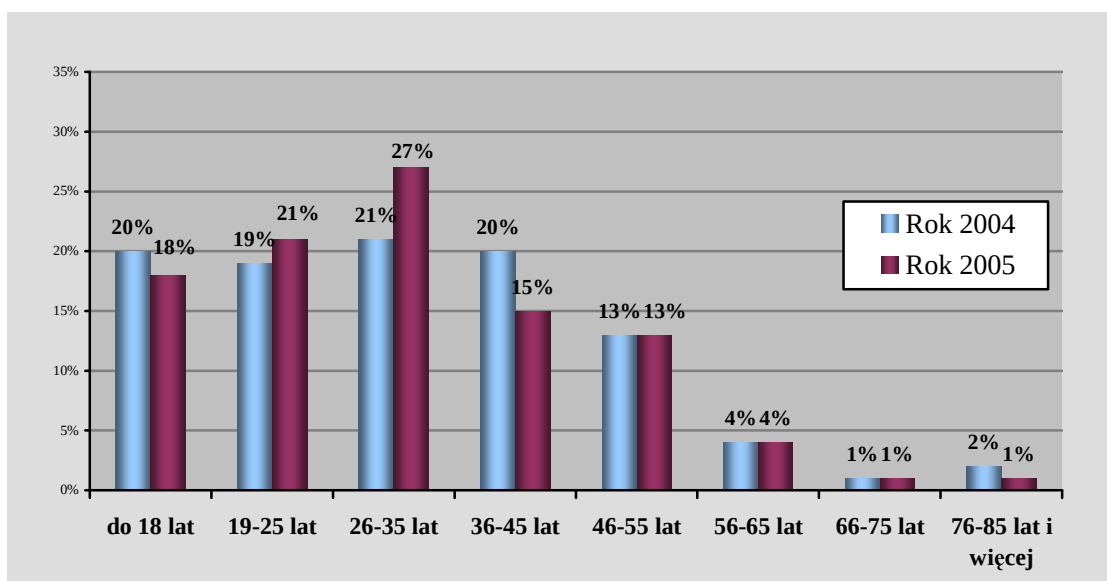

Źródło GUS

Wykres 41. Odsetek migrujących w woj. zachodniopomorskim wg. płci i wykształcenia
w latach 2004-2005

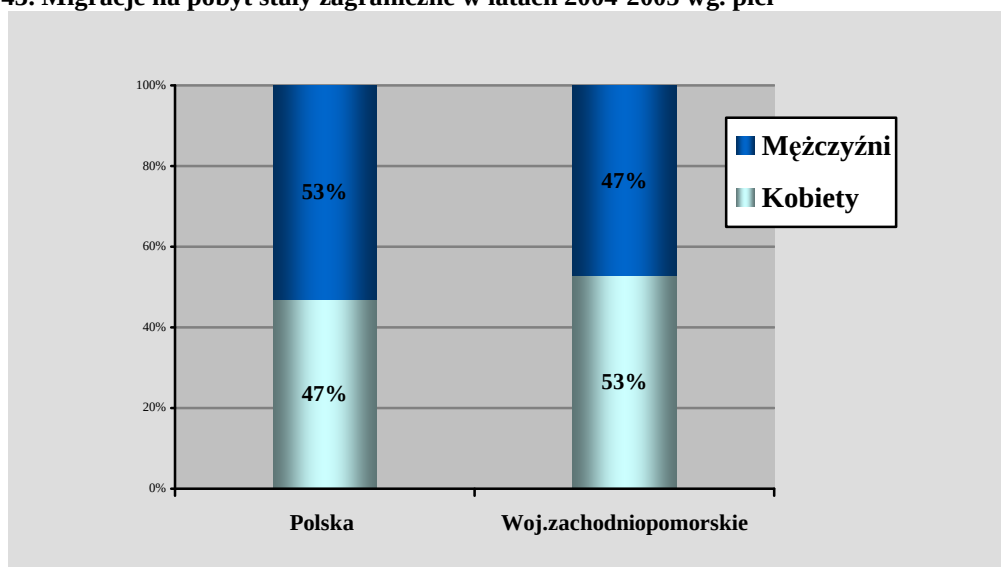
Wśród ludności, która opuściła województwo, w latach 2004-2005, zdecydowaną większość stanowili ludzie młodzi. Najliczniejszą grupę wiekową są emigranci między 26-35 rokiem życia (25%), następnie osoby w wieku 19-25 (20%) oraz poniżej 19 lat (19%). Ponad 80% emigrantów, to osoby poniżej 45 roku życia.

Wykres 42. Odsetek migrujących w woj. zachodniopomorskim wg. wieku w latach 2004-2005

W ciągu dwóch lat od wejścia Polski do Unii zagranicę wyjechało 53% mężczyzn i 47% kobiet. W **województwie zachodniopomorskim** stosunek ten jest odwrotny i wynosi 47% mężczyzn w stosunku do 53% kobiet. W pierwszym roku członkostwa (2004) województwo zachodniopomorskie opuściło 297 kobiet między 19 a 85 i więcej rokiem życia, co stanowi 58% wszystkich emigrujących w tym czasie (mężczyzn 213). W 2005 roku odsetek migrujących ze względu na płeć był wyrównany i wyniósł odpowiednio dla kobiet i mężczyzn 49,8 i 50,2%. (źródło: GUS)

Wykres 43. Migracje na pobyt stały zagraniczne w latach 2004-2005 wg. płci

Wśród emigrujących z **województwa** kobiet w latach 2004-2005 najczęściej pochodziło z grupy wiekowej 26-35 lat (32,5%). Najwięcej mężczyzn wyjechało za granicę między 19 a 25 rokiem życia (31,9%).

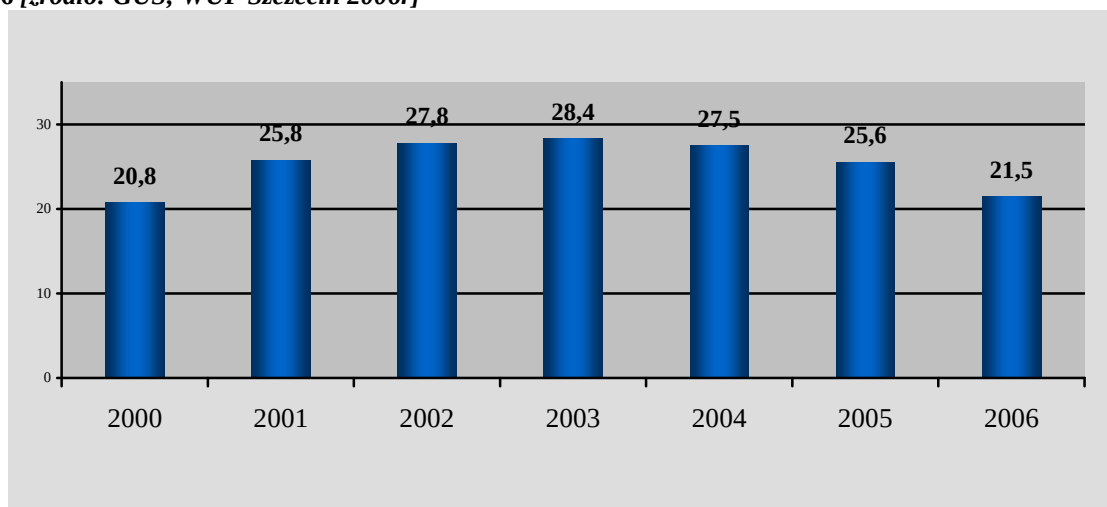
Wśród mężczyzn w roku 2005 przeważali mężczyźni między 19-25 rokiem życia (34,2%), kolejną grupę stanowili mężczyźni w wieku 26-35 lat (31,6%) oraz 36-45 lat (14,8%). Najliczniejsza grupa emigrujących kobiet w roku 2005 roku jest między 26-35 rokiem życia (35,5%), kolejną grupę stanowią kobiety między 36-45 rokiem życia (21,5%) oraz mające 19-25 lat (17,4%).

3.5. Sytuacja na rynku pracy, a liczba osób migrujących

Niezwykle trudno jest oszacować wpływ ruchów migracyjnych na stopę bezrobocia w Polsce, która we wrześniu br. osiągnęła najniższą od 5 lat wartość 15,2%. Liczba osób bezrobotnych zależy do szeregu czynników m.in.: koniunktura gospodarcza, stopa inwestycji czy proces restrukturyzacji przedsiębiorstw. Migracje niewątpliwie przyczyniły się do spadku bezrobocia, chociaż nie są jedyną przyczyną poprawy sytuacji na rynku pracy - wzrosła również liczba ofert pracy.

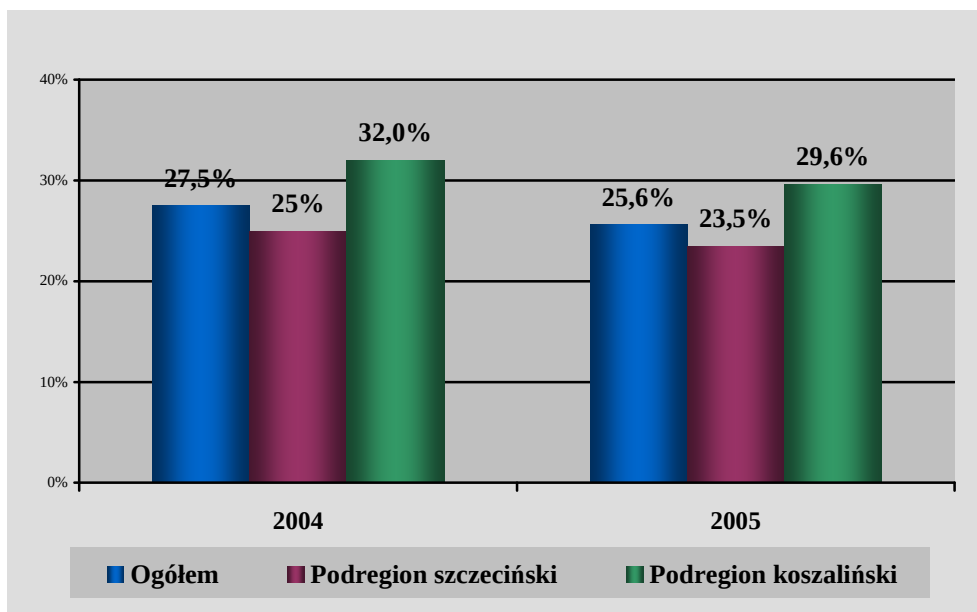
W **województwie zachodniopomorskim** pod koniec sierpnia 2006 liczba zarejestrowanych bezrobotnych wyniosła 137 918, z czego kobiety stanowiły 58%. W porównaniu z sytuacją w roku 2005 zmniejszyła się liczba zarejestrowanych osób o ponad 26 209. Aktualnie poziom bezrobocia jest najniższy od 2000 roku.[źródło: WUP Szczecin 2006r]

Wykres 44. Stopa zarejestrowanego bezrobocia w województwie zachodniopomorskim w latach 2000 - 2006 [źródło: GUS; WUP Szczecin 2006r]

Największy procent migracji zagranicznej w województwie zachodniopomorskim odnotowano, na przestrzeni dwóch lat 2005-2004, w podregionie szczecińskim. Ponad 67% emigrantów z województwa zachodniopomorskiego wyjechało właśnie z tego podregionu. Nie dowodzi to oczywiście, że wielkość migracji przekłada się bezpośrednio na poziom bezrobocia, jednak na pewno wskaźnik ten przyczynił się do obniżenia stopy bezrobocia w tym podregionie.[Wykres 45]

Wykres 45. Stopa zarejestrowanego bezrobocia w województwie zachodniopomorskim w podregionach w latach 2004 i 2005 [źródło: Ministerstwo Pracy i Polityki Społecznej]

Źródło: Ministerstwo Pracy i Polityki Społecznej

Dla wielu Polaków emigracja zarobkowa, to sposób na zmianę życia, ucieczki od niskich zarobków i wręcz bezrobocia. Otwarcie rynków europejskich, to także zmiana dla polskiej gospodarki - mniej wypłacanych zasiłków, mniejsze obciążenie systemu ubezpieczeń społecznych. Otwarcie przyczyniło się również, co już zostało powiedziane, do poprawy polskich statystyk dotyczących bezrobocia czy rozwarstwienia dochodów. Następstwa wyjazdów zarobkowych zauważalne są po dłuższym czasie i pod warunkiem, że większość emigrantów powróci do swego rodzimego kraju. Wśród głównych skutków migracji zarobkowej należy wymienić: korzyści związane z możliwościami zainwestowania zdobytego za granicą kapitału oraz wykorzystania na rodzimym rynku pracy zdobytych umiejętności i doświadczenia. Emigracja czasowa, przy dużym poziomie bezrobocia, wpływa także korzystnie na poprawę budżetu gospodarstw domowych oraz łagodzi nierównowagę na rynku pracy. Zasadne jest jednak pytanie, ilu emigrantów zdecyduje się na powrót do kraju. Już teraz coraz istotniejszym problemem jest znalezienie odpowiednio wykwalifikowanego pracownika, szczególnie w branżach, które cieszą się powodzeniem wśród pozostałych, bogatszych, krajów UE.

W Polsce uwidoczniły się trudności z rekrutacją pracowników sezonowych - przede wszystkim w miesiącach letnich wyraźny jest odpływ siły roboczej z branży budowlanej oraz stoczniowej. Problem ze znalezieniem specjalistów, inżynierów ma w Polsce 14% polskich przedsiębiorców⁷. Na szczególną uwagę zasługują wyjazdy pracowników służby zdrowia. Choć zdawałoby się, że liczba wydawanych zaświadczeń, potwierdzających kwalifikacje zawodowe personelu medycznego do połowy 2006 roku nie jest duża (4,3%), to jednak dotkliwy może być ubytek lekarzy w kilku specjalizacjach. Do Naczelnej Izby Lekarskiej (dane z czerwca 2006) zwróciło się o zaświadczenie 15,6% anestezjologów, 14,7% chirurgów plastycznych, 12,8% chirurgów klatki piersiowej, 8,2% chirurgów naczyniowych (*źródło: Biuletyn Migracyjny, 2006 nr 8 s.4*). Okręgowa Izba Lekarska w Warszawie podaje, że 75% emigrujących, to lekarze u szczytu kariery (36-49 lat).

Problem ten nie ominął również **województwa zachodniopomorskiego**. W Szczecinie są szpitale, które zamiast 18 anestezjologów zatrudniają zaledwie 10. Za kilka lat stanowić to będzie duży problem, gdyż starsi lekarze odejdą na emeryturę, a młodzi powyjeżdżają za granicę.

4. Podsumowanie i wnioski z prowadzonych badań

Wstąpienie Polski do Unii Europejskiej i otwieranie kolejnych rynków pracy dla polskich obywateli spowodowało znaczące zwiększenie ilości osób wyjeżdżających w celu podjęcia pracy zarobkowej.

Liczba Polaków, którzy zdecydowali się na wyjazd z kraju w poszukiwaniu lepszych możliwości zatrudnienia jest oceniana na 500 tys. - 2 mln. Dokładne dane nie są znane, ponieważ dopiero teraz Główny Urząd Statystyczny (GUS), Narodowy Bank Polski (NBP) i ministerstwo pracy i polityki społecznej powołały specjalny zespół do opracowania metodologii badania procesów migracji zarobkowej. Publikowane przez GUS dane dotyczą tylko wymeldowania za granicę na pobyt stały i nie odzwierciedlają w pełni struktury migrujących w celu podjęcia pracy.

Liczba osób podejmujących prace nielegalnie, lub poszukujących tej pracy za granicą nie jest możliwa do ustalenia. Wiele okoliczności (wzrost tanich połączeń lotniczych i autobusowych) wskazuje na to, że liczba ta jest znaczna.

⁷ Ł. Kudlicki Nowa wielka emigracja, str. 102

1. Na podstawie przeprowadzonych przez nas badań możemy powiedzieć, że w przypadku województwa zachodniopomorskiego wśród osób migrujących w celu podjęcia pracy przeważają ludzie młodzi w wieku do 35 lat. Są to osoby należące do grupy najbardziej mobilnej zawodowo, ludzie przedsiębiorczy i niebojący się ryzyka. Migracja stanowi dla nich szansę nie tylko na znalezienie dobrze płatnej pracy, wyjazd często połączony jest również z nauką w tym głównie nauką języka kraju, do którego się udają. 14% wyjeżdżających stanowią uczniowie i studenci. Wyjazdy tych osób mają charakter głównie sezonowy – zdecydowana większość wyjeżdża w miesiącach letnich (od maja do lipca). Do grupy starszych (od 35 do 45 lat) należą osoby, które wyjeżdżały już wielokrotnie w przeszłości. Wśród wyjeżdżających przeważają osoby o dochodach do 1500 zł. Są to osoby, które nie są usatysfakcjonowane zarówno sumą zarabianych pieniędzy w Polsce jak również możliwościami znalezienia pracy w kraju. Około 23% wyjeżdżających stanowią osoby bezrobotne, największa grupa z tych osób preferują wyjazdy do Niemiec, tylko 30% spośród nich miało okazje pracować za granicą w wyuczonym zawodzie. Wśród wyjeżdżających dominują przedstawiciele takich zawodów jak: modelka, sprzedawca i demonstrator; pracownik usług osobistych i ochrony, górnik i robotnik budowlany, robotnik obróbki metali i mechanik maszyn i urządzeń; pracownik obsługi biurowej; pracownik pozostałych specjalności; pozostali robotnicy przemysłowi i rzemieślnicy; pozostali specjaliści; specjalista nauk fizycznych, matematycznych i technicznych; kierowca i operator pojazdów i maszyn samojedźnych.
2. Do najpopularniejszych krajów migracji należą kraje Unii Europejskiej, przede wszystkim takie jak Niemcy i Anglia, ale także Irlandia. Większość osób planuje wyjazd na czas określony. Na stałe planuje wyjechać tylko 14% badanych. Odsetek ten mógłby być jeszcze mniejszy, jeśli badaniem objęlibyśmy osoby wyjeżdżające w okresie wakacyjnym, a nie jak to miało miejsce w miesiącach listopad – styczeń, najmniej popularnych, jeśli chodzi o pracę sezonową.

3. Wśród migracji czasowych przeważają migracje krótkookresowe (przebywanie poza granicami kraju poniżej 12 miesięcy). Najmniej czasu spędzały za granicą osoby, które wyjeżdżały do Holandii. Długość pobytu w najczęściej odwiedzanych krajach takich jak Anglia i Niemcy wynosi średnio około 8 miesięcy. Wyjazdy na okres czasowy mają charakter sezonowy. Najwięcej osób wyjeżdżało w miesiącach maj – lipiec, natomiast najmniej w miesiącach grudzień i luty.
4. Wybór kraju migracji jest uzależniony głównie od posiadanej liczby znajomych lub członków rodziny przebywających w tym kraju. Takie osoby posiadają najczęściej badani w takich krajach jak Holandia, Anglia i Niemcy. W przypadku takich krajów jak Anglia i Irlandia o migracji decydują w głównej mierze także takie czynniki jak: łatwość znalezienia pracy oraz wysokie zarobki. W przypadku Niemiec istotna jest bliskość miejsca, co znacznie ułatwia mobilność zawodową i sprawia, że kraj ten jest wybierany najczęściej.
5. Zdecydowanie największa grupa osób wyjeżdżających podejmuje się wyjazdu z przyczyn finansowych, badani chcą poprawić sytuację życiową własną i swojej rodziny. O wyjeździe za granicę decydują przede wszystkim niskie zarobki w kraju. Dość wyraźnie sytuację tę widać, jeśli poddamy analizie trzy czynniki: obecne dochody miesięczne, planowane zarobki za granicą oraz optymalne zarobki w kraju. Oczekiwania respondentów odnośnie optymalnego wynagrodzenia w kraju znacząco odbiegają od tego ile chcieliby zarabiać, natomiast kwota, jaką spodziewają się zarobić za granicą jest jeszcze niemal dwukrotnie większa od tej kwoty. Oczekiwania badanych rosną wraz z wzrostem ich dochodów. Możemy stąd wnioskować, że niewielki wzrost płac w kraju nie wpłynie na zmniejszenie wielkości zagranicznej migracji zarobkowej. Większe znaczenie mogą mieć takie czynniki jak polepszenie warunków pracy (innych niż finansowe) oraz pojawienie się większej ilości ofert zatrudnienia.

Poza korzyściami finansowymi i polepszeniem jakości życia badani przewidują, że podczas wyjazdu poznają kulturę nowego kraju/ zwiedzają ciekawe miejsca lub dokształcą się, głównie w zakresie języka obcego. Cele takie zakładają najczęściej osoby bardzo młode oraz lepiej wykształcone.

6. Dla osób migrujących charakterystyczna jest gotowość do podejmowania pracy w innym niż wyuczony zawódzie. Większość badanych, nie pracowała podczas poprzednich wyjazdów w wyuczonym zawódzie oraz nie będzie lub nie planuje pracować w wyuczonym zawódzie podczas obecnego wyjazdu za granicę. Mimo braku możliwości podjęcia pracy w swoim zawódzie respondenci lepiej oceniają warunki pracy za granicą (z wyłączeniem wynagrodzenia). Zdecydowanie lepiej na korzyść krajów migracji wypadają takie czynniki jak organizacja pracy, stosunki z kolegami w pracy, stosunki z przełożonymi. Najmniejsze rozbieżności wystąpiły w przypadku czasu pracy w Polsce i za granicą, jednak czynnik ten w opinii większości respondentów wypada korzystniej za granicą niż w Polsce.

W wyuczonym zawódzie planują lub będą pracować najczęściej przedstawiciele takich zawodów jak: specjalista nauk fizycznych, matematycznych i technicznych, kierowca i operator pojazdów i maszyn samojezdnych, górnik i robotnik budowlany, pozostali robotnicy przemysłowi i rzemieślnicy, pracownik usług osobistych i ochrony, robotnik obróbki metali i mechanik maszyn i urządzeń.

7. Większość z wyjeżdżających znalazła pracę lub zmierza jej szukać jeszcze podczas pobytu w Polsce, znacznie mniej osób decyduje się na wyjazd bez gwarancji zatrudnienia. Badani szukając pracy za granicą korzystają głównie z pomocy osób bliskich (rodziny lub znajomych), którzy przebywają lub przebywali za granicą. Tylko około 1/10 badanych skorzystała lub zamierza skorzystać z takich form pośrednictwa jak biura pośrednictwa pracy (zlokalizowane na miejscu zamieszkania), ogłoszenia zagranicznych biur pośrednictwa pracy (znajdowane w Internecie), ogłoszenia prasowe. 6%

badanych respondentów znalazło lub zamierza poszukać pracy za pośrednictwem urzędu pracy.

8. Obawy związane z planowanym wyjazdem mają charakter racjonalny, badani obawiają się najczęściej, tego czy w wystarczającym stopniu opanowali umiejętności posługiwania się językiem kraju migracji, czy znajdą pracę oraz czy będzie ona odpowiadała ich oczekiwaniom, a także czy będzie im odpowiadać miejsce zamieszkania. Mniej badanych podchodzi do wyjazdu w sposób emocjonalny - boi się rozłąki z bliskimi oraz rodzimym krajem.

Bliscy i znajomi na ogół nie odradzają planowanego wyjazdu. Wśród osób przeciwnych przeważają osoby z najbliższej rodziny. Wyrażają one najczęściej obawy o bezpieczeństwo swoich bliskich, trudno jest im również znieść rozłąkę. Otoczenie zdecydowanie częściej mobilizuje badanych do podjęcia pracy za granicą. W wyjeździe widzą oni przede wszystkim szansę na lepsze zarobki i lepsze życie, często doradzają wyjazd, ponieważ sami mieszkają i pracują za granicą.

Badani mówiąc o czynnikach, które mogłyby wpłynąć na zmianę ich decyzji o wyjeździe, zwrócili uwagę głównie na poprawę warunków finansowych w kraju. Około 30% badanych zrezygnowałoby z wyjazdu w momencie wystąpienia problemów rodzinnych lub zmiany sytuacji rodzinnej (są to jednak czynniki losowe). O tym, że wyjadą niezależnie od okoliczności mówią najczęściej ludzie bardzo młodzi, stanu wolnego.

9. Większość badanych deklaruje, że chce wydać lub zainwestować zaoszczędzone pieniądze po powrocie do kraju. Największa grupa spośród tych osób wykorzysta je do zakupu lub budowy domu, zakupu mieszkania, remontu lub zakupu wyposażenia. Mniejsza część badanych planuje zakup środka transportu lub też sprzętu AGD, RTV, komputera.

Inwestycje związane z budowaniem i remontowaniem mieszkań mogą wpłynąć pozytywnie na rozwój branży budowlanej w kraju. Niebezpieczeństwo stanowi odpływ robotników z tej branży za granicę, co przy zwiększonym

zapotrzebowaniu może skutkować wzrostem cen i brakiem wykwalifikowanej kadry.

Zdecydowana większość wyjeżdżających nie chce dokonywać inwestycji za granicą, co dodatkowo podkreśla czasowy charakter migracji. Osoby wyjeżdżające traktują wyjazdy głównie, jako formę zarabiania pieniędzy, podreperowania budżetu rodzinnego. Pieniądze chcą wydawać i inwestować w Polsce.

10. Spadek liczby bezrobotnych w ostatnim czasie jest powiązany, z obserwowaną od początku członkostwa Polski w Unii Europejskiej, nasiloną emigracją zarobkową. Zauważalny jest coraz bardziej odpływ wykwalifikowanej siły roboczej, co w połączeniu z wysokim wzrostem gospodarczym i niską inflacją może doprowadzić w niektórych branżach do dalszego wzrostu wynagrodzeń. Jednocześnie odpływ siły roboczej szczególnie, jeśli chodzi o robotników wykwalifikowanych i różnego rodzaju specjalistów może hamować rozwój pewnych dziedzin gospodarki.

5. Metodyka badań i zastosowane narzędzia analityczne

5.1. Opis metodologii badania

Zgodnie z założeniem badawczym przyjętym w Specyfikacji Istotnych Warunków Zamówienia, badanie przeprowadzono w powiatach województwa zachodniopomorskiego z uwzględnieniem struktury migrujących osób w każdym z powiatów z uwzględnieniem podziału na płeć osób migrujących [*dane GUS w Szczecinie – I kwartał 2006 roku*].

W ramach doboru próby, badaniem zostało objętych 380 respondentów zamieszkujących w województwie zachodniopomorskim, które w ciągu najbliższych trzech miesięcy (biorąc pod uwagę dzień prowadzenia wywiadu) planują wyjazd za granicę w celu podjęcia pracy zarobkowej. Próba odzwierciedlała następujący rozkład w podziale na powiaty i płeć:

PRÓBA POWIATY	Płeć		Ogółem
	kobieta	mężczyzna	
Powiat białogardzki	2	6	8
Powiat choszczeński	0	2	2
Powiat drawski	5	7	12
Powiat goleniowski	6	9	15
Powiat gryficki	2	1	3
Powiat gryfiński	9	12	21
Powiat kamieński	1	3	4
Powiat kołobrzesci	0	1	1
Powiat koszaliński	4	11	15
Powiat myśliborski	6	10	16
Powiat policki	5	6	11
Powiat pyrzycki	0	2	2
Powiat stargardzki	8	18	26
Powiat szczecinecki	8	8	16
Powiat świdwiński	0	1	1
Powiat wałecki	7	6	13
Powiat łobeski	1	0	1
Miasto Koszalin	37	42	79
Miasto Szczecin	32	55	87
Miasto Świnoujście	16	31	47
SUMA	149	231	380

Dotarcie ankietatorów do poszczególnych respondentów odbywało się z wykorzystaniem naturalnej sieci kontaktów występującej w badanej populacji (osób planujących wyjechać za granicę w celu podjęcia pracy zarobkowej). Od pierwszej ze rekrutowanych osób ankietier uzyskał kontakt do kolejnego respondenta. Zabieg taki w metodologii doboru próby określa się jako technikę tzw. „kuli śniegowej.” Metodę tę stosujemy w wypadku badań, w których populacja badana składa się z jednostek nietypowych, do których bardzo trudno jest dotrzeć i ustalić.

Kodowanie danych - po wprowadzeniu danych ze wszystkich kwestionariuszy otrzymaliśmy elektroniczną bazę danych naszego badania w formacie Excel, który umożliwia nam dokonywanie analiz. Aby baza była przygotowana do automatycznego stworzenia tabel za pomocą makra, zakodowaliśmy pytania otwarte. Kodowanie polegało na przypisaniu każdej słownej odpowiedzi respondenta wartości liczbowej. Odpowiedzi w pytaniach M7 i M8, dotyczących wykonywanego i wyuczonego zawodu były kodowane na podstawie

Klasyfikacji Zawodów i Działalności przygotowanej przez MPiPS. Jest ona dostępna na stronie Ministerstwa Pracy i Polityki Społecznej: <http://www.mpips.gov.pl/kzis.rtf>.

Metoda analizy danych. Jednostki badania były analizowane ze względu na najważniejsze współzależne cechy (zmienne). W przypadku prowadzonego badania cechy te, pozwalały na pogrupowanie respondentów ze względu na: płeć, wykształcenie, wiek, wyuczony zawód, wykonywany zawód, stan cywilny, dochód gospodarstwa domowego, dochód własny, liczba osób zamieszkujących gospodarstwo domowe, wielkość miejscowości zamieszkania.

5.2. Opis zastosowanych technik badawczych

Metoda analizy danych wtórnych – (*Desk Research ang.*). Analiza źródeł wtórnych polega na poszukiwaniu tych danych, które już istnieją, a które po zagregowaniu i przetworzeniu będą stwarzać możliwości do wyciągania nowych wniosków na zadany temat. Ich zastosowanie ma głównie charakter eksploracyjny tj. polegający na wstępnym rozpoznaniu problemu, tudzież zjawiska badawczego. W badaniach rynkowych przeprowadzenie takich badań (w porównaniu z realizacją badań pierwotnych) jest po pierwsze znacznie tańsze i wielokrotnie odnajduje swoje uzasadnienie z przyczyn merytorycznych. Otóż dane wtórne a tym samym informacje, które zostały już raz zebrane i przetworzone przez zewnętrzne instytuty mogą niekiedy w pełni zaspokoić potrzeby informacyjne, bez konieczności realizacji badań pierwotnych.

Badania pierwotne - wywiady z wykorzystaniem kwestionariusza. W badaniu zastosowana została technika wywiadu bezpośredniego. Badanie to podlega standaryzowanej technice badawczej. Kwestionariusz zaś jest formularzem zawierającym pytania z określoną (zarysowaną w nich) problematyką. Pytania te zostały odczytywane respondentowi przez ankietera w odpowiednio przyjętej kolejności.

Budowa kwestionariusza wywiadu. Kwestionariusz składał się z części pre-rekrutacyjnej (część pierwsza), merytorycznej (część główna), metryczkowej i ewidencyjnej (część końcowa, umożliwiająca segmentację badanych jednostek). W części merytorycznej znalazły się pytania dotyczące samego przedmiotu badania. Metryczka zawierała m.in. podstawowe informacje o jednostce badania – w tej części kwestionariusza znalazły się pozycje dotyczące informacji o respondentach, takie jak: płeć, wykształcenie, wiek, wyuczony zawód, wykonywany zawód, stan cywilny, dochód gospodarstwa domowego,

dochód własny respondenta, liczba osób zamieszkujących gospodarstwo domowe, wielkość miejscowości zamieszkania. Część ewidencyjna na ogół wypełniana po zakończeniu badania przez samego ankietera. Zawiera ona informacje potrzebne do kontroli prawidłowości przebiegu badania, w tym: czas i miejsce przeprowadzenia wywiadu, długość trwania rozmowy oraz informacje o respondencie.

Konstrukcja pytań otwartych i zamkniętych. Część merytoryczna kwestionariusza składała się z pytań otwartych i zamkniętych. W pytaniach zamkniętych odpowiedzi zostały wbudowane w pytanie lub przedstawione poza pytaniem w postaci krótkiej listy. Respondent musiał wybrać jedną z przedstawionych odpowiedzi. Pytania otwarte pozostawiały respondentowi całkowitą swobodę odpowiedzi. Ankieter zapisywał w nich dokładnie to, co powiedział respondent w pytaniach zamkniętych.

5.3. Opis nadzoru i kontroli badań

Kontrola badań Badania realizowane przez Public Profits Sp. z o.o. dostosowane są do standardów określonych przez Organizację Firm Badania Opinii i Rynku jak również są zgodne z założeniami Programu Kontroli Jakości Pracy Ankieterów, który definiuje minimalne normy jakości pracy w zakresie organizacji Działu Realizacji oraz sieci terenowej, rekrutacji ankieterów i koordynatorów, ich szkolenia, nadzoru, a także kontroli poprawności wykonanej przez nich pracy.

Firma zobowiązała się do przeprowadzenia kontroli pracy ankieterów, pomiędzy 15% respondentów i przedstawienia Zleceniodawcy pisemnego raportu o wynikach z kontroli. Zobowiązała się również do przedstawienia Zleceniodawcy na żądanie, raportów ze stanu realizacji przedmiotu zamówienia. Raport taki został przedstawiony dnia 14 listopada 2006 roku.

Ponadto, celem zapewniającym wysoką jakość pracy ankierskiej, a co za tym idzie zebranych wyników, było przeprowadzenie jednoosobowego szkolenia dla koordynatorów regionalnych na podstawie dostarczonych materiałów i szczegółowych instrukcji, (dostarczonych przez Kierownika Projektu). Kontrola badania obejmowała ankietera, koordynatora i agencję badawczą. Poniżej przedstawiamy szczegóły kontroli dot. każdego z ogniw procesu badawczego:

* **Ankieter** – kontrola poprawności i kompletności wypełnionego kwestionariusza, karty realizacji badań (dalej KRB), w przypadku IDI kontrola jakości nagrania, kompletności kwestionariusza rekrutacyjnego oraz poruszonych wątków badawczych.

* **Koordynator** – kontrola zgodności założeń próby oraz realizacji zgodnie z dyrektywami zawartymi w instrukcji, merytoryczna analiza wypełnionych kwestionariuszy. W momencie, kiedy zebrany materiał budzi wątpliwości koordynator wyjaśnia swoje wątpliwości w bezpośrednim kontakcie z respondentem (osobiście lub telefonicznie).

* **Agencja badawcza** – pilotaż jako kontrola jakości narzędzia, na etapie wprowadzania, realizacji w terenie i przetwarzania - kontrola rzetelności pracy ankierskiej.

* **Kontroler** – niezależna, niepowiązana z agencją badawczą i ankieterami osoba, przeprowadzająca kontrolę telefoniczną 15% wszystkich zrealizowanych wywiadów, nie później niż 2 tygodnie po zakończeniu realizacji. W przypadku stwierdzenia jakichkolwiek uchybień w toku kontroli ankietera - mogących podważyć rzetelność wykonanej przez niego pracy - przeprowadzana jest kontrola 100% wywiadów. W przypadku potwierdzenia nierzetelności zrealizowane wywiady podlegają powtórnej realizacji i nie zostają włączone do zbioru. Ankieter zaś zostaje skreślony z listy współpracowników firmy badawczej.

W trakcie wywiadu kontrolnego zadawano wybrane pytania z wywiadu zasadniczego w celu potwierdzenia prawidłowego doboru respondenta. Z kolei w celu sprawdzenia poprawności realizacji wywiadu, kontroli podlegała:

- kompletność zadania respondentowi wszystkich pytań (wg relacji respondenta),
- czas trwania wywiadu (wg relacji respondenta),
- przestrzeganie procedur realizacji badania (przedstawienie ewentualnych kart wizualnych),
- stopień przygotowania ankietera do realizacji badania i ocena pracy ankietera przez respondenta,
- miejsce realizacji wywiadu.

Kontrola badania - sprawozdanie

W wyniku przeprowadzonej kontroli telefonicznej do powtórnej realizacji przekazano 5 wywiadów. Powodem była: niezgodność z próbą, kryterium: planowany czas wyjazdu za granicę w celu zarobkowym. Respondenci deklarowali wyjazd w najbliższych 6 miesiącach. Ankieterzy, którym zarzucono niedotrzymanie próby wyjaśniali jednak, że już podczas wywiadów respondenci zaznaczali, że jeżeli wydarzy się cokolwiek sprzyjającego bądź wręcz

odwrotnie wyjazdowi – jego termin może ulec zmianie. Ponieważ sytuacja taka jest możliwa, przypadki potwierdzone podczas kontroli telefonicznej zostały wydane do powtórnej realizacji natomiast ankieterzy nie ponieśli żadnych konsekwencji.

Kontrolę 10% wywiadów przeprowadziła telefonicznie osoba niezależna, niezwiązana z agencją badawczą i ankieterami. Respondentów pytano o powiat, w jakim zamieszkują, o to czy planują w najbliższym czasie wyjazd za granicę w celach zarobkowych, w jakim czasie planują ten wyjazd, o czas trwania i miejsce przeprowadzenia wywiadu, stopień przygotowania ankietera i ewentualne uwagi do jego pracy.

5.4. Sprawozdanie z realizacji badań w terenie

Przeprowadzone przez Instytut badanie w terenie było realizowane w dniach od 6 listopada do dnia 22 listopada 2006 roku. Realizację przeprowadziło 29 ankieterów na terenie woj. Zachodniopomorskiego z czterech ośrodków koordynatorskich: Szczecin, Koszalin, Gorzów Wielkopolski (powiat myśliborski), Piła (powiat wałecki). W trakcie realizacji koordynatorzy i ankieterzy nie zgłaszali problemów. Badanie zrealizowano w terminie.

ANEKS - SPIS TABEL I WYKRESÓW

WYKRESY

Wykres 1.	
Charakterystyka badanej populacji – płeć (kryterium doboru próby).....	str. 4
Wykres 2.	
Charakterystyka badanej populacji – wykształcenie.....	str. 5
Wykres 3.	
Charakterystyka badanej populacji – wiek.....	str.5
Wykres 4.	
Charakterystyka badanej populacji – stan zatrudnienia.....	str.5
Wykres 5.	
Charakterystyka badanej populacji – stan cywilny.....	str.6
Wykres 6.	
Charakterystyka badanej populacji – dochód respondenta.....	str. 6
Wykres 7.	
Charakterystyka badanej populacji – dochód gospodarstwa domowego.....	str. 6
Wykres 8.	
Charakterystyka badanej populacji – wielkość miejscowości.....	str. 7
Wykres 9.	
Charakterystyka badanej populacji – liczba członków gospodarstwa domowego.....	str. 7
Wykres 10.	
Odsetek osób, które wyjeżdżały wcześniej za granicę w celu podjęcia pracy zarobkowej.....	str. 9
Wykres 11.	
Kraje migracji zarobkowej.....	str. 10
Wykres 12.	
Odsetek wyjeżdżających w poszczególnych latach począwszy od 1989 roku.....	str. 10
Wykres 13.	
Odsetek wyjeżdżających w poszczególnych miesiącach	str. 11
Wykres 14.	
Średnie wydatki i przychody związane z wyjazdem i pobytem za granicą.....	str.12
Wykres 15.	
Odsetek wyjeżdżających w poszczególnych miesiącach, a wykonywany zawód w Polsce.....	str. 12
Wykres 16.	
Odsetek osób pracujących w wyuczonym zawodzie.....	str. 13
Wykres 17.	
Ocena warunków pracy za granicą.....	str. 14
Wykres 18.	
Ocena warunków pracy za granicą.....	str. 14
Wykres 19.	
Czas planowanego wyjazdu za granicę.....	str. 15
Wykres 20.	
Najczęściej wybierane kraje migracji.....	str. 16

Wykres 20 a.	
Najczęściej wybierane kraje migracji, a czas pobytu w danym kraju.....	str. 16
Wykres 20 b.	
Najczęściej wybierane kraje migracji, a czas pobytu w danym kraju.....	str. 17
Wykres 21.	
Średnia liczba znajomych i rodziny respondentów przebywających za granicą.....	str. 19
Wykres 22.	
Odsetek osób z otoczenia respondenta przeciwnych wyjazdowi oraz podział na kategorie.....	str. 20
Wykres 22a.	
Odsetek osób z otoczenia respondenta zachęcających do wyjazdu oraz podział na kategorie.....	str. 21
Wykres 23.	
Środki finansowe przeznaczone na wyjazd.....	str. 24
Wykres 24.	
Odsetek osób korzystających z pośrednictwa i doradztwa w trakcie poszukiwania pracy.....	str. 25
Wykres 25.	
Odsetek osób, które znalazły pracę za granicą oraz osób, które będą lub planują pracować w swoim zawodzie.....	str. 26
Wykres 26.	
Odsetek osób, które będą pracować lub planują pracować w swoim zawodzie.....	str. 26
Wykres 27.	
Odsetek osób, które będą lub planują pracować w swoim zawodzie/ a wykonywany zawód w Polsce.....	str. 27
Wykres 27a.	
Ocena możliwości znalezienia pracy w Polsce.....	str. 28
Wykres 28.	
Planowany czas poszukiwania pracy za granicą (osoby, które nie znalazły pracy)	str. 30
Wykres 29.	
Odsetek osób deklarujących przysyłanie pieniędzy rodzinie lub znajomym w Polsce.....	str. 31
Wykres 30.	
Odsetek osób deklarujących, że wydadzą/ zainwestują zaoszczędzone pieniądze po powrocie do kraju.....	str. 32
Wykres 31.	
Zarobki za granicą i Polsce.....	str. 34
Wykres 32.	
Analiza zależności pomiędzy aktualnymi zarobkami, przewidywanymi zarobkami za granicą, a oczekiwanymi dochodami w Polsce.....	str. 34
Wykres 33.	
Emigranci z województwa zachodniopomorskiego przebywający za granicą czasowo powyżej 2 miesięcy [dane z Narodowego Spisu Powszechnego 2002; GUS]	str. 37
Wykres 34.	
Wielkość migracji zagranicznych na pobyt stały w Polsce w latach 2002-2005 [dane GUS]	str. 38
Wykres 35.	
Migracje na pobyt stały zagraniczne w woj. zachodniopomorskim w latach 2001-2005 [liczba osób; dane GUS]	str. 38
Wykres 36.	
Migracje zagraniczne w latach 2004-2005 w woj. zachodniopomorskim - 10 wybranych powiatów. [liczba osób; dane GUS]	str. 40

Wykres 37.	
Kierunek emigracji z Polski w latach 2003 – 2004 [źródło GUS]	str. 41
Wykres 38.	
Kierunek migracji zagranicznych ludności z województwa zachodniopomorskiego w latach 2004-2005. [źródło GUS]	str. 42
Wykres 39.	
Agencje pośrednictwa pracy a granicą u pracodawców zagranicznych w woj. zachodniopomorskim. Stan z 1 maja każdego roku. [Krajowy Rejestr Agencji Zatrudnienia]	str. 43
Wykres 40.	
Migracje na pobyt stały zagraniczne w województwie zachodniopomorskim wg. wykształcenia migrantów – porównanie na przestrzeni lat 2002-2003 i 2004-2005.....	str.48
Wykres 41.	
Odsetek migrujących w woj. zachodniopomorskim wg. płci i wykształcenia w latach 2004-2005.....	str. 49
Wykres 42.	
Odsetek migrujących w woj. zachodniopomorskim wg. wieku w latach 2004-2005.....	str. 49
Wykres 43.	
Migracje na pobyt stały zagraniczne w latach 2004-2005 wg. płci.....	str. 50
Wykres 44.	
Stopa zarejestrowanego bezrobocia w województwie zachodniopomorskim w latach 2000- 2006 [źródło: GUS; WUP Szczecin 2006r]	str. 51
Wykres 45.	
Stopa zarejestrowanego bezrobocia w województwie zachodniopomorskim w podregionach w latach 2004 i 2005 [źródło: Ministerstwo Pracy i Polityki Społecznej]	str. 52

TABELE

Tabela 1.	
Wyuczony zawód.....	str. 8
Tabela 2.	
Wykonywany zawód.....	str. 8
Tabela krzyżowa 3.	
Wcześniejsze wyjazdy za granicę, a wybór kraju przy obecnie planowanym wyjeździe.....	str. 11
Tabela 4.	
Przyczyny wyboru krajów migracji.....	str. 18
Tabela 5.	
Przyczyny planowanego wyjazdu za granicę.....	str. 20
Tabela 6.	
Obawy związane z wyjazdem za granicę.....	str. 22
Tabela 7.	
Oczekiwane korzyści związane z wyjazdem za granicę – kategoryzacja odpowiedzi.....	str. 23
Tabela 8.	
Czynniki, które mogłyby wpłynąć na zmianę decyzji o wyjeździe za granicę.....	str. 23
Tabela 9.	
Formy przygotowań do wyjazdu za granicę i częstość ich występowania.....	str. 24
Tabela 10.	
Osoby i instytucje, z których pomocy respondenci korzystają najczęściej.....	str. 25

Tabela 11.	
Osoby i instytucje, dzięki którym respondent znalazł pracę.....	str. 29
Tabela 12.	
Osoby i instytucje, dzięki którym respondenci planują znaleźć pracę.....	str. 29
Tabela 13.	
Osoby i instytucje, dzięki którym respondenci znalazły lub planują znaleźć pracę.....	str. 29
Tabela 14.	
Planowane wydatki i inwestycje za granicą.....	str. 31
Tabela 15.	
Planowane wydatki i inwestycje w Polsce.....	str. 32
Tabela 16.	
Wyjazdy zagraniczne z Polski wg województw a latach 2004-2005.....	str. 39
Tabela 17.	
Emigracja z Polski w latach 2004 wg kraju docelowego.....	str. 41
Tabela 18.	
Oferty pracy krajów, które zgłosiły chęć zatrudnienia za pośrednictwem sieci Eurek w 2005 roku.	str. 46
Tabela 19.	
Oferty pracy krajów, które zgłosiły chęć zatrudnienia za pośrednictwem sieci Eures od stycznia do czerwca 2006.....	str. 46

KWESTIONARIUSZ

ZAGRANICZNA MIGRACJA ZAROBKOWA

Jestem pracownikiem firmy badawczej Public Profits. Obecnie nasza firma na zlecenie Wojewódzkiego Urzędu Pracy w Szczecinie prowadzi badanie dotyczące zagranicznej migracji zarobkowej w ramach badań: „Kompleksowe wojewódzkie badania rynku pracy, gospodarki i edukacji.” Chcielibyśmy się dowiedzieć, jakimi motywami kierują się ludzie podejmujący decyzję o wyjeździe, jakie działania podejmują oraz czy istnieją czynniki, które mogłyby skłonić ich do rezygnacji z takiego wyjazdu.

REKRUTACJA DO BADANIA

1. Płeć ANKIETER: rekrutować zgodnie z próbą	kobieta	1
	mężczyzna	2

1a. POWIAT ANKIETER: rekrutować zgodnie z próbą	Nazwa powiatu	
---	---------------	-------

Na początku chcielibyśmy się dowiedzieć (...):

1b. Czy w ciągu najbliższych 3 miesięcy planuje Pan/i wyjazd za granicę w celu podjęcia pracy zarobkowej?	TAK	1
	NIE → <i>nie rekrutować</i>	2

KWESTIONARIUSZ ZASADNICZY

2. Czy wyjeżdżał/a Pan/i wcześniej za granicę w celu podjęcia pracy zarobkowej?	TAK	1
	NIE → <i>przejsz do pytania 15</i>	2

3. Ile razy Pan/i wyjeżdżał/a?	 (liczba wyjazdów)
--------------------------------	-------------------------

3a. Do jakich krajów Pan/i wyjeżdżała w celu podjęcia pracy zarobkowej? ANKIETER: jeśli respondent wyjeżdżał tylko raz pytania 3a nie zadajemy.	1) 2) 3) 4) 5)
---	--

4. Kiedy dokładnie Pan/i wyjechał/a ostatnim razem? ANKIETER: jeśli respondent nie potrafi określić dnia prosimy wpisać rok i miesiąc wyjazdu	data (w liczbach) rokmiesiąc..... dzień.....
---	---

5. Jak długo trwał Pana/i ostatni pobyt za granicą (chodzi nam o wyjazd w celu podjęcia pracy)? ANKIETER: jeśli respondent poda liczbę miesięcy lub lat proszę przeliczyć na tygodnie	 (liczba tygodni)
---	------------------------

6. Do jakiego kraju i miasta wyjechał/a Pan/i ostatnio?	KRAJ
	MIASTO.....

7. Ile pieniędzy wydał/a Pan/i na ten wyjazd (chodzi o koszty związane z przygotowaniem do wyjazdu oraz podróżą)?	 PLN
---	-----------

8. Ile pieniędzy wydał/a Pan/i na utrzymanie za granicą; proszę podać wydatki <u>w okresie 1 miesiąca</u> ?	 PLN
---	-----------

9. Ile pieniędzy <u>miesięcznie</u> Pan/i zarabiał/a?	 PLN
---	-----------

10. Ile pieniędzy Pan/i <u>zaoszczędził/a</u> ?	 PLN
---	-----------

11. Ile z tych pieniędzy <u>zainwestował/a lub wydał/a Pan/i w Polsce</u> ?	 PLN
---	-----------

12. Czy pracował/a Pan/i w wyuczonym zawodzie?	TAK	1
	NIE	2

13. Czy pracując za granicą był Pan/i traktowany/a:	Lepiej niż w Polsce	1
	Gorzej niż w Polsce	2
	Ta samo jak w Polsce	3
	Nie pracowałem dotychczas w Polsce → przejsć dopytania 15	4

14. Jakie cechy w Pana/i pracy za granicą (poza płacą) były korzystniejsze a jakie mniej korzystne w porównaniu z dotychczasową pracą w Polsce: ANKIETER: zaznaczyć odpowiedź zakreślając 1 lub 2				
a) Organizacja pracy	Korzystniejsze	1	Mniej korzystne	2
b) Czas pracy	Korzystniejsze	1	Mniej korzystne	2
c) Atmosfera w pracy	Korzystniejsze	1	Mniej korzystne	2
d) Stosunki z przełożonymi	Korzystniejsze	1	Mniej korzystne	2
e) Stosunki z kolegami z pracy	Korzystniejsze	1	Mniej korzystne	2
f) Inne jakie?.....	Korzystniejsze	1	Mniej korzystne	2

Teraz chciał(a)bym zadać kilka pytań na temat planowanego przez Pana/ Panią wyjazdu:

15. Na jak długo planuje Pan/i wyjechać? ANKIETER: jeśli respondent poda liczbę miesięcy lub lat proszę przeliczyć na tygodnie	1)..... (liczba tygodni)	2)Na stałe	3) (nie odczytywać) nie wiem, trudno powiedzieć
--	-----------------------------	------------	--

16. Do jakiego kraju i miasta zamierza Pan/i wyjechać?	KRAJ
	MIASTO.....

17. Dlaczego wybrał/a Pan/i ten kraj lub to miasto?	KRAJ
	MIASTO.....

18. Czy mógłby/ mogłaby Pan/i powiedzieć, dlaczego planuje Pan/i ten wyjazd? ANKIETER: <u>nie odczytywać odpowiedzi z listy; zaznaczyć właściwą odpowiedź lub wpisać inną podaną przez respondenta; możliwość wskazania więcej niż jednej odpowiedzi</u> PATRZ INSTRUKCJA → sposób kodowania odpowiedzi	Brak pracy/jestem bezrobotny/a	1
	Brak pracy odpowiadającej oczekiwaniom	2
	Niskie zarobki	3
	Potrzeba podniesienia własnych kwalifikacji zawodowych	4
	Nauka języka obcego	5
	Zła sytuacja polityczna w Polsce	6
	Chęć podjęcia nauki za granicą	7
	Chęć zetknięcia się z kulturą innego państwa/ poznania innego kraju	8
	Inne, jakie?	9
	Inne, jakie?	10
	Inne, jakie?	11
	Inne, jakie?	12

19. Proszę powiedzieć ile pieniędzy planuje Pan/i przeznaczyć na wyjazd	 PLN	1
ANKIETER: chodzi o łączny koszt związany z wyjazdem i pobytem	(nie odczytywać) nie wiem trudno powiedzieć	2

20. Skąd Pan/i weźmie pieniądze na planowany wyjazd za granicę? ANKIETER: nie odczytywać odpowiedzi	Środki własne/ odkładane z wypłaty	1
	Pożyczka od znajomych lub rodziny	2
	Pożyczka bankowa	3
	Inne, jakie?	4
	Inne, jakie?	5
	Inne, jakie?	6

21. Czy ktoś z Pana/i rodziny lub otoczenia, jest przeciwny Pana/i wyjazdowi za granicę?	Tak	1
	Nie, nikt nie był przeciwny → przejsć do pytania 24	2

22. Kto w Pana/i rodzinie lub otoczeniu jest przeciwny Pana/i wyjazdowi za granicę? ANKIETER: możliwość zaznaczenia więcej niż jednej odpowiedzi	Rodzice	1
	Rodzeństwo (brat/ siostra)	2
	Dzieci	3
	Mąż/Żona	4
	Dalsza rodzina	5
	Znajomi	6
	Inne osoby, jakie?.....	7

23. Dlaczego osoba ta (lub osoby) były przeciwnie Pana/i wyjazdowi za granicę?	
--	----------------------------------

24. Czy ktoś z Pana/i rodziny lub otoczenia, zachęca Pana/ią wyjazdowi za granicę?	Tak	1
	Nie, nikt mnie nie zachęcał → przejsć do pytania 27	2

25. Kto z Pana/i rodziny lub otoczenia zachęca Pana/ią do wyjazdu za granicę? ANKIETER: możliwość zaznaczenia więcej niż jednej odpowiedzi	Rodzice	1
	Rodzeństwo (brat/ siostra)	2
	Dzieci	3
	Mąż/Żona	4
	Dalsza rodzina	5
	Znajomi	6
	Inne osoby, jakie?.....	7

26. Dlaczego osoba ta (lub osoby) zachęcały Pana/ią do wyjazdu za granicę?	
--	---

27. Czy ma Pan/i obawy związane z wyjazdem za granicę?	Tak	1
	Nie, nie mam obaw → przejść do pytania 29	2

28. Jakie ma Pan/i obawy i wątpliwości związane z tym wyjazdem za granicę? ANKIETER: proszę wpisać cztery pierwsze z wymienionych obaw i wątpliwości przez respondenta	1)..... 2)..... 3)..... 4).....
---	---

29. Proszę powiedzieć, jakie ma Pan/i oczekiwania związane z tym wyjazdem/ jakich korzyści Pan/i oczekuje? ANKIETER: proszę wpisać cztery pierwsze z wymienionych korzyści przez respondenta	1).....
	
	
	2).....
	
	
	3).....
	
	
	4).....
	
	

30. Czy korzystał/a Pan/i z pomocy, pośrednictwa lub doradztwa podczas planowania obecnego wyjazdu za granicę? Chodzi mi zarówno o znajomych/ rodzinę, jak również instytucje. ANKIETER: Koniecznie zwrócić respondentowi uwagę, że nie chodzi wyłącznie o doradztwo instytucji	TAK	1
	NIE → przejść do pytania 32	2

31. Z czyjej pomocy Pan/i korzystał/a?	1).....
	
	2).....
	
	3).....
	

32. Czy przygotowuje się Pan/i do wyjazdu?	Tak	1
	Nie, nie przygotowuję się wcale → przejść do pytania 34	2

33. W jaki sposób przygotowuje się Pan/i do wyjazdu? ANKIETER: nie odczytywać tylko zakreślić lub wpisać podaną przez respondenta odpowiedź; możliwość udzielenia wielu odpowiedzi	Uczestniczyła(e)m w kursie językowym	1
	Uczestniczyła(e)m w kursach doskonalenia zawodowego	2
	Dokształcała(e)m się sama w zakresie języka	3
	Dokształcała(e)m się samodzielnie w zakresie planowanego zawodu	4
	Odkładała(e)m pieniądze na wyjazd	5
	Zakupiła(e)m rzeczy na wyjazd: ubrania, kosmetyki i inne wyposażenie	6
	Rozmawiała(e)m z osobami, które przebywają obecnie lub przebywały wcześniej za granicą	7
	Inne jakie?	8
	Inne, jakie?	9
	Inne, jakie?	10

34. Czy znalazła Pan/i już pracę za granicą?	TAK → przejsć do pytania 35	1
	NIE → przejsć do pytania 37	2

35. Czy będzie Pan/i pracować w wyuczonym zawodzie?	TAK	1
	NIE	2

36. W jaki sposób znalazł/a Pan/i pracę? ANKIETER: nie odczytywać kategorii	Biuro pośrednictwa pracy (zlokalizowane w miejscu zamieszkania)	1
	Ogłoszenie prasowe (prasa lokalna)	2
	Ogłoszenia prasowe (prasa ogólnokrajowa)	3
	Pomoc znajomych/ rodziny	4
	Ogłoszenia polskich biur pośrednictwa pracy w (Internecie)	5
	Ogłoszenia zagranicznych biur pośrednictwa pracy (Internet)	6
	Urząd pracy	7
	Inne jakie?	8
	Inne jakie?	9
		

ANKIETER: po zadaniu powyższego pytania przejść do pytania nr 40

ANKIETER: Patrz filtr w pytaniu 34

37. Czy planuje Pan/i pracować w wyuczonym zawodzie?	TAK	1
	NIE	2

38. Kiedy zamierza Pan/i poszukać pracy za granicą?	Jeszcze podczas pobytu w Polsce	1
	Zaraz po wyjeździe za granicę	2
	W jakiś czas od momentu wyjazdu za granicę	3
	(nie odczytywać) nie wiem/ trudno powiedzieć	4

39. W jaki sposób zamierza Pan/i poszukać pracy za granicą? ANKIETER: nie odczytywać kategorii; możliwość zaznaczenia więcej niż jednej odpowiedzi	Biuro pośrednictwa pracy (zlokalizowane w miejscu zamieszkania)	1
	Ogłoszenia prasowe (prasa lokalna)	2
	Ogłoszenia prasowe (prasa ogólnokrajowa)	3
	Pomoc znajomych/ rodziny	4
	Ogłoszenia polskich biur pośrednictwa pracy w (Internecie)	5
	Ogłoszenia zagranicznych biur pośrednictwa pracy (Internet)	6
	Urząd pracy	7
	Inne jakie?	8
	Inne jakie?	9

40. Na co planuje Pan/i wydawać swoje zaoszczędzone za granicą pieniądze podczas pobytu?	
	
	
	
	

41. Czy planuje Pan/i przesyłać zarobione pieniądze rodzinie/ znajomym do Polski?	TAK	1
	NIE → przejsć do pytania 43	2

42. Jaki procent zaoszczędzonych pieniędzy zamierza Pan/i przesłać do Polski?	%
---	--------

43. Czy planuje Pan/i wydać lub zainwestować pieniądze w Polsce?	TAK	1
	NIE → <i>przejsć do pytania 45</i>	2

44. W jaki sposób planuje pani wydać lub zainwestować swoje pieniądze w Polsce?	
---	--

45. Co skłoniłoby Panią/Pana do rezygnacji z wyjazdu za granicę?	1)..... 2)..... 3)..... 4).....
--	---

46. Ilu znajomych lub członków Pana/i rodziny wyjechało za granicę w celu podjęcia pracy?	Liczba znajomych
	Liczba członków rodziny

47. Jak ocenia Pan/i możliwość znalezienia pracy w swoim zawodzie w Polsce? Podczas dokonywania oceny proszę posłużyć się skalą dziesięciostopniową, gdzie 1 oznacza jest to niemożliwe, natomiast 10 jest to bardzo łatwe.

ANKIETER: Proszę pokazać respondentowi kartę ze skalą; poniżej zaznaczyć odpowiedź

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
---	---	---	---	---	---	---	---	---	----

nie jest
to możliwe

bardzo łatwo

48. Jak Pan/i myśli, na jakim poziomie będą Pana/i zarobki po wyjeździe/ ile będzie Pan/i zarabiać za granicą? Proszę spróbować określić planowany <u>dochód miesięczny</u> .	PLN
---	----------

49. Ile chciał(a)by Pan/i zarabiać w Polsce? Proszę spróbować określić <u>dochód miesięczny</u> .	PLN
ANKIETER: proszę pytać respondenta o kwotę, która by go satysfakcjonowała	

METRYCZKA

M1. Płeć	kobieta	1
	mężczyzna	2

M2. Jakie ma Pan/i wykształcenie?	podstawowe, niepełne podstawowe	1
	zasadnicze zawodowe lub średnie nieukończone	2
	średnie ukończone, pomaturalne	3
	nieukończone wyższe	4
	wyższe ukończone	5

M3. Czy mogłaby/ mógłby Pan/i podać mi swoją datę urodzenia? <i>ANKIETER: proszę podać rok urodzenia oraz zaznaczyć w odpowiedniej rubryce</i>	ROK URODZENIA						
	16 - 19 lat						1
	20 - 25 lat						2
	26 - 35 lat						3
	36 – 45 lat						4
	46- 55 lat						5
	powyżej 55 lat						6

M4. Jaki jest Pana/i wyuczony zawód? ANKIETER: Proszę wpisać dokładną nazwę zawodu wymienionego przez respondenta	
---	----------------

M5. Jaki Pan/i zawód wykonuje? ANKIETER: Proszę wpisać dokładną nazwę zawodu wymienionego przez respondenta		1
	Jestem bezrobotny	2
	Jestem studentem/ uczniem	3
	Jestem emerytem/ rencistą	4

M6. Jaki jest Pana/i stan cywilny?	kawaler/ panna	1
	żonaty/ zamężna	2
	wdowiec/ rozwiedziony	3

M7. Proszę Pana/ ią o policzenie łącznych dochodów wszystkich członków gospodarstwa domowego. Proszę dodać wynagrodzenia, premię, nagrody, zapłaty za nadgodziny, stypendia, rentę, emeryturę, prace zlecenie, dochody z gospodarstwa rolnego w ubiegłym miesiącu i powiedzieć, do której grupy zaliczył(a)by Pan(i) dochody swojego gospodarstwa domowego.

ANKIETER: Proszę podać respondentowi kartę dochód i wpisać obok wskazaną przez respondenta kategorię

.....

M8. Proszę Pana/ ią o podanie swojego własnego dochodu. Proszę dodać wynagrodzenia, premie, nagrody, zapłaty za nadgodziny, stypendia, rentę, emeryturę, prace zleczone, dochody z gospodarstwa rolnego w ubiegłym miesiącu. Proszę posłużyć się tą sama kartą.

ANKIETER: Proszę podać respondentowi kartę dochód i wpisać obok wskazaną przez respondenta kategorię

.....

M9. Ile osób liczy Pana/i gospodarstwo domowe?

.....osób

M10. Miejscowość, w której Pan/i mieszka jest?

wsią

1

miastem do 19.999 mieszkańców

2

miastem od 20.000 do 49.999 mieszkańców

3

miastem od 50.000 do 199.999 mieszkańców

4

miastem powyżej 200.000 mieszkańców

5

ANEKS DLA ANKIETERA

POWIAT:.....

MIEJSCOWOŚĆ:.....

DATA PROWADZONEGO WYWIADU:.....rok

CZAS TRWANIA WYWIADU.....MIN.

IMIĘ I NAZWISKO ANKIETERA.....

NUMER ANKIETERA

--	--	--	--	--	--	--

Oświadczam, że wywiad przeprowadzony został zgodnie z wytycznymi zawartymi w instrukcji i uwagami przekazanymi przez koordynatora oraz firmę Public Profits Sp. z o.o.

.....
DATA I PODPIS ANKIETERA